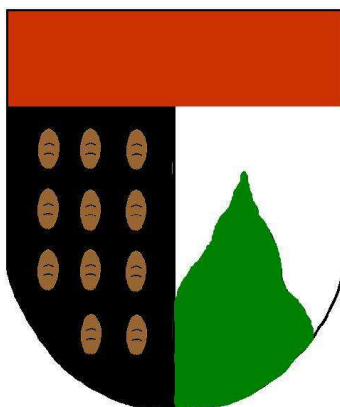
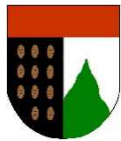

**PROGNOZA
ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
PROJEKTU PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA
GMINY SULIKÓW**

ZLECENIODAWCA:

*Gmina Sulików
ul. Dworcowa 5 59-975 Sulików
tel.: 75 77 87 288, 289, fax: 75 77 56 922
e-mail: ug@sulikow.pl*

ZLECENIOBIORCA:

*EKO – TEAM Sebastian Kulikowski
ul. Poniatowskiego 20/14, 59-900 Zgorzelec
tel. 0691 015 026, fax. 75 613 81 34
e-mail: ekoteam.kulikowski@gmail.com,
www.ekoteam.com.pl*

AUTOR OPRACOWANIA:

Sebastian Kulikowski

SPIS TREŚCI:

WSTĘP	5
1. METODYKA SPORZĄDZENIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	5
2. INFORMACJA O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SULIKÓW” I O POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI O CHARAKTERZE STRATEGICZNYM.....	6
2.1. POWIĄZANIE PROJEKTÓW Z INNYMI DOKUMENTAMI, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU	11
2.1.1. <i>Nadrzędne dokumenty strategiczne</i>	<i>11</i>
2.1.2. <i>Dokumenty sektorowe</i>	<i>12</i>
2.1.3. <i>Dokumenty o charakterze programowym.....</i>	<i>17</i>
3. STAN ŚRODOWISKA	21
3.1. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ PROBLEMÓW W TYM ZAKRESIE	21
3.1.1. <i>Ogólna charakterystyka Gminy Sulików</i>	<i>21</i>
3.1.2. <i>Warunki klimatyczne</i>	<i>22</i>
3.1.3. <i>Hydrografia.....</i>	<i>24</i>
3.1.4. <i>Budowa geologiczna i warunki hydrogeologiczne, warunki glebowe.....</i>	<i>25</i>
3.1.5. <i>Warunki przyrodniczo – krajobrazowe</i>	<i>27</i>
4. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ODDZIAŁYWANIEM	29
4.1. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE.....	29
4.2. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE.....	34
4.3. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI.....	36
4.4. HAŁAS	37
4.4.1. <i>Hałas komunikacyjny</i>	<i>37</i>
4.4.2. <i>Hałas przemysłowy.....</i>	<i>38</i>
4.5. PROMIENIOWANIE NIEJONIZUJĄCE.....	38
5. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	41
6. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	43
6.1. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO W ZAKRESIE OCHRONY KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA.....	43
6.2. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO W ZAKRESIE ZAGROŻEŃ HAŁASEM	45
6.3. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO W ZAKRESIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	46
6.4. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA WODAMI.....	47
6.5. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO - ŚCIEKOWEJ	48
6.6. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO W ZAKRESIE ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH	49

6.7. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO W ZAKRESIE OCHRONY GLEB	50
6.8. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI I ZAPOBIEGANIA POWSTAWANIU ODPADÓW	50
6.9. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO W ZAKRESIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH W TYM LEŚNYCH	52
6.10. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO W ZAKRESIE ZAGROŻEŃ POWAŻNYMI AWARIAMI	54
6.11. PODSUMOWANIE PRZEWIDYWANYCH ODDZIAŁYWAŃ NA POSZCZEGÓLNE ASPEKTY	62
7. PRZEDSTAWIENIE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	64
8. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU, W TYM TAKŻE WSKAZANIE NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKU TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	65
9. INFORMACJE O PRZEWIDYWANYCH METODACH ANALIZY REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	66
10. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	66
11. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	67

SPIS TABEL:

<i>Tabela 1 Kluczowe działania (projekty) zapisane w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików”</i>	<i>8</i>
<i>Tabela 2 Zestawienie klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego, stanu fizykochemicznego, stanu hydromorfologicznego, stanu biologicznego oraz stanu chemicznego rzek</i>	<i>35</i>
<i>Tabela 3 Punkty monitoringu natężenia pól elektromagnetycznych w rejonie Gminy Sulików</i>	<i>40</i>
<i>Tabela 4 Ocena stanu środowiska Gminy Sulików wskazuje następujące problemy występujące w poszczególnych sektorach środowiska</i>	<i>40</i>
<i>Tabela 5 Obszar interwencji 1: „Ochrona klimatu i jakości powietrza” - analiza planowanych działań</i>	<i>43</i>
<i>Tabela 6 Obszar interwencji 2: „Zagrożenie hałasem” - analiza planowanych działań</i>	<i>45</i>
<i>Tabela 7 Obszar interwencji 3: „Pól elektromagnetycznych” - analiza planowanych działań</i>	<i>46</i>
<i>Tabela 8 Obszar interwencji 4: „Gospodarowanie wodami” - analiza planowanych działań</i>	<i>47</i>
<i>Tabela 9 Obszar interwencji 5: „Gospodarka wodno - ściekowa” - analiza planowanych działań</i>	<i>48</i>
<i>Tabela 10 Obszar interwencji 6: „Zasoby geologiczne” - analiza planowanych działań</i>	<i>49</i>
<i>Tabela 11 Obszar interwencji 7: „Ochrony gleb” - analiza planowanych działań</i>	<i>50</i>
<i>Tabela 12 Obszar interwencji 8: „Gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów” - analiza planowanych działań</i>	<i>50</i>
<i>Tabela 13 Obszar interwencji 9: „Zasoby przyrodnicze w tym leśne” - analiza planowanych działań</i>	<i>52</i>
<i>Tabela 14 Obszar interwencji 11: „Zagrożenia poważnymi awariami” - analiza planowanych działań</i>	<i>54</i>
<i>Tabela 15 Przewidywane znaczące oddziaływania zagadnienia i aspekty środowiska</i>	<i>55</i>
<i>Tabela 16 Ocena stanu środowiska Gminy Sulików wskazuje następujące problemy występujące w poszczególnych sektorach środowiska</i>	<i>67</i>

WSTĘP

Podstawą wykonania niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików” (zwanej w dalszej części opracowania Prognozą...) są przepisy Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 353 z późn. zm.). Artykuł ten nakłada na organy administracji opracowujące projekty polityk, strategii, planów lub programów obowiązek przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji tych dokumentów. Związane jest to z przeniesieniem do prawodawstwa polskiego postanowień Dyrektywy 2001/42/WE z 27 czerwca 2001 roku w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików” przygotowana została przez EKO-TEAM ze Zgorzelca.

1. METODYKA SPORZĄDZENIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Metodyka opracowania jak również treść Prognozy oddziaływania na środowisko projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików” zostały bezpośrednio podporządkowane zapisom wynikającym z Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 353 z późn. zm.). Zgodnie z art. 51 ust. 2 przywołanego aktu prawnego, prognoza oddziaływania na środowisko (...) powinna:

- a) zawierać informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) określać, analizować i oceniać istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- c) określać, analizować i oceniać stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- d) określać, analizować i oceniać istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych,
- e) określać, analizować i oceniać cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym albo krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- f) określać, analizować i oceniać przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko oraz zabytki, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe,
- g) przedstawiać rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensacje przyrodnicza negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu,
- h) przedstawiać rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, w tym także wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy,
- i) Zawierać informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- j) Zawierać informacje o przewidywanych metodach analizy realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- k) Zawierać informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- l) Zawierać streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym

Treść prognozy oddziaływania na środowisko została także podporządkowana uzgodnieniu Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu oraz zakresowi i stopniowi szczegółowości prognozy uzgodnionemu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu. Do przeprowadzenia wymienionych powyżej prac wykorzystano materiały i dokumenty zebrane samodzielnie przez Wykonawcę, są to także dokumenty będące punktem wyjścia dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików”.

2. INFORMACJA O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SULIKÓW” I O POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI O CHARAKTERZE STRATEGICZNYM

Projekt „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików” został opracowany zgodnie z dokumentami strategicznym na szczeblu krajowym, wojewódzkim i powiatowym. Aktualnie polityka ochrony środowiska w gminie prowadzona jest zgodnie z zapisami wcześniejszych dokumentów strategicznych oraz nadrzędnych programów ochrony środowiska.

Istotnym elementem prognozowania strategicznego jest zapewnienie spójności celów rozwoju wyznaczonych w dokumentach programowych i strategicznych opracowanych na poziomie powiatowym, wojewódzkim, krajowym i UE.

Podczas tworzenia projektu „Programu...” brano pod uwagę założenia aktualnie obowiązujących dokumentów nadrzędnych. Program w swoich założeniach uwzględnia najbardziej istotne kierunki rozwoju zarysowane w dokumentach wyższego szczebla. Cele i zadania przedstawione w „Programie...” wpisują się w plany postępowania w zakresie ochrony środowiska zawarte w dokumentach na poziomie regionalnym, tj.:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030,
- Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko,
- Polityka energetyczna Polski do 2030 roku,
- Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020,
- Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania ścieków komunalnych,
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014,
- Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA2020),
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020,
- Strategię Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2017 z perspektywą do 2021 r,
- Strategia Rozwoju Powiatu Zgorzeleckiego do roku 2020,
- Strategia Rozwoju Gminy Sulików na lata 2015-2025.

Według ustawy Prawo Ochrony środowiska (Dz. U. z 2016 r., poz. 672, z późn. zm.) „[...] w celu realizacji polityki ochrony środowiska organ wykonawczy gminy sporządza gminny program ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych”.

Niniejszy „Program...” obejmie lata 2017-2022 wraz z perspektywą na lata 2021-2024 i podlega zaopiniowaniu przez Zarząd Powiatu. Po zaopiniowaniu przez Zarząd „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików” zostanie uchwalony przez Radę Gminy.

Z wykonania „Programu...” Wójt Gminy Sulików powinien co dwa lata sporządzać raporty i przedstawiać je Radzie Gminy oraz przekazać do organu wykonawczego Zarządu Powiatu.

Program ma za zadanie wyznaczanie ram dla późniejszych przedsięwzięć, realizowanych w zakresie innych programów sektorowych powiatu i województwa.

Kolejnym celem Programu jest zapewnienie efektywnego i sprawnego wykorzystania środków finansowych na działania, wskazane w Programie oraz umożliwienie i wspieranie pozyskiwania środków na realizację określonych zadań środowiskowych przez jednostki samorządowe.

Realizacja postanowień „Programu...” powinna doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego, oraz zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyć warunki dla wdrożenia wymagań prawa.

Projekt „Programu...” został opracowany zgodnie z Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska opracowanymi przez Ministerstwo Środowiska we wrześniu 2015 roku.

Zgodnie z przytoczonymi wytycznymi zrezygnowano z długich opisów Gminy Sulików, które są już zamieszczone w szeregu innych wcześniejszych dokumentów na szczeblu gminnym na rzecz zestawień tabelarycznych i grafik rysunkowych i mapek.

Do opracowania niniejszego dokumentu zebrano dane pochodzące od jednostek nadrzędnych w stosunku do gminy Sulików to jest szczególnie Starostwo Powiatowe w Zgorzelcu, Urząd Marszałkowski Województwa

Dolnośląskiego oraz jednostek realizujących jakiegokolwiek zadania środowiskowe na terenie gminy w tym między innymi Zarządy Dróg, Nadleśnictwo Pieńsk, Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików” zawiera między innymi takie elementy jak:

- SPIS TREŚCI
- WYKAZ SKRÓTÓW
- WSTĘP
- OCENA STANU ŚRODOWISKA
 - Ochrona klimatu i jakości powietrza,
 - Zagrożenia hałasem,
 - Pola elektromagnetyczne,
 - Gospodarowanie wodami,
 - Gospodarka wodno – ściekowa,
 - Zasoby geologiczne,
 - Gleby,
 - Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
 - Zasoby przyrodnicze,
 - Zagrożenia poważnymi awariami.
- ZAGADNIENIA HORYZONTALNE
- CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ I INTERWENCJI PROEKOLOGICZNYCH
- HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ GMINNYCH I MONITOROWANYCH WRAZ Z ICH FINANSOWANIEM
- SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
- STRESZCZENIE W JEZYKU NIESPECJALISTYCZNYM
- SPIS TABEL
- SPIS RYSUNKÓW

Struktura każdego z rozdziałów dotyczących poszczególnych dziedzin środowiskowych obejmuje:

- efekty realizacji dotychczasowego POŚ,
- ocenę stanu aktualnego,
- analizę SWOT.

Wymienione powyżej obszary interwencji uwzględniają zagadnienia horyzontalne (przekrojowe dla wszystkich dziedzin) takie jak adaptację do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, działania edukacyjne oraz monitoring.

Najwięcej akcji edukacyjnych w ostatnich latach dotyczy gospodarki odpadami. W związku z tym, iż wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska nie przewidują osobnego rozdziału dotyczącego edukacji ekologicznej działania te zostaną opisane w części dotyczącej gospodarowania odpadami.

Tabela 1 Kluczowe działania (projekty) zapisane w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików”

Obszary interwencji i działania zapisane w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików”
<p>Ochrona klimatu i jakości powietrza</p> <p>Aktualizacja "Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Sulików " oraz „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Sulików”</p> <p>Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego gminy Sulików</p> <p>Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Sulików</p> <p>Termomodernizacja budynków mieszkalnych i mieszkalno-usługowych na terenie gminy Sulików</p> <p>Monitoring zużycia paliw i nośników energii w budynkach użyteczności publicznej, system zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej</p> <p>Organizacja akcji społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii</p> <p>Rozwój systemu informacyjnego dotyczącego monitoringu jakości powietrza i stanu jakości powietrza w skali lokalnej</p> <p>Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń</p> <p>Budowa dróg rowerowych</p> <p>Budowa i przebudowa infrastruktury drogowej na terenie gminy</p> <p>Wybór przewoźnika dla transportu, którego tabor wyposażony jest w ekologiczne jednostki napędowe</p>
<p>Zagrożenia hałasem</p> <p>Ograniczenie hałasu przemysłowego na skutek zwiększenia działalności kontrolnej i inspekcyjnej oraz wdrażania zaleceń pokontrolnych</p> <p>Stosowanie zabezpieczeń akustycznych na wymagających tego odcinkach dróg i linii kolejowych oraz działania zawarte w POH</p> <p>Stosowanie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających ograniczenie emisji hałasu do środowiska</p> <p>Redukcja hałasu przemysłowego (w tym m.in. wyciszanie hal oraz hałasujących maszyn i urządzeń przez zastosowanie odpowiednich rozwiązań takich jak np. obudowy dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne)</p> <p>Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu</p> <p>Bieżący monitoring poziomów hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska</p> <p>Działania administracyjne mające na celu ograniczenia hałasu z zakładów</p>
<p>Ochrona przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznym</p> <p>Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego</p> <p>Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń</p> <p>Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych</p>
<p>Gospodarowanie wodami</p> <p>Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu w tym wzmocnienie monitoringu wód</p> <p>Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży</p> <p>Działania związane z przywracaniem i poprawą ekologicznych funkcji wód i poprawą hydromorfologii koryt cieków, w tym: działania renaturyzacyjne i rewitalizacyjne, przywracanie drożności cieków, zwiększenie retencyjności naturalnej ich zlewni</p> <p>Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynu przeciwpowodziowego</p> <p>Wyznaczanie i uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne</p> <p>Konserwacja urządzeń melioracji szczegółowych tj. rowów i urządzeń drenarskich</p>

Gospodarka wodnościekowa

Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej

Budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych

Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody oraz infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę

Budowa, rozbudowa i modernizacji urządzeń służących do optymalizacji wykorzystania istniejącej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (w tym systemy sterowania, monitoringu i przesyłania danych)

Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży

Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków

Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi

Gospodarowanie zasobami geologicznymi

Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż objętych koncesją oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli

Ujęcie występowania strategicznych złóż węgla kamiennego w wojewódzkim planie zagospodarowania przestrzennego, a następnie w planach zagospodarowania przestrzennego gmin.

Ochrona gleb

Promocja rolnictwa ekologicznego oraz rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju

Waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności

Kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb - rozwój sieci monitoringu gleb

Prowadzenie rejestru potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni

Stosowanie dobrych praktyk rolniczych mających na celu przeciwdziałanie: - spadkowi zawartości próchnicy, - wzrostowi gęstości objętościowej i zmniejszeniu porowatości, zasolenia oraz zakwaszania gleb

Ograniczenie do niezbędnego minimum powierzchni gleby objętej zabudową w tym przeznaczania gruntów na cele inne niż rolne

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Opracowywanie sprawozdań z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz analiz gospodarowania odpadami

Doskonalenie i rozwijanie systemu zbierania małogabarytowych zużytych baterii i akumulatorów ze źródeł rozproszonych

Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych

Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, unieszkodliwianych przez składowanie

Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło

Selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji i w konsekwencji ograniczenie składowania tych odpadów

Osiągnięcie poziomu selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych, w wysokości co najmniej 4 kg/mieszkańca/rok

Sukcesywne zapobieganie i usuwanie dzikich wysypisk odpadów

Kontynuacja edukacji ekologicznej w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami na obszarze gminy Sulików

Zakłada się osiągnięcie celów określonych w „Programie usuwania azbestu z terenu Gminy Sulików” w tym sukcesywne usuwanie azbestu z terenu gminy

Aktualizacja inwentaryzacji i programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest

Zasoby przyrodnicze

Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów

Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne - konserwacyjne zieleni przyrodznej

Promocja działań proekologicznych dla rolników

Objęcie ochroną prawną obszarów i obiektów najbardziej wartościowych przyrodniczo

Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego

Budowa, modernizacja oraz pielęgnacja parków i skwerów

Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej na obszarach przyrodniczo cennych, w tym: rozbudowa sieci ścieżek rowerowych i szlaków pieszych, zagospodarowanie terenów rekreacyjnych

Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasów prywatnych oraz zwiększenie lesistości poprzez zalesienia

Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów państwowych

Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z uproszczonymi planami urządzania lasów prywatnych

Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych.

Zagrożenia poważnymi awariami

Przeciwdziałanie poważnym awariom (prowadzenie kontroli zakładów, szkoleń, badań przyczyn, tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii)

Wsparcie OSP w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego

Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku

Zapobieganie lub usuwanie skutków zanieczyszczenia środowiska w przypadku nieustalenia podmiotu za nie odpowiedzialnego

Poprawa nadzoru nad logistyką transportową, w tym wyprowadzenie transportu substancji niebezpiecznych poza obszary zamieszkałe

Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii

Źródło: projekt „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików”, 2016

2.1. Powiązanie projektów z innymi dokumentami, oraz sposoby, w jakich te cele i problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Aktualnie polityka ochrony środowiska w Gminie Sulików prowadzona jest zgodnie z zapisami wcześniejszych dokumentów strategicznych oraz nadrzędnych programów ochrony środowiska.

Istotnym elementem prognozowania strategicznego jest zapewnienie spójności celów rozwoju wyznaczonych w dokumentach programowych i strategicznych opracowanych na poziomie powiatowym, wojewódzkim, krajowym i UE.

Poniżej przedstawiono powiązanie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików” z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego, regionalnego i lokalnego.

Podczas tworzenia „Programu...” brano pod uwagę założenia, cele, kierunki działań i interwencji zapisane w aktualnie obowiązujących dokumentach nadrzędnych. Program ochrony środowiska w swoich założeniach uwzględnia najbardziej istotne kierunki rozwoju. Cele, obszary problemowe oraz kierunki rozwoju analizowanych dokumentów prezentuje poniższy opis.

2.1.1. Nadrzędne dokumenty strategiczne

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. W dokumencie wskazane są następujące cele i priorytety ekologiczne spójne z niniejszym Programem:

- Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska,
- Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych,
- Cel 9 – Udrożnienie dostępności terytorialnej Polski.

Główne obszary problemowe:

- Zanieczyszczenie powietrza związane z niską emisją ze źródeł punktowych,
- Nadmierna energochłonność obiektów,
- Nadmierna energochłonność oświetlenia ulicznego,
- Brak szczelności systemu odpadowego,
- Brak skanalizowana 100% mieszkańców ,
- Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,

Kierunki rozwoju:

- Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
- Realizacja programu inteligentnych sieci w energetyce,
- Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
- Zwiększenie poziomu ochrony środowiska.

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020. W dokumencie wskazane są następujące obszary strategiczne spójne z niniejszym Programem:

- Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo,
- Obszar strategiczny II. Konkurencyjna Gospodarka,
- Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna.

Główne obszary problemowe:

- Zanieczyszczenie powietrza związane z niską emisją ze źródeł punktowych
- Nadmierna energochłonność obiektów
- Nadmierna energochłonność oświetlenia ulicznego
- Słaba jakość dróg gminnych

Kierunki rozwoju:

- Zapewnienie ładu przestrzennego,
- Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela,
- Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych,
- Racjonalne gospodarowanie zasobami,
- Poprawa efektywności energetycznej,
- Poprawa stanu środowiska,
- Adaptacja do zmian klimatu,

- Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych,
- Udrożnienie obszarów wiejskich,
- Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych,
- Zwiększenie spójności terytorialnej.

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko. W dokumencie wskazane są następujące cele i priorytety ekologiczne spójne z niniejszym Programem:

- Cel 1 - Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska,
- Cel 2 - Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię,
- Cel 3 - Poprawa stanu środowiska.

Główne obszary problemowe:

- Zła jakość wód powierzchniowych
- Niedostateczna jakość wód podziemnych
- Wpływ zanieczyszczeń spoza terenu gminy na stan czystości wód
- Stan sieci wodociągowej w części wykonany z rur azbestowych
- Lokalizacja terenów zagrożonych powodzią
- Zwiększenie kontroli w lasach prywatnych i państwowych
- Niska świadomość ekologiczna mieszkańców

Kierunki rozwoju:

- Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin,
- Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody,
- Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna,
- Poprawa efektywności energetycznej,
- Wzrost znaczenia rozproszonych odnawialnych źródeł energii,
- Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
- Racjonalne gospodarowanie odpadami w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne,
- Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,
- Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku. W dokumencie wskazane są następujące cele spójne z niniejszym Programem:

- Kierunek – Poprawa efektywności energetycznej,
- Kierunek – Wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii,
- Kierunek – Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii w tym biopaliw,
- Kierunek – Ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.

Główne obszary problemowe:

- Jako główne paliwo energetyczne do ogrzania obiektów używany jest węgiel i jego produkty
- Niski stopień wykorzystania OZE w mieszkalnictwie, budynkach użyteczności publicznej i przez przedsiębiorstwa

Kierunki rozwoju:

- Ograniczenie emisji CO₂ do 2020 przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
- Ograniczenie emisji SO₂, NO_x oraz pyłów do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
- Ograniczenie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
- Minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce,
- Zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

2.1.2. Dokumenty sektorowe

Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020. W dokumencie wskazane są następujące cele i priorytety ekologiczne spójne z niniejszym Programem:

- Cel 1 - osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, oraz utrzymanie ich na tych

obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia,

- Cel 2 - osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.

Gmina jest w trakcie opracowania Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Sulików, w którym zakłada się realizację zadań określonych w programie ochrony powietrza.

Kierunki rozwoju:

- Podniesienie rangi zagadnienia poprawy jakości powietrza poprzez skonsolidowanie działań na szczeblu krajowym oraz powołanie Partnerstwa na rzecz poprawy jakości powietrza,
- Stworzenie ram prawnych sprzyjających realizacji efektywnych działań mających na celu poprawę jakości powietrza,
- Włączenie społeczeństwa w działania na rzecz poprawy jakości powietrza poprzez zwiększenie świadomości społecznej oraz tworzenie trwałych platform dialogu z organizacjami społecznymi,
- Rozwój i rozpowszechnienie technologii sprzyjających poprawie jakości powietrza,
- Rozwój mechanizmów kontrolowania źródeł niskiej emisji sprzyjających poprawie jakości powietrza,
- Upowszechnienie mechanizmów finansowych sprzyjających poprawie jakości powietrza.

Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. W dokumencie wskazane są następujące cele i priorytety ekologiczne spójne z niniejszym Programem:

- Celem Programu jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami

Kierunki rozwoju:

- Budowa sieci kanalizacyjnej,
- Inwestycje związane z oczyszczalniami ścieków,
- Dostosowanie oczyszczalni do art. 5.2

Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022. W gospodarce odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji, przyjęto następujące cele spójne z niniejszym Programem:

- zmniejszenie ilości powstających odpadów:
 - ograniczenie marnotrawienia żywności,
 - wprowadzenie selektywnego zbierania bioodpadów z zakładów zbiorowego żywienia;
- zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji;
- doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami.
 - osiągnięcie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła z odpadów komunalnych w wysokości minimum 50% ich masy do 2020 r.,
 - do 2020 r. udział masy termicznie przekształcanych odpadów komunalnych oraz odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych w stosunku do wytworzonych odpadów komunalnych nie może przekraczać 30%,
 - do 2025 r. recyklingowi powinno być poddawane 60% odpadów komunalnych,
 - do 2030 r. recyklingowi powinno być poddawane 65% odpadów komunalnych;
 - redukcja składowania odpadów komunalnych do maksymalnie 10% do 2030 r.
- zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie):

- objęcie wszystkich właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy systemem selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- wprowadzenie jednolitych standardów selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie całego kraju do końca 2021 r. – zestandaryzowanie ma na celu zapewnienie minimalnego poziomu selektywnego zbierania odpadów szczególnie w odniesieniu do gmin w których stosuje się niedopuszczalny podział na odpady „suche”-„mokre”,
- zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych odpadów przez odpowiednie systemy selektywnego zbierania odpadów, w taki sposób, aby mogły one zostać w możliwie najbardziej efektywny sposób poddane recyklingowi,
- wprowadzenie we wszystkich gminach w kraju systemów selektywnego odbierania odpadów zielonych i innych bioodpadów u źródła – do końca 2021 r.;
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r.,
- zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych;
- zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia;
- zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych;
- utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi;
- monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12);
- zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m. i o cieple spalania powyżej 6 MJ/kg suchej masy, od 1 stycznia 2016 r.

Główne obszary problemowe:

- Brak szczelnego systemu gospodarki odpadami
- Powstawanie dzikich wysypisk
- Brak osiągnięcia zakładanych poziomów redukcji masy odpadów skierowanych do składowania

W gospodarce odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji, przyjęto następujące kierunki działań:

- realizacja badań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, między innymi badania dotyczące analizy składu morfologicznego odpadów oraz właściwości fizycznych i chemicznych odpadów;
- utrzymanie finansowania inwestycji, między innymi przez instrumenty finansowe, ukierunkowanych na modernizację instalacji przetwarzających odpady komunalne, w tym odpady ulegające biodegradacji selektywnie zebrane, tak aby mogły dostosować się i spełniać wysokie standardy ochrony środowiska;
- ograniczenie możliwości finansowania ze środków publicznych inwestycji z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi i pochodzącymi z ich przetworzenia – w przypadku wystąpienia zagrożenia możliwości osiągnięcia wyznaczonych celów do 2020 r. lub w przypadku wystąpienia nadwyżki mocy przerobowych instalacji w regionach gospodarki odpadami lub województwach w stosunku do dostępnego strumienia odpadów;
- organizowanie i prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych zarówno na szczeblu ogólnokrajowym, jak i gminnym mających na celu między innymi:
- podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie ZPO, w tym odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym podkreśleniem należytego, to jest racjonalnego planowania zakupów artykułów spożywczych, aby zapobiegać marnotrawieniu żywności,
- właściwe postępowanie z odpadami, w tym odpadami ulegającymi biodegradacji, szczególnie w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- promowanie takich technologii przetwarzania bioodpadów, w wyniku których powstaje pełnowartościowy i bezpieczny dla środowiska materiał wykorzystywany do celów nawozowych lub rekultywacyjnych,
- promowanie prawidłowego sposobu postępowania z odpadami i korzyści z tego wynikających (szeroko pojęte działania edukacyjno-informacyjne skierowane do różnych grup docelowych, w szczególności przedszkolaków, uczniów i studentów, ogółu obywateli, a także decydentów);
- utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi w oparciu o BDO;
- stworzenie podstawy prawnej i organizacyjnej dla gmin do prowadzenia kontroli prawidłowego odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych, w szczególności przez zniesienie rozwiązań prawnych odnoszących się do możliwości ryczałtowego rozliczania firmy odbierającej odpady komunalne od mieszkańców proporcjonalnie do ich ilości oraz łączenia przetargu na odbiór i zagospodarowanie odpadów;

- wdrożenie rozwiązań pozwalających na należyte monitorowanie i kontrolę postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12);
- realizacja działań na rzecz należytego zbilansowania funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m., od 1 stycznia 2016 r.;
- określenie procentowej różnicy pomiędzy stawkami opłat za odpady zbierane w sposób selektywny a odpadami zbieranymi w sposób nieselektywny, tak aby stanowiła ona zachętę do selektywnego zbierania odpadów;
- na etapie aktualizacji poszczególnych WPGO dokonanie analizy podziału na regiony gospodarki odpadami komunalnymi wraz ze wskazaniem gmin wchodzących w skład każdego regionu, tak aby prawidłowo wykorzystać moce przerobowe instalacji, z uwzględnieniem aspektów ekologicznych i ekonomicznych;
- prowadzenie przez gminy gospodarki odpadami komunalnymi w ramach systemu regionów gospodarki odpadami komunalnymi i w oparciu o RIPOK;
- wdrażanie przez przedsiębiorców BAT.

Przewiduje się także wprowadzenie w przyszłości rozwiązania polegającego na możliwości stosowania zamówień publicznych „in house” w zakresie gospodarki odpadami w celu umożliwienia gminom efektywnej kontroli sposobu zagospodarowania odpadów komunalnych.

Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA2020). W dokumencie wskazane są następujące cele i priorytety ekologiczne spójne z niniejszym Programem:

- Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska
- Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich
- Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu
- Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu
- Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu
- Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu Jako główne paliwo energetyczne do ogrzania obiektów używany jest węgiel i jego produkty

Główne obszary problemowe:

- Niski stopień wykorzystania OZE w mieszkalnictwie, budynkach użyteczności publicznej i przez przedsiębiorstwa.

Kierunki działań:

- Kierunek działań 1.1 – dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu
- Kierunek działań 1.2 – adaptacja strefy przybrzeżnej do zmian klimatu
- Kierunek działań 1.3 – dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu
- Kierunek działań 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu
- Kierunek działań 2.1 – stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami
- Kierunek działań 2.2 – organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu
- Kierunek działań 3.2 – zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu
- Kierunek działań 5.1 – promowanie innowacji na poziomie działań organizacyjnych i zarządczych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu
- Kierunek działań 6.1 – zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyka związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu
- Kierunek działań 6.2 – ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. Program ochrony środowiska dla Gminy Sulików jest spójny z następującymi osiami priorytetowymi POIiŚ:

- Oś priorytetowa I Zmniejszenie emisyjności gospodarki
- Oś priorytetowa II Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu
- Oś priorytetowa IV Infrastruktura drogowa dla miast

- Oś priorytetowa VI Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach
- Oś priorytetowa VII Poprawa bezpieczeństwa energetycznego

Głównie obszary problemowe:

- Zła jakość wód powierzchniowych
- Niedostateczna jakość wód podziemnych
- Wpływ zanieczyszczeń spoza terenu Gminy na stan czystości wód
- Stan sieci wodociągowej w części wykonany z rur azbestowych
- Lokalizacja terenów zagrożonych powodzią
- Zwiększenie kontroli w lasach prywatnych i państwowych
- Brak obszarów chronionych, nie licząc obszarów NATURA2000
- Niska świadomość ekologiczna mieszkańców

Kierunki działań:

- Działanie 1.1 Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych
- Działanie 1.2 Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach
- Działanie 1.3 Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach
- Działanie 2.1 Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne oraz monitoring środowiska
- Działanie 2.2 Gospodarka odpadami komunalnymi
- Działanie 2.3 Gospodarka wodnościekowa w aglomeracjach
- Działanie 2.4 Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna
- Działanie 2.5 Poprawa jakości środowiska miejskiego
- Działanie 4.1 Zwiększenie dostępności transportowej ośrodków miejskich leżących w sieci drogowej TEN-T i odciążenie miast od nadmiernego ruchu drogowego
- Działanie 4.2 Zwiększenie dostępności transportowej ośrodków miejskich leżących poza siecią drogową TEN-T i odciążenie miast od nadmiernego ruchu drogowego
- Działanie 6.1 Rozwój publicznego transportu zbiorowego w miastach
- Działanie 7.1 Rozwój inteligentnych systemów magazynowania, przesyłu i dystrybucji energii.

Krajowy Plan Działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych. Plan określa krajowe cele dotyczące udziału energii ze źródeł odnawialnych (OZE) w sektorach: transportowym, energii elektrycznej oraz ogrzewania i chłodzenia w 2020 r. z uwzględnieniem wpływu innych środków polityki efektywności energetycznej na końcowe zużycie energii. Określa ponadto środki, które należy podjąć dla osiągnięcia krajowych celów ogólnych w zakresie udziału OZE w wykorzystaniu energii finalnej. W „Krajowym planie” zawarto prognozy osiągnięcia w 2020 r. 15,5 proc. udziału OZE w zużyciu energii końcowej brutto w sposób zrównoważony, z uwzględnieniem wielu czynników, takich jak: zasoby odnawialnych źródeł energii i surowców do wytwarzania paliw oraz stanu systemu elektroenergetycznego. Założono, że filarami zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych będzie większe wykorzystanie biomasy oraz energii elektrycznej z wiatru. Program wpisuje się w/w Plan, przez zwiększenie udziału OZE w energii końcowej o minimum 15.5% do 2020 r.

Krajowy Plan Działań dotyczący efektywności energetycznej dla Polski 2014 został przygotowany w związku z obowiązkiem przekazywania Komisji Europejskiej sprawozdań z wdrażania dyrektywy 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej, a także na podstawie obowiązku nałożonego na ministra właściwego do spraw energii na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. Nr 94, poz. 551, z późn. zm.). Dokument ten zawiera opis planowanych środków poprawy efektywności energetycznej określających działania mające na celu poprawę efektywności energetycznej w poszczególnych sektorach gospodarki, niezbędnych dla realizacji krajowego celu w zakresie oszczędnego gospodarowania energią na 2016 r., a także środków służących osiągnięciu ogólnego celu w zakresie efektywności energetycznej rozumianego jako uzyskanie 20% oszczędności w zużyciu energii pierwotnej w Unii Europejskiej do 2020 r. Program ochrony środowiska wpisuje się w/w Plan, przez zmniejszenie energii końcowej o minimum 20% do 2020 r.

Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej. Podstawą przygotowania NPRGN jest konieczność stworzenia ram dla budowy w dłuższej perspektywie optymalnego modelu nowoczesnej materiałowej i energooszczędnej gospodarki zorientowanej na innowacyjność i zdolnej do konkurencji na europejskim i globalnym rynku. Istotą Programu jest pobudzenie zmian skutkujących transformacją polskiej gospodarki w kierunku niskoemisyjnym przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju. Do Programu włączone zostały tylko te rozwiązania, które prowadząc do obniżenia emisyjności, będą jednocześnie wspierać rozwój gospodarczy i wzrost jakości życia społeczeństwa.

Celem głównym NPRGN jest rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju. W dokumencie wskazane są następujące cele szczegółowe spójne z Programem ochrony środowiska dla Gminy Sulików:

- niskoemisyjne wytwarzanie energii;
- poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami;
- rozwój zrównoważonej produkcji - obejmujący przemysł, budownictwo i rolnictwo;
- transformacja niskoemisyjna w dystrybucji i mobilności;
- promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji.

2.1.3. Dokumenty o charakterze programowym

Sejmik Województwa Dolnośląskiego uchwałą nr XXXII/932/13 z dnia 28 lutego 2013 r. przyjął **Strategię Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020**. Zewnętrzne i wewnętrzne uwarunkowania, będące następstwem zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej, spowodowały konieczność aktualizacji dotychczasowych ustaleń Strategii i ponownego określenia możliwości oraz kierunków rozwoju województwa dolnośląskiego. Celem aktualizacji Strategii jest zwiększenie dynamiki rozwoju województwa, poprzez dostosowanie dokumentu, zwłaszcza w zakresie wytyczonych celów rozwoju Dolnego Śląska i działań (kierunków działań) służących ich realizacji, do zmieniających się uwarunkowań rozwoju regionalnego, zawartych m.in. w dokumentach szczebla krajowego oraz w prawodawstwie związanym z prowadzeniem polityki rozwoju. Pierwsza część Strategii stanowi diagnozę prospektywną, w której przedstawiono najistotniejsze czynniki, które mają i będą mieć znaczenie dla rozwoju Dolnego Śląska w najbliższych latach. Podsumowaniem diagnozy jest bilans otwarcia – uwarunkowania rozwoju regionu, w którym zestawiono czynniki obiektywne i subiektywne rozwoju, wskazując równocześnie na bariery rozwoju (strategiczne ograniczenia) Dolnego Śląska oraz rozwiązania, które zalecane były we wcześniejszych wersjach Strategii, a które się nie sprawdziły. W dalszej, tzw. programowej części projektu Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020, określono wizję, cel nadrzędny (czy też strategiczny) oraz cele szczegółowe rozwoju województwa dolnośląskiego, podporządkowane wizji rozwoju.

Cel: Nowoczesna gospodarka w atrakcyjnym środowisku

Działania zapisane w Programie ochrony środowiska dla Gminy Sulików zmierzające do ochrony zasobów, racjonalizacji wykorzystania energii, bezpieczeństwa, ochrony przyrody i krajobrazu wpisują się w następujące zapisy Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do roku 2020:

- *Cel „przestrzenny”* - „Zwiększenie spójności przestrzennej i infrastrukturalnej regionu i jego integracja z europejskimi obszarami wzrostu”
Priorytet 4: „Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego społeczeństwa i gospodarki:
 - *Działanie 1: „Poprawa jakości powietrza atmosferycznego”* – przedmiotem działania jest dążenie do realizacji działań poprawiających jego jakość na obszarach dotychczas charakteryzujących się niskimi walorami, do których można zaliczyć m.in. termomodernizację obiektów użyteczności publicznej oraz domów jednorodzinnych, a także działania z zakresu modernizacji istniejących systemów grzewczych; Priorytet 5: „Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego regionu”
 - *Działanie 2: „Rozbudowa i modernizacja sieci rozdzielczej”* - działanie to koncentruje się na poszerzeniu dostępu odbiorców indywidualnych do energii, jak też unowocześnienie sieci rozdzielczej, tak aby mogła ona zaspokoić w sposób optymalny zapotrzebowanie na energię, zgłaszane w skali regionu, z uwzględnieniem przestrzennego rozmieszczenia odbiorców;
 - *Działanie 3: „Wykorzystanie źródeł energii odnawialnej z preferencją dla elektrowni wodnych”* - Przedmiotem działania jest dywersyfikacja źródeł pozyskiwania energii ze szczególnym uwzględnieniem energii odnawialnej, głównie elektrowni wodnych, które ze względu na specyfikę regionu stanowią znaczne niewykorzystane zasoby.
 - *Działanie 5: „Sukcesywna gazyfikacja terenów osadniczych”* - przedmiotem działania jest objęcie zasięgiem sieci gazowniczej wszystkich elementów systemu osadniczego w taki sposób, aby, każdy z elementów tego systemu mógł mieć potencjalną możliwość korzystania z tego źródła energii;
 - *Działanie 7: „Rozbudowa i modernizacja systemów grzewczych oraz alternatywnych źródeł ciepła.”* - Rozbudowa oraz równoczesna modernizacja systemów grzewczych jest elementem zarówno przedsięwzięć infrastrukturalnych, jak i ekologicznych. Działanie to ma zapewnić jak najefektywniejszą redystrybucję energii cieplnej w przestrzeni regionu oraz zwiększenie jej pozyskiwania z alternatywnych źródeł ciepła.

25 października 2013 r. uchwałą nr 4894/IV/13 Zarząd Województwa Dolnośląskiego przyjął projekt **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020**. Cele oraz priorytety Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 (RPO WD) stanowią

odpowieź na wyzwania rozwojowe regionu, określone z jednej strony w Strategii Rozwoju a Województwa Dolnośląskiego 2020, a z drugiej w strategiach szczebla krajowego (m.in. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030, Strategia Rozwoju Kraju 2020, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego) oraz europejskiego (Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – Europa 2020). W związku z powyższym cel główny programu został określony jako:

Wzrost konkurencyjności dolnego śląska zapewniający poprawę poziomu życia jego mieszkańców przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju

Zarówno podniesienie poziomu gospodarczej i społecznej konkurencyjności regionu, jak i poprawa jakości życia mieszkańców, musi uwzględniać użytkowanie zasobów naturalnych zgodnie z zasadami ekorozwoju. Z uwagi na konieczność koncentracji postawionych w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020 celów rozwojowych oraz efektywność wykorzystania dostępnych środków, planowana interwencja została skierowana na obszary o strategicznym znaczeniu dla rozwoju województwa. Stąd nie wszystkie priorytety inwestycyjne określone w rozporządzeniach szczegółowych dot. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego będą realizowane.

Oś priorytetowa – Gospodarka niskoemisyjna

Realizacja działań w tej osi priorytetowej wpłynie na poprawę konkurencyjności gospodarki przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska. Zrównoważenie popytu na energię przy jednoczesnym spełnieniu wymogów dotyczących ochrony środowiska będzie możliwe jedynie poprzez: zwiększenie efektywności energetycznej całej gospodarki, wprowadzenie nowych energooszczędnych technologii oraz wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.

Oś priorytetowa – Środowisko i zasoby

Podjęte interwencje przyczynią się do realizacji zaleceń Rady dla Polski w zakresie gospodarki wodnej i gospodarki odpadami. Ochrona bioróżnorodności oraz ochrona zabytków zapewni zachowanie najbardziej wartościowych zasobów województwa, zarówno dla obecnych, jak i przyszłych pokoleń, a pośrednio przyczyni się do rozwoju gospodarki regionu.

Oś priorytetowa – Transport

Kluczowym założeniem osi priorytetowej jest zwiększenie wewnątrzregionalnej spójności oraz integracja przestrzeni regionu z przestrzenią reszty kraju i krajów sąsiednich. Istotą inwestycji jest podniesienie efektywności sieci transportowej w celu wzmocnienia konkurencyjności gospodarki regionu, szczególnie w transporcie drogowym i kolejowym. Niezbędnym staje się zatem rozwijanie przyjaznych dla środowiska systemów transportowych.

Zarząd Województwa Dolnośląskiego w dniu 30 października 2014r. przyjął Wojewódzki **Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2017 z perspektywą do 2021 r.** uchwałą Nr LV/2121/14. Wojewódzki Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego (zwany dalej Programem oraz WPOŚ) jest aktualizacją dokumentu programowego i wytycza cele, kierunki działań oraz zadania z zakresu ochrony środowiska na terenie województwa dolnośląskiego.

Naczelną zasadą przyjętą w Wojewódzkim Programie Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego jest zasada zrównoważonego rozwoju, umożliwiająca harmonijny rozwój gospodarczy i społeczny wraz z ochroną walorów środowiskowych. Oznacza ona taki rozwój społeczno - gospodarczy, w którym w celu równoważenia szans dostępu do środowiska poszczególnych społeczeństw lub ich obywateli – zarówno współczesnego, jak i przyszłych pokoleń – następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych.

W związku z powyższym CEL NADRZĘDNY Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska brzmi następująco:

Nowoczesna gospodarka (efektywne wykorzystanie zasobów), harmonijny, zintegrowany rozwój przestrzenny oraz społeczno-gospodarczy w atrakcyjnym środowisku naturalnym.

Program ochrony środowiska dla Gminy Sulików jest spójny z celami i priorytetami Programu Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2017 z perspektywą do 2021 r. , w tym:

Obszar strategiczny I - Zadania o charakterze systemowych:

- System transportowy,
- Przemysł i energetyka zawodowa,
- Budownictwo i gospodarka komunalna,
- Aktywizacja rynku do działań na rzecz ochrony środowiska.

Obszar strategiczny II - Poprawa jakości środowiska:

- Poprawa jakości powietrza atmosferycznego (w tym ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, punktowych i liniowych),
- Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Obszar strategiczny III - Racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych:

- Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi,
- Efektywne wykorzystanie energii.

Program ochrony powietrza dla strefy dolnośląskiej, załącznik nr 4 do uchwały nr XLVI/1544/14 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 12 lutego 2014 r. w sprawie uchwalenia Programu ochrony powietrza dla województwa dolnośląskiego. Program Ochrony Powietrza koncentruje się na istotnych powodach występowania przekroczeń poziomów dopuszczalnych ww. zanieczyszczeń, a także na znalezieniu skutecznych i możliwych do zrealizowania działań, których wdrożenie spowoduje obniżenie poziomów tych zanieczyszczeń co najmniej do poziomów dopuszczalnych/docelowych, przy czym działania te powinny być uzasadnione finansowo i technicznie.

Głównym celem sporządzenia i wdrożenia Programu Ochrony Powietrza jest przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza, a przez to poprawa warunków życia mieszkańców, podwyższenie standardów cywilizacyjnych oraz lepsza jakość życia w miastach. Realizacja zadań wynikających z Programu Ochrony Powietrza ma na celu zmniejszenie stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu w danej strefie do poziomów dopuszczalnych i utrzymywania ich na takim poziomie.

Programu Ochrony Powietrza – aktualizacja dla strefy – strefa dolnośląska. Program pokrywa cały obszar Gminy Sulików. Program opracowany został w związku z przekroczeniami poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10, tlenku węgla oraz poziomów docelowych benzo(a)pirenu i ozonu w powietrzu w 2011 r.

Program przewiduje realizację następujących działań:

- obniżenie emisji z ogrzewania indywidualnego,
- podłączenie do sieci ciepłej,
- wzrost efektywności energetycznej gminy,
- modernizacja i remonty dróg powiatowych i gminnych w sieci kompleksowej TEN-T, w tym inwestycje na rzecz poprawy bezpieczeństwa i przepustowości ruchu na tych drogach (ITS),
- czyszczenie ulic,
- rozwój zintegrowanego systemu kierowania ruchem ulicznym,
- ograniczenie użytkowania samochodów osobowych w śródmieściu i ujednolicenia zasad ich parkowania (system Park&Ride), stosowanie przyjaznych środowisku samochodów dostawczych,
- rozwoju form i środków transportu alternatywnego dla podróży samochodem osobowym, w tym zakresie stworzenia zintegrowanego systemu transportu miejskiego oraz nowoczesnego i interoperacyjnego systemu transportu kolejowego,
- zwiększenie atrakcyjności komunikacji zbiorowej poprzez: odpowiednią politykę cenową,
- reformowanie systemu taryfowego w stronę preferencji dla biletów okresowych, poprawę
- warunków ruchu autobusów w celu skrócenia czasu przejazdu na poszczególnych liniach,
- modernizację przystanków i węzłów przesiadkowych, podnoszenie jakości obsługi pasażerów,
- wprowadzenie nowoczesnych systemów informowania pasażerów o aktualnych warunkach
- ruchu, doskonalenie systemu zarządzania i finansowania zadań komunikacji zbiorowej,
- hamowanie dekoncentracji osadnictwa na obszarach, które nie będą mogły być efektywnie obsługiwane przez transport zbiorowy,
- koncentrację miejsc pracy, nauki i usług w obszarach, w których rozwinięta jest komunikacja zbiorowa,
- rezerwowanie terenów na parkingi oraz infrastrukturę dla potrzeb komunikacji zbiorowej,
- rozwój systemu ścieżek rowerowych i infrastruktury rowerowej,
- ograniczenie emisji niezorganizowanej pyłów z kopalni,
- monitoring inwestycji budowlanych pod kątem ograniczenia niezorganizowanej emisji pyłów,
- zwiększanie udziału zieleni w przestrzeni gminy,
- zapisy w planach zagospodarowania przestrzeni umożliwiające ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza,
- uwzględnianie w planach urbanistycznych potrzeb ruchu pieszego i rowerowego oraz zapewnienie dogodnych i bezpiecznych dojazdów do przystanków autobusowych,
- edukacja ekologiczna,
- system prognoz krótkoterminowych stężeń zanieczyszczeń.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego. Plan jest elementem regionalnego planowania strategicznego i stanowi podstawowe narzędzie koordynacji różnych sfer rozwoju województwa w przestrzeni, a jednocześnie służy przestrzennej konkretyzacji celów sformułowanych w strategii rozwoju województwa i innych dokumentach programowych.

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego zostały sformułowane wizje rozwoju przestrzennego w różnych sferach. W sferze technicznej, jedna ze sformułowanych wizji brzmi: „Rejon dysponuje sprawnym systemem dostaw energii, zapewniającym jego wysokie bezpieczeństwo energetyczne.” Ta oto wizja wskazuje na świadomość władz województwa dolnośląskiego o konieczności ciągłej modernizacji i rozwoju sieci energetycznej, również tej przyjaznej środowisku (jak np. elektrownia szczytowo pompowa).

Inwestycje będące przedmiotem niniejszego projektu założeń wpisują się ponadto w następujący cel strategiczny rozwoju przestrzennego województwa:

- Cel strategiczny 6: „ukształtowanie sprawnych, bezpiecznych systemów transportu i komunikacji, powiązanych z systemem krajowym i europejskim oraz sprawnych sieci infrastruktury technicznej, zapewniających dostawę wody i energii, właściwą gospodarkę odpadami oraz zapobieganie awariom i klęskom żywiołowym”.

Ponadto w dokumencie tym zostały sformułowane kierunki rozwoju województwa dolnośląskiego w różnych sferach: ochrona i wykorzystanie zasobów przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych oraz poprawy stanu środowiska, rozwoju osadnictwa, rozwoju systemów transportu, rozwoju systemów infrastruktury technicznej, poprawy stanu ochrony przeciwpowodziowej i poprawy stanu bezpieczeństwa militarnego i cywilnego.

Cele i priorytety w POŚ wpisują się w następujące kierunki rozwoju województwa dolnośląskiego:

- ochrona i wykorzystanie zasobów przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych oraz poprawy stanu środowiska, 3.1.3. Ochrona podstawowych komponentów środowiska, Kierunek 5: Osiągnięcie wysokiej jakości powietrza atmosferycznego; Działanie 4: likwidacja niskiej emisji.

Strategia Rozwoju Powiatu Zgorzeleckiego do roku 2020. Strategia została sporządzona zgodnie z klasycznym modelem zarządzania strategicznego, tzn. sformułowano misję i wizję oraz główne cele strategiczne do roku 2020. Następnie przeprowadzono analizę strategiczną potencjału powiatu zgorzeleckiego oraz jego otoczenia, tak dalszego, jak również bliższego. W oparciu o powyższe ustalenia przy wsparciu metody pozycjonowania – macierz SWOT - zidentyfikowano aktualną pozycję strategiczną powiatu by w efekcie zaproponować pożądane kierunki rozwoju, w postaci ogólnych i szczegółowych zaleceń. Opracowanie uzupełniono o propozycję celów cząstkowych oraz projektów realizacyjnych. Wszystkie cele nadrzędne, odpowiadające na zalecenia strategiczne rozwoju powiatu opatrzone we wskaźniki główne, a dla ułatwienia ich realizacji uzupełniono o propozycje celów cząstkowych i projektów wdrożeniowych. Następujące cele strategiczne wpisują się w Program ochrony środowiska dla Gminy Sulików:

- Poprawa dostępności komunikacyjnej,
- Zagospodarowanie i ład przestrzenny,
- Poprawa dostępności i jakości usług publicznych.

Strategia Rozwoju Gminy Sulików na lata 2015-2025. Cele strategiczne określone w strategii, które wpisują się w cele i priorytety zapisane w Programie ochrony środowiska to:

- Cel strategiczny 2. Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości lokalnych usług publicznych;
- Cel strategiczny 3. Kreowanie warunków dla rozwoju gospodarczego gminy;
- Cel strategiczny 4. Zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury komunalnej;
- Cel strategiczny 5. Stworzenie i realizacja kompleksowego systemu ochrony środowiska.

Według ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2016 r., poz. 672, z późn. zm.) „[...] w celu realizacji polityki ochrony środowiska organ wykonawczy gminy sporządza gminny program ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych”, w związku z tym w niniejszym opracowaniu zostaną ujęte powyższe założenia, cele i priorytety na lata 2017-2024, które zapisano w dokumentach wcześniej opracowanych i obejmujących teren gminy Sulików.

3. STAN ŚRODOWISKA

3.1. Określenie, analiza i ocena istniejącego stanu środowiska oraz problemów w tym zakresie

Analiza stanu środowiska Gminy Sulików dokonana została w szeregu obowiązujących dokumentów dotyczących rozwoju gospodarczego, społecznego i przestrzennego gminy, m.in. w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików”.

W związku z tym niniejsza Prognoza omawia jedynie wybrane zagadnienia dotyczące środowiska przyrodniczego mające ewidentny wpływ na cele i zadania zapisane w projekcie „Programu...”.

Duży nacisk położono w szczególności na problemy i zagrożenia środowiska przyrodniczego, kulturowego i zdrowia ludzi. Do przeprowadzenia analizy zostały wykorzystane dane przekazane przez Gminę Sulików, Starostwo Powiatowe w Zgorzelcu oraz zgromadzone przez GIOŚ i WIOŚ, w tym również przygotowane w ostatnich latach opracowania.

3.1.1. Ogólna charakterystyka Gminy Sulików

Gmina Sulików położona jest w województwie dolnośląskim, w powiecie zgorzeleckim. Leży przy południowo-zachodniej granicy Polski, sąsiadując bezpośrednio z Czechami, niedaleko od granicy z Niemcami. Przejście graniczne z Czechami w Zawidowie położone jest w odległości ok 8 km od gminy, zaś do przejść granicznych z Niemcami odległość wynosi: do Zgorzelca 7 km i Jędrzychowic 5 km. Odległość z Sulikowa do Wrocławia wynosi 160 km, do Pragi 140 km, Berlina 286 km, zaś Warszawy 505 km.

Rysunek 1 Lokalizacja Gminy Sulików na tle powiatu zgorzeleckiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.pkw.gov.pl

Gmina sąsiaduje z małą gminą miejską Zawidów oraz gminą wiejską Zgorzelec z powiatu zgorzeleckiego i gminami wiejskimi Platerówka oraz Siekierczyn położonymi w powiecie lubańskim, a od południa z Czechami (powiat Frydlant).

Gmina Sulików zajmuje powierzchnię ok. 95,2 km². Obszar Gminy jest podzielony na 15 obrębów geodezyjnych. Gmina obejmuje 22 miejscowości i 16 sołectw: Bierna, Mała Wieś Dolna, Mała Wieś Górna, Miedziana, Mikułowa, Radzimów Dolny, Radzimów Górny, Skrzydlice, Stary Zawidów, Studniska Dolne, Studniska Górne, Sulików, Wilka, Wilka Bory, Wrociszów Dolny oraz Wrociszów Górny.

Sulików jest gminą typowo rolniczą, użytki rolne i lasy stanowią tu ponad 90% powierzchni. Obszar Gminy znajduje się w obrębie Pogórza Izerskiego, które można podzielić na cztery części fizyczno-geograficzne: Wzgórza Zalipiańskie, Wysoczyznę Siekierczyńską, Obniżenie Zawidowa i Równinę Zgorzelecką. Najwyższym

punktem na terenie gminy jest szczyt Wyszyny (ponad 400 m n.p.m.). Rzeźbę terenu urozmaicają lokalnie pagóry (na ogół bazaltowe), a największy z nich zwany Górą Ognistą posiada wysokość względną ok. 70 m i jest eksploatowany przez kopalnię bazaltu w Sulikowie. Krajobraz Gminy porożcinany jest malowniczymi wciosowymi dolinkami potoków Lipy, Czerwonej Wody i Płonki.

Według danych na dzień 18 listopada 2015 roku liczba ludności gminy Sulików wynosiła 6 112 osób i podobnie jak cały kraj, doświadcza negatywnych zjawisk w sferze demograficznej. Na przestrzeni lat 2010-2015 liczba ludności w gminie zmniejszyła się ogółem o 60 osób, tj. o 1,0%. Spadek dotyczył wyłącznie stałych mieszkańców gminy.

Na terenie Gminy Sulików według stanu na koniec 2015 roku liczba podmiotów gospodarczych wynosiła 329 jednostki. Na przestrzeni lat liczba podmiotów gospodarczych w gminie podlegała zmiennym tendencjom. Po osiągnięciu minimum w latach 2011-2012 (326-327 podmiotów), liczba zarejestrowanych w gminie przedsiębiorstw stopniowo wzrastała, nadal jednak nie osiągnięto maksymalnego poziomu z 2010 roku, gdy w gminie funkcjonowały 338 podmioty gospodarcze.

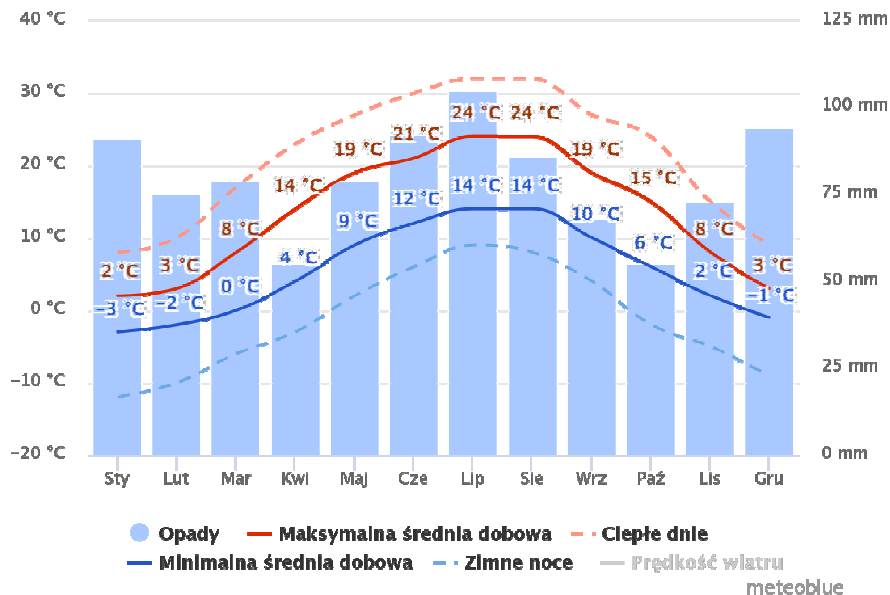
3.1.2. Warunki klimatyczne

Klimat jest pod wpływem astrefowego klimatu górskiego, średnia temperatura wynosi około 8 stopni Celsjusza, podczas gdy na północy kraju jest ona przeciętnie o 2 stopnie niższa.

Przeważające wiatry z kierunków zachodnich i północno-zachodnich powodują, że obszar gminy ma małą amplitudę temperatur, łagodne zimy, i dość dużymi opadami z maksimum w okresie letnim.

Średnie roczne sumy opadów kształtują się pomiędzy 500, a 600 mm i należą do wyższych w niżowej części kraju. Czas zalegania pokrywy śnieżnej wynosi zaledwie do 60 dni. Taki stan rzeczy jest bardzo korzystny dla roślinności, której okres wegetacyjny trwa do 220 dni i jest najdłuższy w kraju.

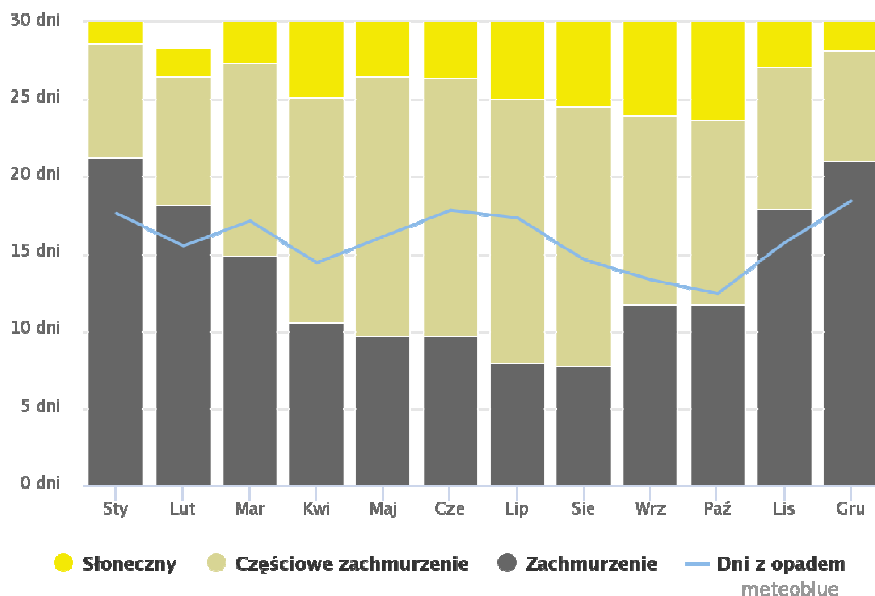
W odróżnieniu od nizinnej części powiatu góry charakteryzują się jednym z najostrejszych klimatów w Polsce (za wyjątkiem kotlin śródgórskich). W górnych partiach Sudetów praktycznie nigdy nie występuje lato, a okres zalegania pokrywy śnieżnej wynosi od 80 do 120 dni w roku.

Rysunek 2 Temperatura powietrza w rejonie Sulikowa w 2015 r.

Źródło: www.meteoblue.com

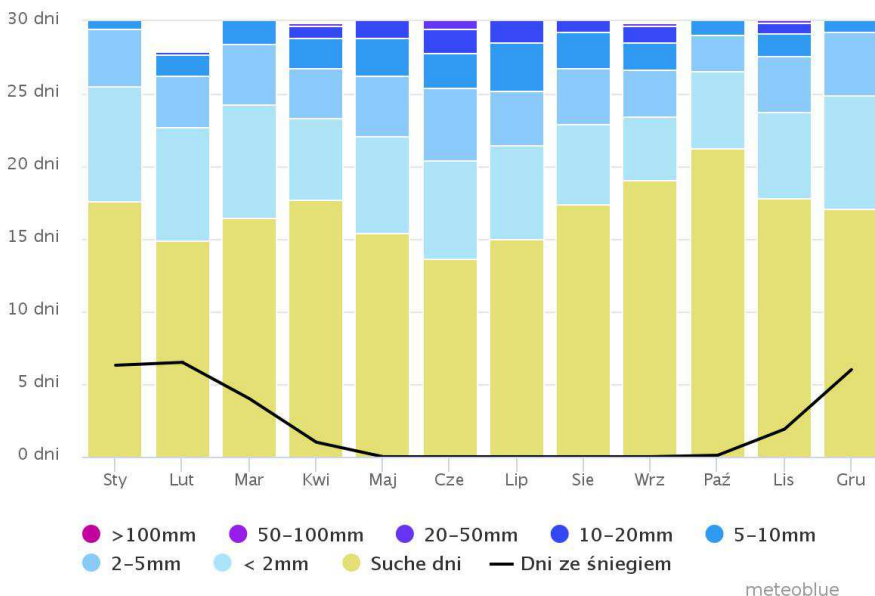
Średnia maksymalna wartość dzienna (czerwona linia ciągła) pokazuje maksymalną temperaturę przeciętnego dnia dla każdego miesiąca w rejonie Sulikowa i w 2015 r. wynosiła od 2°C do 24 °C. Podobnie średnia minimalna wartość dzienna (niebieska linia ciągła) pokazuje średnią minimalną temperaturę, w 2015 r. wynosiła od 1°C do 14°C. Gorące dni i zimne noce (czerwone i niebieskie przerywane linie) pokazują średnią temperaturę najgorętszych dni i najzimniejszych nocy każdego miesiąca w ciągu ostatnich 30 lat.

Rysunek 3 Liczba dni słonecznych, częściowo zachmurzonych, zachmurzonych i z opadem w rejonie Sulikowa w 2015 r.

Źródło: www.meteoblue.com

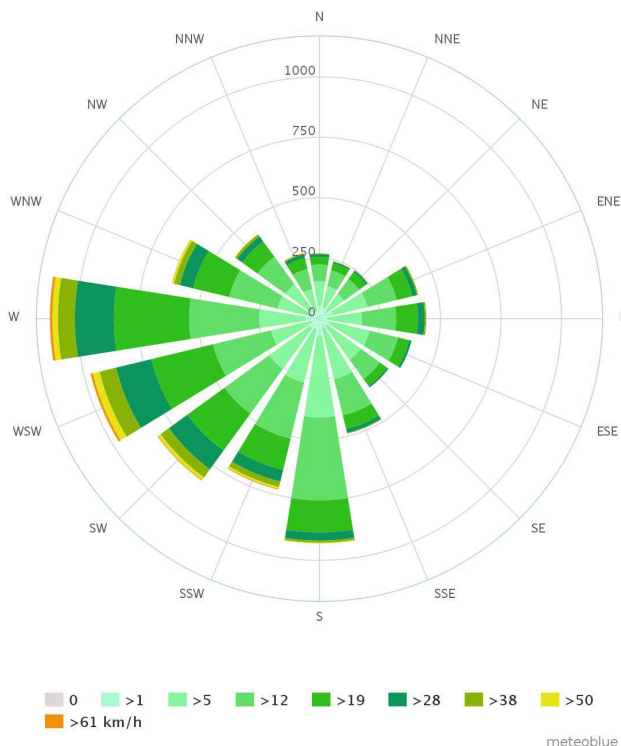
Wykres przedstawia liczbę dni słonecznych w miesiącu, dni z częściowym zachmurzeniem, dni z dużym zachmurzeniem i opadami atmosferycznymi. Dni, gdy zachmurzenie wynosi mniej niż 20% uważa się za dni słoneczne, 20-80% zachmurzonego nieba określa się jako zachmurzenie częściowe i ponad 80%, jak zachmurzone duże.

Rysunek 4 Ilość opadów atmosferycznych w rejonie Sulikowa w 2015 r.

Źródło: www.meteoblue.com

Wykres opadów w rejonie Sulikowa pokazuje liczbę dni w miesiącu, gdy opady osiągną określoną wartość.

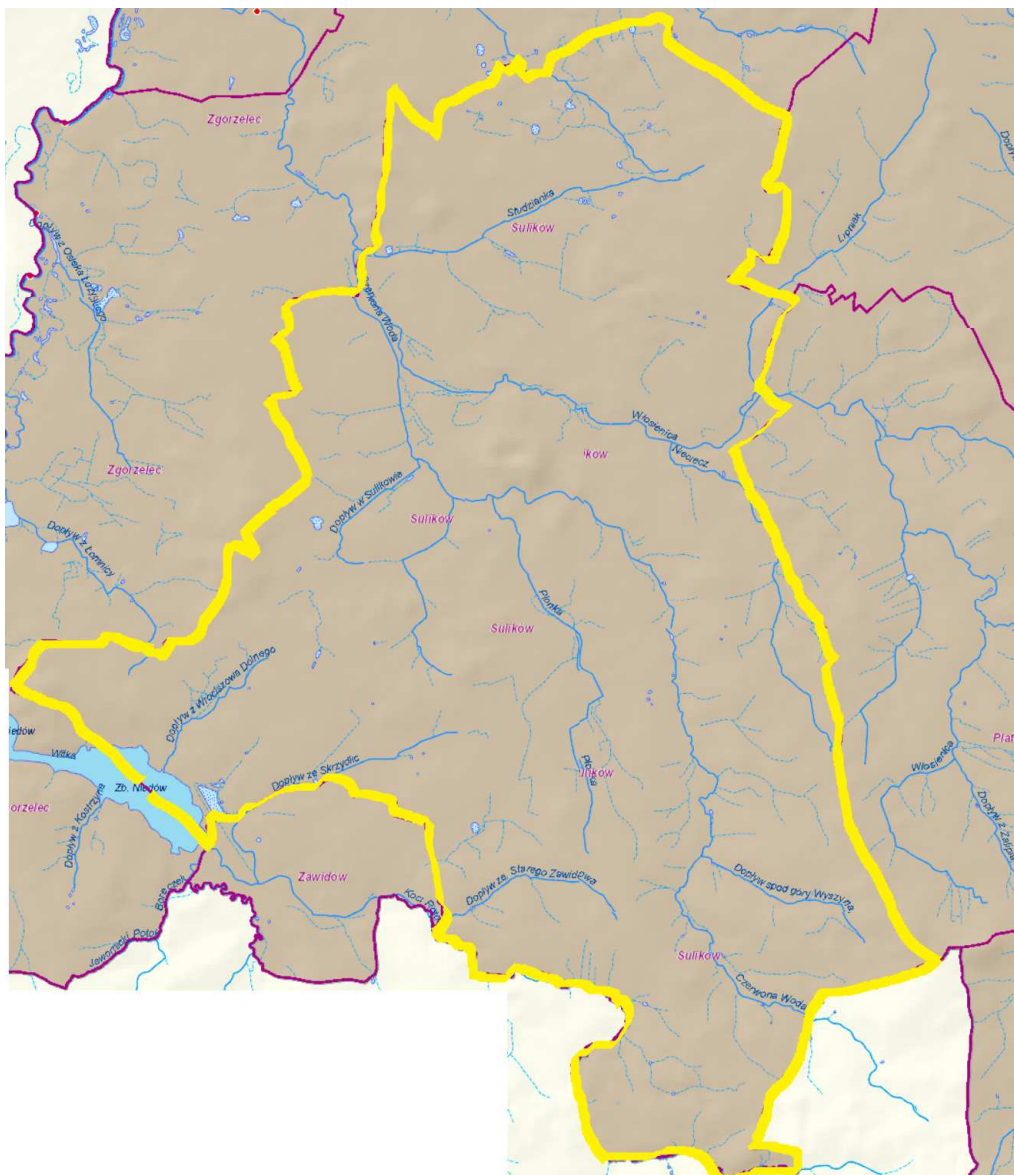
Rysunek 5 Róża wiatrów w rejonie Sulikowa w 2015 r.

Źródło: www.meteoblue.com

Róża wiatrów w rejonie Sulikowa pokazuje liczbę godzin w ciągu roku, gdy wiatr wieje we wskazanym kierunku. Jak wynika z rysunku przeważają wiatry zachodnie oraz południowo – zachodnie.

3.1.3. Hydrografia

Cały obszar gminy należy do zlewni Nysy Łużyckiej. Największymi ciekami są dwa dopływy Nysy Łużyckiej: Witka i Czerwona Woda. Witka płynie wzdłuż odcinka granicy państwowej wzdłuż południowo-zachodniej części gminy i wpada do sztucznego jeziora zaporowego Witka. Największym dopływem Witki w granicach gminy jest płynący przez Zawidów Koci Potok. Czerwona Woda bierze swój początek w Czechach, przez które płynie na długości 2,7 km. Początkowo płynie w kierunku północnym, następnie skręca ku zachodowi tworząc przełomy w rejonie Sulikowa, potem skręca płynąc razem ze swym największym dopływem Lipa zwanym też Włosienica. Pozostałe cieki - prócz bezimiennego płynącego przez Studniska – prowadzi niewielkie ilości wód.

Rysunek 6 Zlewnie i dopływy rzek i potoków w rejonie Gminy Sulików

Źródło: KZGW

Dość licznie na terenie gminy występują niewielkie zbiorniki wodne. Są to bądź zalane dna wyrobisk poeksploatacyjnych, bądź sztucznie utworzone stawy hodowlane. Największy kompleks stawów hodowlanych zlokalizowany jest u wylotu dolinki bocznej do jeziora Witka. Licznie występujące fragmenty grobli i zagłębień świadczą o silnie rozwiniętej hodowli ryb w przeszłości. Większe obszary podmokłe związane są z dolinami cieków, zwłaszcza nieckowatymi oraz z obszarami bezodpływowymi.

3.1.4. Budowa geologiczna i warunki hydrogeologiczne, warunki glebowe

Złoża kopalin to naturalne skupienia minerałów, których wydobycie może przynieść korzyść gospodarczą. Są rozmieszczone nierównomiernie w przyrodzie, a ich występowanie i możliwość wykorzystania zależą w dużej mierze od budowy geologicznej.

Zasady poszukiwania, dokumentowania oraz korzystania z kopalin regulowane są przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku prawo geologiczne i górnicze (t.j.: Dz. U. z 2015 r., poz. 196 z późn. zm.). W ustawie tej rozstrzygnięto sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin.

Posiadający koncesję na wydobywanie złóż kopalin jest zobowiązany zastosować środki niezbędne zarówno do ochrony złóż jak i do ochrony wód powierzchniowych i podziemnych a także do ochrony powierzchni ziemi.

Po zakończonej eksploatacji zobowiązany jest prowadzić rekultywację oraz przywracać do właściwego stanu elementy przyrodnicze. Obszary poeksploatacyjne należy sukcesywnie i na bieżąco poddawać rekultywacji. Obowiązek ten ciąży na osobie powodującej utratę albo ograniczenie wartości użytkowej gruntu. Koszty rekultywacji ciążą na sprawcy.

W przypadku złóż nieeksploatowanych, które zostały udokumentowane złoża zabezpiecza się, jako zaplecze surowcowe. W 2015 roku zostały opracowane mapy rozmieszczenia wszystkich surowców na terenie całej Polski pn.: „Bilans złóż zasobów kopalni w Polsce według stanu na 30 grudnia 2015 roku”.

Z punktu widzenia warunków geologicznych obszar gminy Sulików składa się z kilku podstawowych formacji:

- osady terasów rzecznych, gliny i piaski holocenske o grubości ok. 1-2 m, występujące zwłaszcza w rej. Czerwonej Wody, pokryte głównie piaskami rzecznyymi; w zagłębieniach bezodpływowych i niektórych fragmentach dolin wytworzyły się bagienne torfy,
- osady terasów rzecznych, gliny i piaski plejstocenske o grubości 3-6 m. Podłoże to buduje większą część gminy i jest miejscami przebite wychodniami skał bazaltowych;
- utwory trzeciorzędowe reprezentowane są przez ility z węglem brunatnym, piaski i żwiry kwarcowe oraz bazalty. Z nich właśnie zbudowana jest obecnie eksploatowana Góra Ognista w Sulikowie oraz kulminacje w rejonie Radzimowa, Wielichowa i Starego Zawidowa. Iły odsłaniają się spod utworów czwartorzędowych w rejonie jeziora Witka, na wschód od Zawidowa, między Wrociszowem Dolnym a Sulikowem oraz w rejonie Studnisk Górnych. Wśród iłóv pojawia się węgiel brunatny (złoże Radomierzyce). Piaski i żwiry kwarcowe na powierzchni występują na północ od Studnisk Górnych oraz na zachód od Sulikowa.

W gminie rozpoznane są 3 złoża bazaltów:

- złoże „Sulików” - bazalt stosowany w drogownictwie i kolejnictwie, kat. B + C, zasoby ok. 60 mln ton, złoże o znaczeniu przemysłowym,
- złoże „Góra Borowa” - bazalt dla drogownictwa, karta rejestracyjna z 1959 r. zasoby ok. 430 tys. ton, nieeksploatowane złoże o znaczeniu lokalnym, złoże „Radzimów” - bazalt dla drogownictwa, karta rejestracyjna z 1958 r, zasoby ok. 325 tys. ton, nieeksploatowane złoże o znaczeniu lokalnym;
- złoże „Radzimów” - zasoby ok. 4 mln ton rozpoznane w 1973 r. na zachód i północny zachód od d. wyrobiska, złoże nieeksploatowane o znaczeniu lokalnym, do ewentualnego wykorzystania do produkcji kruszyw łamanych dla budownictwa, drogownictwa i kolejnictwa.

Warunki agroklimatyczne dla rolnictwa są korzystne, klimat województwa dolnośląskiego a tym samym gminy Sulików odznacza się ciepłym latem, stosunkowo łagodną i krótką zimą, wczesną wiosną i długą łagodną jesienią, co sprzyja produkcji roślinnej.

Gmina Sulików ma charakter rolniczy, charakteryzuje się jednymi z najlepszych w powiecie warunków dla produkcji rolniczej. Przeważają tu gleby kompleksu pszennego dobrego III i IV klasy bonitacyjnej. Rolnictwo charakteryzuje duża liczba jednostek zróżnicowanych pod względem wielkości gospodarstw, jak i kierunku i poziomu produkcji, co powoduje złożoność i zmienność sytuacji ekonomicznej w gospodarstwach rolnych.

Ogółem na terenie gminy funkcjonuje 848 gospodarstw rolnych. Pod względem arealu najwięcej gospodarstw znajduje się w grupie do 1 ha - 464, co stanowi ok. 55 % ogółu gospodarstw. Gospodarstw powyżej 10.0 ha istnieje - 79 co stanowi 9,3 % ogółu gospodarstw indywidualnych. Taka struktura wskazuje na znaczne rozdrobnienie gospodarstw rolnych.

Warunki glebowe gminy rozpatrywane z punktu widzenia ich rolniczej przydatności są korzystne. Zdecydowanie przeważają gleby zaliczane do kompleksu pszennego dobrego o IIIa - IVa klasie bonitacyjnej w typie bielcowym i pseudobielcowym. Gleby są żyzne i nadają się pod różne uprawy, a w tym także pod uprawy warzywnicze i sady. Nie mniej jednak gleby tego kompleksu mogą miejscami wykazywać słabe niedobory wody. Zlokalizowane na terenach o większych spadkach mogą ulegać dość intensywnej erozji. Poza tym występujące w składzie mechanicznym gleb lessy i pyły mają największy wskaźnik podatności na erozję. Dlatego w doborze roślin w większym stopniu uwzględniać należy uprawy wieloletnie, takie jak trawy, lucerna czy koniczyna.

Najlepsze grunty orne występują w obrębach Stary Zawidów, Radzimów i Wrociszów Dolny. Najgorsze - w Małej Wsi Dolnej, Małej Wsi Górnej i Miedzianem. Klasyfikacja bonitacyjna użytków zielonych wskazuje na przewagę III klasy (ok. 60 % ich ogólnej powierzchni). Najlepsze użytki zielone są w Małej Wsi Dolnej, Skrzydlicach i Sulikowie, najgorsze - w Studniskach Górnych i Miedzianem. Najlepsze jakościowo gleby - a co za tym idzie warte ochrony - są użytki rolne we wsiach Stary Zawidów i Wrociszów Dolny. Najgorsze warunki dla rolnictwa mają wsie: Miedziane, Mała Wieś Górna i Studniska Górne.

W granicach administracyjnych gminy nie występują główne zbiorniki wód podziemnych. Jednakże badania hydrogeologiczne prowadzone w 1998 roku przy dokumentowaniu struktury kopalnej „Zawidów - Sulików” dla

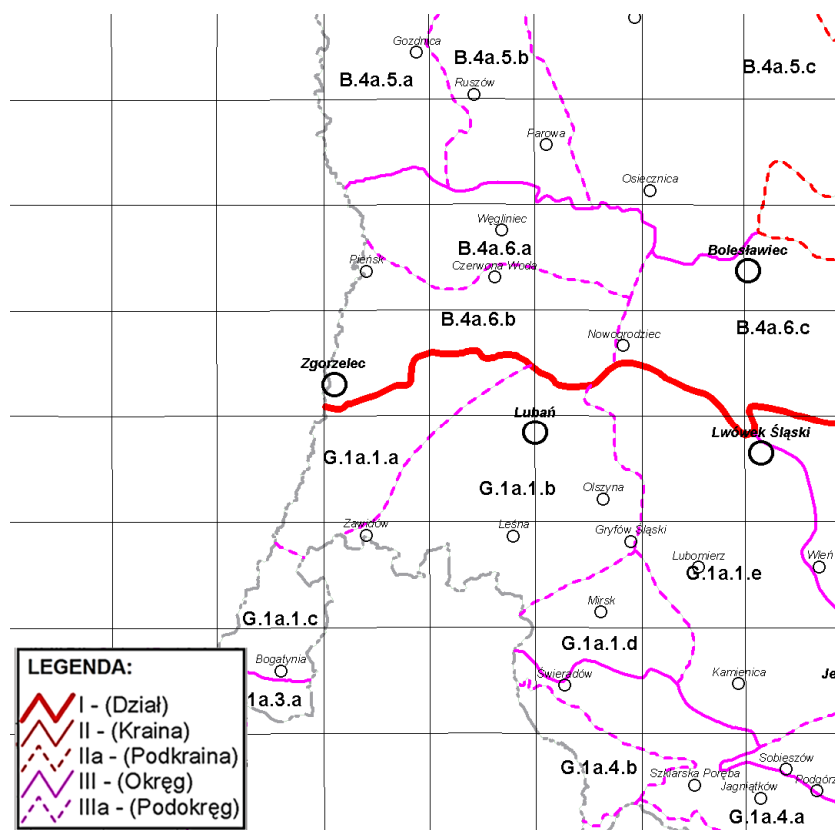
potrzeb ujęć wód podziemnych „Zawidów II” sygnalizują występowanie na prawie całym terenie gminy trzeciorzędowego zbiornika wód podziemnych „Radomierzyce - Piszczowice”

Wody gruntowe występują w piaskach i żwirach rzecznych na głębokości od kilkudziesięciu centymetrów do około 1,5 m. Posiadają na ogół zwierciadło swobodne. Wahania ich poziomu uzależnione są od stanu wód w ciekach. Wody w utworach wodnolodowcowych tworzą podobnie jak wody w aluwjach rzecznych ciągły horyzont. Głębokość ich występowania jest większa - od około 1,5 m w rejonach przydolnych do ponad 5 m na obszarach wyżej położonych. Miejscami wody te są pod napieciem z uwagi na wywierane ciśnienie przez trudno przepuszczalne utwory w stropie.

Woda w glinach deluwialnych występuje w postaci saczeń stwierdzonych na ogół lokalnie na głębokości 1,3 - 1,6 m. Wody w szczelinach skał twardych mają charakter wód szczelinowych, a głębokość ich występowania jest bardzo zmienna. W rejonie Sulikowa występują na głębokości 7-14 m p.p.t. Większość ujęć wód podziemnych jest zasilana wodami czwartorzędowymi.

3.1.5. Warunki przyrodniczo – krajobrazowe

Zgodnie z przyrodniczo – leśną regionalizacją Polski, Gmina Sulików położona jest na obszarze Działu Sudeckiego, Kraina Sudetów, Okręg Pogórza Izerskiego, Podokręg Sulikowski (G.1a.1.a) i Podokręg Lubański (G.1a.1.b).

Rysunek 7 Podział geobotaniczny rejonu Gminy Sulików

Źródło: Matuszkiewicz J.M., 1994, 42.5. Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne 1:2 500 000. 1. Krajobrazy roślinne, 2. Regiony geobotaniczne (w:) Atlas Rzeczypospolitej Polskiej, IGiPZ PAN, Główny Geodeta Kraju, Warszawa

Do specyficznych elementów przyrody gminy Sulików, odróżniających ją od innych gmin pasa przygranicznego, należą:

- urozmaicony krajobraz kulturowy charakterystyczny dla obszaru Pogórza Izerskiego,
- charakterystyczny układ roślinności, szczególnie leśnej, w dolinach i na zboczach cieków wodnych, obecność lasów typu gradów zboczowych z wysokim udziałem klonu i lipy w drzewostanie,
- obecność wychodni skalnych z interesującą roślinnością ciepłolubną.

Badany obszar leży całkowicie w piętrze pogórza, dziedzinie panowania mieszanych lasów liściastych oraz podgórskich borów z udziałem sosny i świerka. W obniżeniach rzek i potoków występowały zbiorowiska

łęgowo charakterystyczne dla obszarów górskich, to jest: olszyny górskie i bagienna, oraz podgórski łąg jesionowy, z udziałem takich roślin, jak knieć błotna, kozłek całolistny i lekarski, rzeżucha gorzka, świerżbęk orzęsiony, sitowie leśne, skrzyp błotny, chmieli, kościenica wodna, i in. Ten element krajobrazu zanikł jednak prawie całkowicie z uwagi na uregulowanie w początkach wieku prawie wszystkich rzek. Miejsce zbiorowisk łągowych zajęły zbiorowiska zarośli nadrzecznych lub łąki. Suchsze zbocza dolin i stoki oraz tereny równinne były miejscem występowania lasów liściastych, gradów-zbiorowisk leśnych na glebach mezo- lub eutroficznych.

Dla lasów tych charakterystyczny jest udział dębu szypułkowego, grabu, klonów, lip, rzadziej świerka i jodły, w podszycie m.in. leszczyny, w runie konwalii, bluszczu, kopytnika, miodunek, przytulii leśnej, pszeńca gajowego, itp. Na siedliskach bogatszych rozprzestrzeniona była także żyzna buczyna sudecka w formie podgórskiej, różniącej się nieco do formy reglowej, z żywcem dziewięciolistnym, wilczomleczem słodkim, marzanka wonna, trawami kostrzewa leśna i wydmuchrzyca zwyczajna. Miejsca o ubogim i kwaśnym podłożu oraz siedliska wtórnie zdegradowane, zajmują bardziej jednostajne kwaśne buczyny, mimo że centrum ich występowania znajduje się w piętrze regla dolnego. W kwaśnej buczynie górskiej, która jest bardziej rozpowszechniona w Sudetach, niż w Karpatach, gdzie niegdzie domieszkowo występuje świerk i - obecnie bardzo rzadko spotykana - jodła. Podszycie prawie nie występuje, natomiast w trawisto - mszystym runie w rozproszeniu rosną śmiełek pogięty, kosmatka gajowa, niekiedy borówka czernica, lub niskie paprocie: zacyłka trójkątna i oszczepowata.

Na stromych, kamienistych stokach, często intensywnie erodowanych, o bardzo płytkiej warstwie gleby, były siedliskiem zboczowego lasu klonowo-lipowego, o bogatym, ziołoroślom runie, złożonym z wysokich bylin. To zbiorowisko częściej jednak jest notowane na Pogórzu Kaczawskim. Z wymienionych tu typów lasu zachowały się na Pogórzu tylko niewielkie enklawy. Naturalne leśne zbiorowiska roślinne zostały prawie zupełnie zastąpione przez tereny uprawne.

Oprócz zbiorowisk leśnych w szacie roślinnej Pogórza Izerskiego spotyka się zbiorowiska roślin naskalnych, dotyczy to zwłaszcza zachodniej części Pogórza, z wychodniami skał bazaltowych. Porastają je m. in. szczelinowe paprocie, jak paprotka zwyczajna *Polypodium vulgare* L. (gatunek chroniony), zanokcice północna, murowa i skalna, z gatunków pospolitszych spotyka się m. in. macierzankę zwyczajną, goździk kartuzek, dzwonki rozpięchły, pokrzywolisty i jednostronny, poziomki, świetlik łąkowy, rozchodniki ostry i wielki, z traw: rzadziej spotykana perłowka jednokwiatowa, a także stokłosa miękka, z turzyc: błada i pagórkowata. Inne, rzadsze rośliny rosnące w murawach naskalnych to: rojnik pospolity, pięciornik siwy i pagórkowy, gorysz pagórkowy, szczodrzeniec czerniejący, koniczyna kreskowana i inne. W zaroślach porastających często wychodnie skalne notowano różne gatunki róż, jeżyn, a z ciekawszych gatunków irgę zwyczajną i trzmielinę zwyczajną.

Niektóre z wychodni bazaltowych znajdują się w kompleksach leśnych, w związku z czym nie występuje na nich ciepłolubna roślinność naskalna. Do ciekawszych wychodni tego typu należą skałki na stokach neku bazaltowego, jakim jest, w przyszłych partiach eksploatowana przez kamieniołom, Góra Ognista koło Sulikowa.

Obszary posiadające walory o randze lokalnej:

- obiekty w dolinie strumienia Czerwona Woda: fragmenty lasów zboczowych i łąk ze stanowiskami roślin lokalnie rzadkich,
- kompleks zbiorników wodnych na północ od Studnisk Dolnych,
- roślinność naskalna na zboczach kamieniołomu na północny-wschód od Sulikowa.

Ogólna powierzchnia lasów na terenie Gminy Sulików wynosi 1487 ha, w tym:

- lasy publiczne ogółem 1371¹ ha,
 - lasy publiczne Skarbu Państwa 1367 ha
 - ✓ lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych 1273² ha,
 - ✓ lasy publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP 57 ha,
 - lasy publiczne gminne 3,52 ha,
- lasy prywatne ogółem 116³ ha.

Wskaźnik lesistości gminy wynosi 15,7% i jest dużo niższy od wskaźnika powiatu zgorzeleckiego 46,4%, oraz jest niższy od przeciętnej lesistości województwa (29,4%) i kraju (27,5%). Lasy państwowe pozostają w administracji Nadleśnictwa Pieńsk, zajmując na terenie Gminy Sulików.

Gmina Sulików leży w V Śląskiej Krainie przyrodniczo-leśnej w dzielnicy Przedgórze Sudeckiego. Wg „Mapy potencjalnej roślinności naturalnej Polski” na przeważającym obszarze gminy rodzime są grądy

¹ dane z Banku Danych Lokalnych, GUS, 2015

² Nadleśnictwo Pieńsk

³ sprawozdanie o lasach prywatnych L-03 za 2015 r.

środkowoeuropejskie, odmiana śląsko-wielkopolska, forma podgórska, seria uboga, zaś w dolinie Czerwonej Wody i rejonie Wrociszowa - grądy serii żyznej. W bezpośrednim sąsiedztwie koryt potoków - niżowe łągowe lasy wiązowo-dębowe siedlisk wodnogruntowych oraz podgórskie przystrumykowe łągi jesionowe.

Na obszarze gminy brak dużych, zwartych kompleksów leśnych. Ok. 4 km² zajmuje największy w gminie Miedziański Las. Inne, mniejsze obszary leśne to tzw. Leśne Stawiska między granicą gminy i Studniskami Dolnymi i Górnymi, dwa lasy w okolicach Mikułowej, kompleks koło Wrociszowa Górnego, Lubański Lasek koło Zawidowa oraz część kompleksu leżącego między Bierną i Miedzianem a Platerówką.

Lasy w rejonie gminy tworzą szereg funkcji produkcyjnych (gospodarczych), ekologicznych (ochronnych) i społecznych. Najważniejszą funkcją gospodarczą pozostaje nadal produkcja drewna, chociaż pewne znaczenie ma również pozyskanie innych płodów lasu, jak: grzyby, owoce leśne, zioła czy gospodarka łowiecka. Z funkcji pozaprodukcyjnych największe znaczenie mają funkcje środowiskotwórcze (wodochronne, glebochronne i klimatyczne) oraz społeczne (rekreacyjne i krajobrazowe). Na podstawie tych funkcji wyróżniono szereg kategorii ochronności.

Do najważniejszych grup lasu i kategorii ochronności należą:

- lasy rezerwatowe,
- lasy ochronne ogólnego przeznaczenia, do których należą lasy wodochronne, glebochronne i ostoje zwierząt objętych ochroną gatunkową,
- lasy ochronne specjalnego przeznaczenia, do których zalicza się lasy na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych, lasy nasienne oraz lasy w miastach i wokół miast.

Obowiązująca ustawa o lasach z dnia 28 września 1991 r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 2100 z późn. zm.) w art. 5 ust. 1 pkt 2 określa, iż nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa sprawuje Starosta.

Nadzór nad prowadzeniem gospodarki leśnej w lasach prywatnych polega na:

- kontroli gospodarki leśnej, doradztwie w zakresie prowadzenia gospodarki leśnej,
- wydawaniu decyzji administracyjnych,
- kontroli wykonania decyzji wydawanych w drodze postępowania administracyjnego,
- cechowanie drewna i wydawania świadectwa legalności pozyskanego drewna.

4. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ODDZIAŁYWANIEM

4.1. Powietrze atmosferyczne

Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez:

- utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach;
- zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane;
- zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach.

Na stan powietrza w Gminie Sulików mają wpływ następujące czynniki:

- emisja zorganizowana pochodząca ze źródeł punktowych i powierzchniowych oraz niska emisja,
- emisja ze środków transportu i komunikacji,
- emisja niezorganizowana.

Zazwyczaj głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja substancji toksycznych pochodzących z procesów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych w celach energetycznych i technologicznych. W kolejnych podrozdziałach opisano systemy energetyczne znajdujące się na terenie Gminy i określono ich wpływ na stan powietrza atmosferycznego.

Podstawową masę zanieczyszczeń odprowadzanych do atmosfery stanowi dwutlenek węgla. Jednak najbardziej uciążliwe składniki spalin to przede wszystkim dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pył. W mniejszych ilościach emitowane są również chlorowodór, różnego rodzaju węglowodory aromatyczne i alifatyczne.

Wraz z pyłem emitowane są również metale ciężkie, pierwiastki promieniotwórcze i wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, a wśród nich benzo(a)piren, uznawany za jedną z bardziej znaczących substancji kancerogennych. W pyłe zawieszonym ze względu na zdolność wnikania do układu oddechowego, wyróżnia się frakcje o ziarnach: powyżej 10 mikrometrów i pył drobny poniżej 10 mikrometrów (PM10). Ta druga frakcja

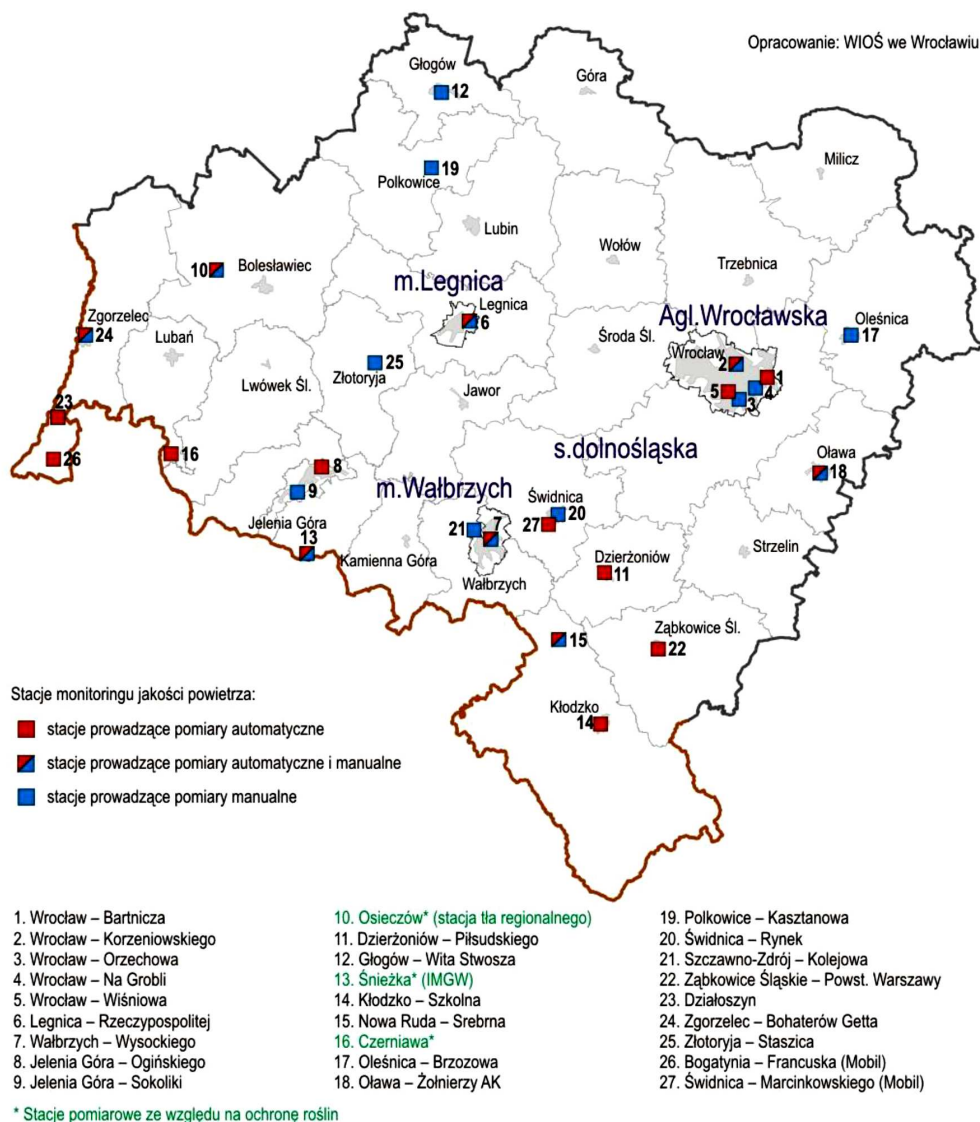
jest szczególnie niebezpieczna dla człowieka, gdyż jej cząstki są już zbyt małe, by mogły zostać zatrzymane w naturalnym procesie filtracji oddechowej.

Przy spalaniu odpadów z produkcji tworzyw sztucznych opartych na polichloroku winylu do atmosfery mogą dostawać się substancje chlorowcopochodne, a wśród nich dioksyny i furany.

O wystąpieniu zanieczyszczeń powietrza decyduje ich emisja do atmosfery, natomiast o poziomie zanieczyszczeń powietrza w znacznym stopniu decydują występujące warunki meteorologiczne. Przy stałej emisji, zmiany stężeń zanieczyszczeń są głównie efektem przemieszczania, transformacji i usuwania ich z atmosfery. Stężenie zanieczyszczeń zależy również od pory roku. I tak:

- sezon zimowy, charakteryzuje się zwiększonym zanieczyszczeniem atmosfery, głównie przez niską emisję,
- sezon letni, charakteryzuje się zwiększonym zanieczyszczeniem atmosfery przez skażenia wtórne powstałe w reakcjach fotochemicznych.

Ocenę stanu powietrza atmosferycznego przeprowadzono w oparciu o dane z 2015 roku pochodzące z opracowania Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska we Wrocławiu pt.: „Ocena poziomów substancji w powietrzu oraz wyniki klasyfikacji stref województwa dolnośląskiego za 2015 rok”.

Rysunek 8 Stacje pomiarowe na terenie stref województwa dolnośląskiego, wykorzystane w ocenie za 2015 r.

Źródło: Ocena poziomów substancji w powietrzu oraz wyniki klasyfikacji stref województwa dolnośląskiego za 2015 rok

Ocenę jakości powietrza wykonano dla obszaru stref. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz.U. 2012, poz. 914), w przypadku województwa dolnośląskiego są to:

- strefa aglomeracja wrocławska obejmująca Wrocław – miasto o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- strefa miasto Legnica – miasto o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- strefa miasto Wałbrzych – miasto o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- strefa dolnośląska obejmująca pozostały obszar województwa, w tym Gminę Sulików.

Podstawę klasyfikacji stref w oparciu o wyniki rocznej oceny jakości powietrza stanowiły:

- dopuszczalny poziom substancji w powietrzu,
- poziom docelowy,
- poziom celu długoterminowego,

określone rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. 2012, poz. 1031).

Ocenę przeprowadzono z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych:

- ze względu na ochronę zdrowia ludzi – dla wszystkich stref,
- ze względu na ochronę roślin – dla strefy dolnośląskiej.

Ocena pod kątem ochrony zdrowia obejmuje: dwutlenek azotu NO₂, dwutlenek siarki SO₂, benzen C₆H₆, ołów Pb, arsen As, nikiel Ni, kadm Cd, benzo(a)piren B(a)P, pył PM₁₀, pył PM_{2,5}, ozon O₃, tlenek węgla CO. W ocenie pod kątem ochrony roślin uwzględnia się: dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO, ozon O₃.

W wyniku oceny każdej strefie przypisano klasę dla każdego zanieczyszczenia, oddzielnie ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ze względu na ochronę roślin. Z klasyfikacji pod kątem ochrony roślin wyłączone są strefy: aglomeracje powyżej 250 tys. mieszkańców i miasta powyżej 100 tys. mieszkańców. Strefy zaliczono:

- do klasy A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekroczyły poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych,
- do klasy C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekroczyły poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe.

Zaliczenie strefy do gorszej klasy (klasa C) nie oznacza zatem, że jakość powietrza na terenie całej strefy nie spełnia określonych kryteriów. Przypisanie strefie klasy C nie oznacza także konieczności prowadzenia intensywnych działań na rzecz poprawy jakości powietrza na obszarze całej strefy. Oznacza natomiast potrzebę podjęcia odpowiednich działań w odniesieniu do wybranych obszarów w strefie (z reguły o ograniczonym zasięgu) i dla określonych zanieczyszczeń – włączając konieczność opracowania programu ochrony powietrza – POP, o ile program taki nie został opracowany wcześniej dla danego zanieczyszczenia i obszaru.

Ocena według kryteriów odniesionych do ochrony zdrowia ludzi

Dwutlenek azotu

Ocenę jakości powietrza dla dwutlenku azotu wykonano z uwzględnieniem wyników pomiarów automatycznych ze stacji zlokalizowanych poza terenem Gminy Sulików. Najbliższa stacja monitoringu dla dwutlenku azotu zlokalizowana jest w Zgorzelcu ul. Bohaterów Getta. Z badań przeprowadzonych w roku 2015 wynika, że wartość średnia roczna dla dwutlenku azotu wynosiła 17 µg/m³ (poziom dopuszczalny 40 µg/m³).

Strefa dolnośląska w której zlokalizowana jest Gmina Sulików otrzymała klasę A dla dwutlenku azotu.

Dwutlenek siarki

Stężenia dwutlenku siarki wykazują wyraźną zależność z sezonową zmiennością temperatury powietrza – stężenie dwutlenku siarki często wzrasta w zimnych porach roku.

W roku 2015 jakość powietrza pod względem dwutlenku siarki nie zlokalizowano stacji monitoringowych na terenie Gminy Sulików. Tak jak w przypadku dwutlenku azotu, stężenie średnioroczne dwutlenku siarki badano na stacji w Zgorzelcu ul. Bohaterów Getta. Z badań przeprowadzonych w roku 2015 wynika, że wartość średnia roczna dla dwutlenku siarki wynosiła 7,3 µg/m³ (poziom dopuszczalny 20 µg/m³).

Strefa dolnośląska w której zlokalizowana jest Gmina Sulików otrzymała klasę A dla dwutlenku siarki.

Tlenek węgla

Na potrzeby oceny określana jest maksymalna średnia ośmiogodzinna spośród średnich kroczących obliczanych co godzinę z ośmiu stężeń średnich jednogodzinnych. Za podstawę oceny przyjęto wyniki pomiarów automatycznych ze stacji zlokalizowanych poza obszarem Gminy. Najbliższa stacja monitoringu dla tlenku węgla zlokalizowana jest w Zgorzelcu ul. Bohaterów Getta. Wyniki pomiaru i modelowania dla średniego 8-godzinnego kroczącego stężenia tlenku węgla na stacji w Zgorzelcu wyniosły 404 µg/m³. Nie odnotowano przekroczeń.

Strefa dolnośląska w której zlokalizowana jest Gmina Sulików otrzymała klasę A dla tlenu węgla.

Benzen

Jakość powietrza w zakresie benzenu określono na podstawie pomiarów automatycznych ze stacji zlokalizowanych poza Gminą Sulików tj.:

- Jelenia Góra – Ogińskiego 1,68 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,
- Legnica – Rzeczypospolitej 2,18 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,
- Wałbrzych – Wysockiego 1,50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,
- Wrocław – Korzeniowskiego 2,10 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,
- Zgorzelec – Bohaterów Getta 1,17 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu substancji.

Strefa dolnośląska w której zlokalizowana jest Gmina Sulików otrzymała klasę A dla benzenu.

Pył PM10

W województwie dolnośląskim prowadzone są pomiary automatyczne pyłu PM10, których wyniki co godzinę zamieszczane są na stronie internetowej WIOŚ. Taki system pozwala, po zamknięciu doby pomiarowej, na szybkie informowanie społeczeństwa o osiągniętych stężeniach, ewentualnych przekroczeniach norm i reakcję w przypadku przekroczenia przez stężenie dobowe wartości poziomu dopuszczalnego, poziomu informowania (200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) bądź poziomu alarmowego (300 $\mu\text{g}/\text{m}^3$). W przypadku ich przekroczenia wojewódzki inspektor ochrony środowiska powiadamia wojewódzki zespół zarządzania kryzysowego oraz zarząd województwa.

Na podstawie danych ze stacji monitoringu jakości powietrza działających w 2016 r. w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na terenie województwa dolnośląskiego, wystąpiły przekroczenia:

- dopuszczalnej częstości przekraczania 24-godzinnego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 (powyżej 35 dni w roku ze stężeniami średniodobowymi $> 50 \mu\text{g}/\text{m}^3$) na 5 stanowiskach pomiarowych zlokalizowanych:
 - w strefie dolnośląskiej (kod strefy: PL0204) w stacjach: Nowa Ruda – Srebrna, Kłodzko – Szkolna, Ząbkowice Śląskie, Dzierżoniów – Piłsudskiego.
- dopuszczalnej częstości przekraczania poziomu docelowego ozonu (powyżej 25 dni w roku ze stężeniami 8-godzinnymi $> 120 \mu\text{g}/\text{m}^3$) na 2 stanowiskach pomiarowych:
 - w strefie dolnośląskiej w stacjach: Jelenia Góra i Szklarska Poręba.

Ocenę jakości powietrza wykonano na podstawie pomiarów automatycznych na stacji zlokalizowanej poza Gminą Sulików. Klasyfikacja wyników odnosi się do dwóch wartości kryterialnych: stężeń 24-godzinnych i średniej dla roku. W roku 2015 pomiary pyłu PM10 w Działoszynie, stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej częstości przekroczeń dopuszczalnego poziomu w roku kalendarzowym dla 24 -godzin. Liczba dni z tak wysoki stężeniem 24-godzinnym wynosiła 67 dni. Stężenia średnie dla roku wynosiło wynosiła 28 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (przy normie 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$).

Strefa dolnośląska w której zlokalizowana jest Gmina Sulików otrzymała klasę C dla pyłu PM10.

Pył PM2,5

Podstawowym kryterium w rocznych ocenach jakości powietrza dla pyłu zawieszonego PM2,5 jest poziom dopuszczalny określony dla tzw. fazy I (obowiązujący od 1 stycznia 2010, z terminem osiągnięcia do 1 stycznia 2015 r.). Margines tolerancji od 2015 r. wynosi 0.

Nie klasyfikuje się stref odrębnie pod kątem poziomu docelowego, którego wartość jest taka sama, jak w przypadku poziomu dopuszczalnego. Dokonuje się natomiast klasyfikacji pod kątem dotrzymania poziomu dopuszczalnego – II fazy (20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, z terminem osiągnięcia do 1 stycznia 2020 r.), stosując nazewnictwo klas: A1 oraz C1.

W Gminie Sulików nie ma stacji pomiaru stężenia pyłu PM2,5. Stacje pomiarowe dla strefy dolnośląskiej zlokalizowane są w Jeleniej Górze, Osieczowie i Zgorzelcu. Stężenie średnioroczne na stacjach wynosiło:

- Jelenia Góra – 18,4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,
- Osieczów 21 – 14,5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,
- Zgorzelec – 18,4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Strefa dolnośląska w której zlokalizowana jest Gmina Sulików otrzymała klasę C dla pyłu PM2,5.

Arsen, kadm, nikiel i benzo(a)piren (BaP) – całkowita zawartość w pyłe zawieszonym PM10.

Klasyfikację dla wyżej wymienionych substancji wykonano w oparciu o uzyskane stężenia średnie dla roku odnoszone do poziomu docelowego. Za podstawę klasyfikacji przyjęto pomiary manualne ze stacji

zlokalizowanych poza powiatem. W roku 2015 oznaczono stężenia arsenu, kadmu i niklu w: Głogowie, Jeleniej Górze, Nowej Rudzie, Oławie, Osieczowie, Polkowicach, Szczawnie-Zdrój, Zgorzelcu, Złotoryi. Na stanowisku w Głogowie stwierdzono przekroczenie poziomu docelowego, na pozostałych stanowiskach pomiarowych nie odnotowano przekroczeń poziomów docelowych dla metali.

Benzo(a)piren należy do grupy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA). Jest to związek trwały w środowisku, posiada zdolność do adsorpcji na powierzchni pyłów (np. PM10 i PM2,5). Powstaje w wyniku niepełnego spalania związków organicznych. W wyniku działalności człowieka uwalniany jest do środowiska ze spalania paliw kopalnych, odpadów, wypalania traw oraz działalności przemysłowej. Obecny jest również w spalinach samochodowych i dymie papierosowym.

Pomiary benzo(a)pirenu prowadzono poza granicami Gminy Sulików, na terenie: Głogowa, Jeleniej Góry, Nowej Rudy, Oławy, Osieczowa, Polkowic, Szczawna Zdrój, Zgorzelca. Stężenia średnie dla roku wynosiło od 1,8 do 15,3 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (przy normie 1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$). Najwyższe stężenie odnotowano również w Nowej Rudzie.

Strefa dolnośląska w której zlokalizowana jest Gmina otrzymała klasę C dla benzo(a)pirenu oraz arsenu – ze względu na przekroczenia poziomu docelowego. Dla pozostałych zanieczyszczeń kadmu, niklu, ołowiu strefa dolnośląska otrzymała klasę A.

Ozon

Ozon jest zanieczyszczeniem wtórnym powstającym w wyniku reakcji fotochemicznych przy sprzyjających warunkach meteorologicznych, w atmosferze zawierającej tzw. prekursorzy ozonu (np.: tlenki azotu, węglowodory) pochodzące ze źródeł antropogenicznych, głównie transportu drogowego. Powstawaniu ozonu sprzyja wysoka temperatura, duże nasłonecznienie i duża wilgotność powietrza.

Podstawę klasyfikacji stref stanowi jeden parametr – stężenie 8-godzinne odnoszące się do poziomu docelowego oraz poziomu celu długoterminowego.

W województwie dolnośląskim pomiary ozonu prowadzone są przez WIOŚ na stacjach pomiarów automatycznych: w Kłodzku i Osieczowie. Uśredniona z trzech lat liczba przekroczeń poziomu docelowego wynosiła:

- w Kłodzku 19,
- w Osieczowie 20.

W związku z powyższym strefę dolnośląską zaliczono do klasy C dla ozonu (poziom docelowy).

W przypadku celu długoterminowego stwierdzono przekroczenie wartości normatywnej 120 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w odniesieniu do najwyższej wartości stężeń 8-godzinnych spośród średnich kroczących w roku kalendarzowym. Dlatego w tym przypadku ozon otrzymał klasę D2 w odniesieniu do celu długoterminowego.

Ocena według kryteriów odniesionych do ochrony roślin

Ozon

Za podstawę oceny przyjęto pomiary automatyczne. Wynik uśredniony dla stacji pomiarowych w Czerniawie, Osieczowie, Śnieżce uzyskano wartość odpowiednio 15 746, 14 555, 18 901 $\mu\text{g}/\text{m}^3\text{h}$. Na podstawie otrzymanych wyników strefę dolnośląską zaliczono do klasy D2 (dla stężeń powyżej 6000 $\mu\text{g}/\text{m}^3\text{h}$). Termin osiągnięcia poziomu celu długoterminowego wyznaczono na rok 2020.

W województwie dolnośląskim pomiary ozonu prowadzone są przez WIOŚ na stacjach pomiarów automatycznych: w Czerniawie, Osieczowie, Śnieżce. Uzyskano wartość odpowiednio 16 883, 11 746, 19 376 $\mu\text{g}/\text{m}^3\text{h}$.

W związku z powyższym strefę dolnośląską zaliczono do klasy C dla ozonu (poziom docelowy).

Dwutlenek siarki i tlenki azotu

Podstawą klasyfikacji były wyniki pomiarów automatycznych prowadzonych w stałych punktach pomiarowych: w Czerniawie, Osieczowie, Śnieżce. Średnie roczne stężenia dwutlenku siarki wahały się od 2,1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ do 5,1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Natomiast średnie roczne stężenia tlenków azotu wynosiły od 8,5 do 9,3 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnego poziomu wymienionych substancji przy zachowaniu okresu uśredniania stężeń jako wartości średniej dla roku kalendarzowego i odrębnie wartości średniej z okresu zimowego.

W związku z powyższym strefę dolnośląską zaliczono do klasy A dla dwutlenku siarki i azotu ze względu na ochronę roślin.

Podsumowanie dla oceny według kryteriów odniesionych do ochrony zdrowia ludzi i ochrony roślin w strefie dolnośląskiej

W roku 2016 dla obszaru województwa dolnośląskiego przeprowadzono roczną ocenę jakości powietrza atmosferycznego dotyczącą roku 2015. W wyniku oceny strefę dolnośląską:

- pod kątem ochrony roślin – dla ozonu, SO₂ i NO_x – zaliczono do klasy A. Stwierdzono natomiast przekroczenie wartości normatywnej ozonu (6000 µg/m³×h) wyznaczonej jako poziom celu długoterminowego. Termin osiągnięcia poziomu celu długoterminowego określono na rok 2020.
- pod kątem ochrony zdrowia sklasyfikowano:
 - dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, ołowiu, benzenu, tlenku węgla oraz kadmu, niklu – w klasie A,
 - dla pyłu PM_{2,5} – w klasie C,
 - dla pyłu PM₁₀ – w klasie C – ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla 24 godzin,
 - dla benzo(a)pirenu i arsenu – w klasie C – ze względu na przekroczenia poziomu docelowego,
 - dla ozonu – w klasie A – dla poziomu docelowego.

W ramach oceny wykonano również dodatkową klasyfikację wyznaczając dla strefy dolnośląskiej:

- dla pyłu PM_{2,5}, klasę C1 informującą o przekroczeniu poziomu dopuszczalnego 20 µg/m³, której należy dotrzymać od roku 2020.
- dla ozonu klasę D2 w odniesieniu do celu długoterminowego.

Należy podkreślić, że stężenia pyłu PM₁₀ wykazują wyraźną zmienność sezonową – przekroczenia dotyczą tylko sezonu zimnego (grzewczego).

W przypadku stref, dla których POP zostały określone, a standardy jakości powietrza są nadal przekraczane, zarząd województwa obowiązany będzie do aktualizacji programu po okresie 3 lat od wejścia w życie uchwały sejmiku województwa w sprawie programu ochrony powietrza uwzględniając działania ochronne dla wrażliwych grup ludności.

W 2014 zatwierdzony został przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego „Program ochrony powietrza dla strefy dolnośląskiej” na podstawie wyników oceny poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref określonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu.

4.2. Wody powierzchniowe i podziemne

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 22 października 2014 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1482) oraz rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. z 2011 r. Nr 258, poz. 1549), badania wód powierzchniowych prowadzone są w ramach 4 rodzajów monitoringu:

- diagnostycznego
- operacyjnego
- badawczego
- obszarów chronionych

Przy sporządzaniu oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych wykorzystano wyniki badań z „Oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych na terenie województwa dolnośląskiego za rok 2015” prowadzonych w latach 2010-2015. W poniższej tabeli zamieszczono wyniki badań, które zostały uwzględnione w aktualnej ocenie wód powierzchniowych na terenie Gminy Sulików oraz wyniki klasyfikacji poszczególnych elementów.

Tabela 2 Zestawienie klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego, stanu fizykochemicznego, stanu hydromorfologicznego, stanu biologicznego oraz stanu chemicznego rzek

Nazwa ocenianej jcw	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych (grupy 3.1.-3.5.)	Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.6.) – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	STAN/POTENCJAŁ EKOLOGICZNY	STAN CHEMICZNY	SPEŁNIENIE WYMAGAŃ DODATKOWYCH DLA OBSZARÓW CHRONIONYCH (TAK/NIE)	OCENA STANU JCWP
Witka=Smeda od Rasnice do zb. Niedów	PLRW60008174239	IV	I	II	I	SŁABY	PSD	NIE	ZŁY
Witka ze zb. Niedów do ujścia	PLRW6000017429	II	I	I	I	DOBRY		TAK	ZŁY
Czerwona Woda od Studzianki do Nysy Łużyckiej	PLRW6000817449	II	I	II		DOBRY			

Źródło: Oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych na terenie województwa dolnośląskiego za rok 2015, WIOŚ we Wrocławiu

Jednolite części wód powierzchniowych na terenie Gminy Sulików poddano również ocenie spełniania wymogów dla obszarów chronionych oraz na obszarach wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych. JCWP Witka=Smeda od Rasnice do zb. Niedów **nie spełnia** wymogów dla obszaru chronionego będącego jcw – przyczyną jest zjawisko przyspieszonej eutrofizacji wywołanej antropogenicznie, wskazujące na możliwość zakwitów glonów. Do wskaźnika powodującego niespełniania wymagań zaliczono zawartość fitobentosu (fitoplanktonu). Pozostałe oznaczenia tj. BZT₅, OWO, azot amonowy, azot Kjeldahla, azot azotanowy, azot ogólny, fosforany, fosfor ogólny spełniają w/w wymagania.

W latach 2013-2014 jakość wód w analizowanych punktach pomiarowych była podobna do sytuacji z 2015 r. Na koniec 2014 roku jakość wody w rzece Witka można określić jako złą.

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych związanych z osiągnięciem dobrego stanu ekologicznego, określonego przez Ramową Dyrektywę Wodną (RDW).

Oceny stanu chemicznego w jednolitych częściach wód (JCWPd) i w poszczególnych punktach badawczych dokonano w oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kryteriów i

sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 85), które wyróżnia pięć klas jakości wód:

- klasa I – wody bardzo dobrej jakości,
- klasa II – wody dobrej jakości,
- klasa III – wody zadowalającej jakości,
- klasa IV – wody niezadowalającej jakości,
- klasa V – wody złej jakości

oraz dwa stany chemiczne wód ocenione na podstawie średniej wartości poszczególnych wskaźników ze wszystkich punktów zlokalizowanych w analizowanej JCWPd:

- stan dobry (klasy I, II i III),
- stan słaby (klasy IV i V).

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu oraz Państwowy Instytut Geologiczny-Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie. Obejmuje badania jakości zwykłych wód podziemnych i wód podziemnych na obszarach bezpośrednio zagrożonych zanieczyszczeniami.

Obszar gminy Sulików znajduje się w zasięgu jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) nr 88. W 2014 roku na terenie gminy nie zlokalizowano punktu pomiarowego monitoringu jakości jednolitych części wód podziemnych. Natomiast prowadzono badania jakości wód podziemnych JCWPd nr 88 w miejscowości Zawidów (1), Bogatynia (2), Zgorzelec (3), Osiek Łużycki (4), Lasów (5).

Na podstawie badań w ramach monitoringu diagnostycznego w 2014 roku w punktach na terenie JCWPd 88 wody podziemne zaliczono do:

- klasy III:
 - punkt nr 2698 Lasów, parametry które powodują zaliczenie punktu do klasy III: pH-6,38, Fe-6,81 mg/l,
 - punkt nr 2711 Zawidów, parametry które powodują zaliczenie punktu do klasy III: Mn, Fe-9,09 mg/l,
 - punkt 1805 Osiek Łużycki, parametry które powodują zaliczenie punktu do klasy III: pH-6,38, Fe-6,17 mg/l.
- klasy IV:
 - punkt 2709 Bogatynia, parametry które powodują zaliczenie punktu do klasy IV: temperatura, NH₄, pH-6,3, Mn-1,028 mg/l, Fe-15,72 mg/l,
 - punkt 2710 Bogatynia, parametry które powodują zaliczenie punktu do klasy IV: Mn, pH-6,39, TOC16,0 mg/l, Fe-17,58 mg/l,
 - punkt 1963 Zgorzelec, parametry które powodują zaliczenie punktu do klasy IV: pH-6,26, Mn-1,311 mg/l, Fe-25,47 mg/l

Ocena wyników badań monitoringu diagnostycznego prowadzonego przez WIOŚ we Wrocławiu w 2014 roku w rejonie gminy Sulików, wg podziału na jednolite części wód podziemnych wykazała, że 50% badanych wód zaliczono do wód o dobrym stanie chemicznym (klasy I-III). Wody o słabym stanie chemicznym (klasy IV-V) stanowiły drugie 50%.

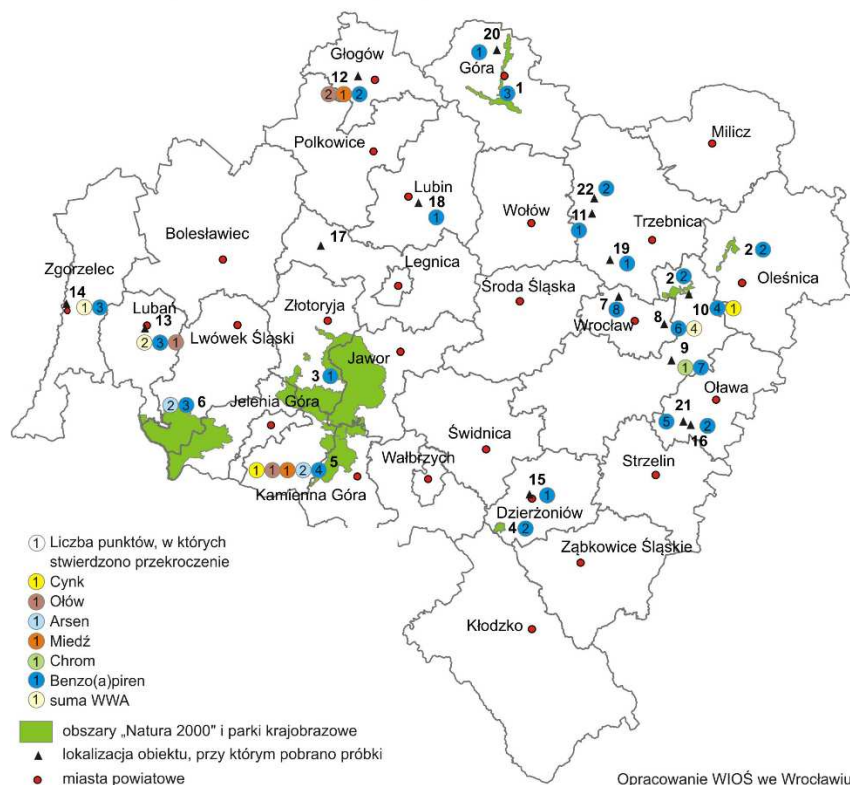
4.3. Ochrona powierzchni ziemi

W ramach monitoringu jakości gleb prowadzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu realizowana jest ocena jakości gleb użytkowanych rolniczo oraz identyfikacja terenów, na których wystąpiło przekroczenie standardów jakości gleby i ziemi. W 2014 roku na terenie gminy nie znajdował się żaden punkt pomiarowy, z którego pobierano próbki gleb. Najbliższy taki obszar obejmował teren wokół ciepłowni Zakładów Kopex - Famago w Zgorzelcu. Badania prowadzono w 4 punktach pomiarowo-kontrolnych, rozmieszczonych na łąkach wokół Zakładów.

Analizowane próbki gleb wykazały skład granulometryczny pyłów zwykłych oraz glin lekkich pylastych. Próbki gleb, pobrane wokół Zakładów charakteryzowały się odczynem lekko kwaśnym (pH 6,4-6,5) oraz obojętnym (pH 6,7). Zawartość próchnicy wahała się od 5,69% do 7,24%. W badanych glebach stwierdzono następujące stopnie zanieczyszczenia metalami ciężkimi:

- cynk: od zawartości naturalnej (stopień 0) w ppk nr 1 i 2 do zawartości podwyższonej (stopień I) w ppk nr 3 i 4,
- ołów: od zawartości naturalnej (stopień 0) w ppk nr 1 i 2 do zawartości podwyższonej (stopień I) w ppk nr 3 i 4,
- kadm, chrom i nikiel: zawartość naturalna (stopień 0) we wszystkich punktach pomiarowych,

- miedź: od zawartości naturalnej (stopień 0) w ppk nr 2, poprzez zawartość podwyższoną (stopień I) w ppk nr 1 i 4 do średniego zanieczyszczenia (stopień III) w ppk nr 3.

Rysunek 9 Punkty monitoringu jakości gleb na terenie województwa dolnośląskiego

Źródło: Ocena stopnia zanieczyszczenia gleb w województwie dolnośląskim w 2014 roku - Obszary bezpośrednio zagrożone zanieczyszczeniami

W odniesieniu do wartości dopuszczalnych (grupa B) zawartych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dn. 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. Nr 165, poz. 1359) w badanych próbach gleb nie stwierdzono przekroczenia wartości dopuszczalnych stężeń cynku, ołowiu, kadmu, chromu, miedzi, niklu, rtęci i arsenu. Stężenie benzo(a)pirenu przekroczyło wartość dopuszczalną wyłącznie w punkcie nr 1. Zawartość siarki siarczanowej we wszystkich pobranych próbkach była niska (I stopień).

4.4. Hałas

Hałas, jest jednym z elementów zanieczyszczenia środowiska, który negatywnie wpływa na zdrowie człowieka. Wraz z rozwojem cywilizacyjnym, wzrasta liczba źródeł hałasu i ich aktywności, tworząc niekorzystny klimat akustyczny. Uciążliwy hałas nie tylko wywiera negatywny wpływ na wytrzymałość psychofizyczną człowieka, ale może również w skrajnych przypadkach, powodować trwałe uszkodzenie słuchu. Klimat akustyczny w Gminie Sulików, kształtowany jest w głównej mierze przez trasy komunikacyjne.

W roku 2012 nastąpiła istotna zmiana przepisów odnoszących się do dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku pochodzącego od ruchu komunikacyjnego. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112) wprowadzone zostały nowe, wyższe poziomy dopuszczalne.

4.4.1. Hałas komunikacyjny

Jednym z czynników wpływających na stan klimatu akustycznego na terenie Gminy Sulików jest hałas komunikacyjny, do którego zalicza się hałas drogowy. Z przeprowadzonych analiz wynika, że najbardziej uciążliwy jest hałas drogowy, generowany przez pojazdy samochodowe, który ma charakter ciągły i obejmuje swoim zasięgiem coraz większy obszar. Przez ostatnie lata liczba samochodów na drogach systematycznie rośnie, co powoduje wzrost emisji hałasu, nie tylko przez pojazdy osobowe, ale również przez pojazdy ciężarowe i motocykle.

Realizując zadania Programu Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2013–2015, WIOŚ we Wrocławiu nie przeprowadził pomiarów hałasu komunikacyjnego na terenie Gminy Sulików. Pomiar taki wykonano w 2011 r. w Sulikowie. Punkt zlokalizowany przy drodze na trasie Bogatynia - Lubań, droga wojewódzka nr 357, o nawierzchni asfaltowej w dostatecznym stanie technicznym. Średni poziom równoważny dźwięku odpowiadał 64,5 dB przy natężeniu ruchu 156 poj/h i udziale pojazdów ciężkich w strumieniu ruchu sięgającym 12,2 %. Zabudowa luźna, jednorodzinna, zagrodowa, obustronna, usytuowana ok. 8,0-10,0 m od krawędzi jezdni. W strefie oddziaływania znajduje się 12 budynków jednorodzinnych zamieszkałych szacunkowo przez ok. 45 osób.

4.4.2. Hałas przemysłowy

Przedsiębiorstwa, zakłady i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na obszarze Gminy Sulików kształtują klimat akustyczny w swoim otoczeniu. Na analizowanym obszarze działalność prowadzi wiele średnich i mniejszych przedsiębiorstw i to one stanowią źródło niekontrolowanej emisji hałasu. Natomiast większe przedsiębiorstwa posiadają uregulowany stan prawny i czynią starania w kierunku zmniejszenia lub całkowitego wyeliminowania uciążliwości związanych z ich działalnością.

Działanie zakładów nie powinno powodować przekroczeń standardów, jakości środowiska i dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku poza teren, do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny. Dotyczy to również obszaru ograniczonego użytkowania, jeżeli został utworzony w związku z funkcjonowaniem zakładu.

Jeżeli akustyczne oddziaływanie będące wynikiem prowadzenia zakładu występuje na terenach, dla których nie zostały ustawowo ustalone dopuszczalne poziomy hałasu lub na terenach, dla których nie można określić dopuszczalnego poziomu hałasu poprzez przyjęcie wartości dopuszczalnych dla rodzaju terenu o zbliżonym przeznaczeniu – wówczas nie podejmuje się działań przewidzianych ustawą na rzecz kształtowania klimatu akustycznego tych terenów.

Organem właściwym do wydania decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu na terenie Gminy Sulików w trybie art. 115a ust. 1 Prawo ochrony środowiska - jest Starosta Zgorzelecki. Obecnie Starosta nie określił dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku dla podmiotów zlokalizowanych na terenie gminy Sulików.

Za przekroczenie poziomów hałasu określonych w decyzji na emitowanie hałasu do środowiska i obowiązujących decyzjach o dopuszczalnym poziomie hałasu przenikającego do środowiska – Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wymierza, w drodze decyzji, administracyjnej kary pieniężne. Ponadto na podmiocie prowadzącym działalność gospodarczą spoczywa odpowiedzialność za ochronę środowiska polegająca na podjęciu niezbędnych działań naprawczych. W 2013 r. WIOŚ we Wrocławiu Delegatura w Jeleniej Górze przeprowadził kontrolę zakładu ubojni i przetwórstwa mięsnego na podstawie interwencji dotyczącej hałasu. Jednakże nie stwierdzono naruszenia przepisów.

4.5. Promieniowanie niejonizujące

Pola elektromagnetyczne (PEM) ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2016 r., poz. 672 z późn. zm.) definiuje jako pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach;
- zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych, co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określa, w drodze rozporządzenia, dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposoby sprawdzania dotrzymania tych poziomów.

W rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. 2003 nr 192 poz. 1883) są ustalone zróżnicowane poziomy pól elektromagnetycznych dla:

- terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową - do 50Hz
- miejsc dostępnych dla ludności – do 300Hz

Według ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2016 r., poz. 672 z późn. zm.) prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne, które są:

- stacjami elektroenergetycznymi lub napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi o napięciu znamionowym nie niższym niż 110 kV,
- instalacjami radiokomunikacyjnymi, radionawigacyjnymi lub radiolokacyjnymi, emitującymi pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitującymi pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz,

są obowiązani do wykonania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Pomiarów te wykonywane są:

- bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia;
- każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji lub urządzenia.

Wyniki pomiarów przekazuje się Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska i Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu. Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, a także aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, z wyszczególnieniem przekroczeń dotyczących:

- terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową;
- miejsc dostępnych dla ludności.

Do kompetencji wójtów, burmistrzów należy preferowanie i kontrolowanie zgodności lokalizacji nowych instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne z Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego.

Źródła pola elektromagnetycznego można podzielić na naturalne występujące w przyrodzie oraz sztuczne, które powstają wraz z rozwojem przemysłu w tym telekomunikacji. Głównymi instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są:

- linie przesyłowe wysokiego, średniego i niskiego napięcia oraz stacje transformatorowe,
- instalacje radiokomunikacyjne, takie jak:
 - stacje bazowe telefonii komórkowej,
 - stacje radiowe i telewizyjne.

Podstawowymi elementami każdej sieci są stacje i linie energetyczne. Operatorem sieci przesyłowej i jej właścicielem są Polskie Sieci Elektroenergetyczne SA (PSE SA). Sieć dystrybucyjna i sieci niskiego napięcia podlegają w większości zakładom energetycznym.

W zakresie urządzeń sieciowych obszar gminy Sulików to przede wszystkim rejon, gdzie zbiegają się liczne linie elektroenergetyczne najwyższych i wysokich napięć (NN i WN). Lokalizacja w Mikułowej jednej z największych w kraju rozdzielni 400/220/110 kV (zajmuje powierzchnię ok. 32ha) powoduje, że przez tereny gminy bieżą we wszystkich kierunkach napowietrzne linie przesyłowe, wiążąc pośrednio gminę Sulików z odbiorcami w całej krajowej sieci elektroenergetycznej oraz z Niemcami.

Na obszarze gminy w obrębie Mikułowa usytuowana jest rozdzielnia 400/220/110 kV – ważny element sieci energetycznej kraju. Zasilana liniami najwyższych napięć z elektrowni „Turów” służy rozprowadzeniu sieci EE NN na teren Polski i Niemiec.

Linie sieci przesyłowych promieniście rozchodzą się od rozdzielni w Mikułowej, znacznie ograniczając możliwości zagospodarowywania terenów w sąsiedztwie swoich korytarzy. W miejscowości Mikułowa zlokalizowana jest jedna z największych w Polsce stacji energetycznych 400/220/110 kV, wyprowadzająca między innymi moc z elektrowni Turów i realizująca wymianę energii elektrycznej z siecią Europy Zachodniej (przebiegają dwie linie elektroenergetyczne 400 kV do Hagenwerder oraz linia 400 kV z elektrowni Turów). Prócz licznych elektroenergetycznych sieci przesyłowych (NN) przez teren gminy przebiegają sieci dystrybucyjne - napowietrzne linie 110 kV oraz linie 20 kV, zasilające stacje transformatorowe obsługujące mieszkańców. Liczba linii sieci dystrybucyjnej i stacji transformatorowych jest wystarczająca, jednak gdyby potrzeby energetyczne przekraczały możliwości istniejącego systemu nie ma przeszkód w jego rozbudowie.

W latach 2016-2021 planuje się modernizować linię 400kV Mikułowa – Czarna. Nowo budowana linia zastąpi funkcjonującą od ponad 50 lat linię 400kV. Zakres prac będzie obejmował budowę dwutorowego napowietrznego odcinka linii elektroenergetycznej 400 kV od stacji elektroenergetycznej Mikułowa do słupa nr 234 w gminie Ruja.

Od roku 2010 następuje systematyczny wzrost zużycia energii elektrycznej przez odbiorców zasilanych z sieci średniego napięcia. Świadczy to może o rozwoju przemysłowym na terenie gminy. Zużycie energii przez odbiorców zasilanych z sieci niskiego napięcia ustabilizowało się w ostatnich latach na poziomie ok. 9000 MWh. Sumaryczny pobór energii elektrycznej dla odbiorców zasilanych na poziomie średniego i niskiego napięcia w ostatnich kilku latach utrzymywał się na poziomie ok. 12 000 MWh. Dostawy energii w pełni pokrywają potrzeby mieszkańców oraz jednostek gospodarczych.

Corocznie sieć energetyczna jest rozbudowywana, dobudowywane są nowe odcinki sieci napowietrznej linii energetycznej i stacje transformatorowe zarówno wysokiego jak i niskiego napięcia. Wynika to z ciągłego rozwoju terenów miejskich i wiejskich, oraz związanej z tym potrzeby mieszkańców do posiadania dostępu do nieprzerwanych dostaw energii elektrycznej.

Na terenie Gminy Sulików w latach 2011-2016 nie prowadzono badań monitoringowych dla pól elektromagnetycznych. Badania przeprowadzone były na terenie powiatu zgorzelckiego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu. Jak wynika z tabeli poniżej nie wykazały przekroczenia poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych w punktach pomiarowych.

Tabela 3 Punkty monitoringu natężenia pól elektromagnetycznych w rejonie Gminy Sulików

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Data wykonania pomiaru	Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego dla zakresu 3 MHz- 3000 MHz [V/m]
1	Jagodzin (sklep)	2011	0,23
		2014	0,92
2	Zatonie, Wiejska 99	2011	0,16
		2014	<0,3
3	Sieniawka 37	2012	0,19
4	Zgorzelec	2014	0,65
		2011	1,16
5	Bogatynia	2014	<0,3
			0,21

Źródło: Badania poziomów pól elektromagnetycznych w wybranych punktach województwa dolnośląskiego w latach 2011-2015, WIOŚ we Wrocławiu

Najwyższe natężenia pól elektromagnetycznych w rejonie Gminy Sulików występują na terenie Zgorzelca 1,16 V/m w 2015 r. (przy normie 7 V/m), najniższe natomiast w Zatoniu w 2015 r.

Podkreślić należy, że w otoczeniu stacji bazowych telefonii komórkowych pole elektromagnetyczne o wartościach granicznych występują nie dalej niż kilkadziesiąt metrów od samych anten i to na wysokości ich zainstalowania. W praktyce, w otoczeniu anten stacji bazowych GSM, znajdujących się w miastach, pola o wartościach wyższych od dopuszczalnych nie występują dalej niż 25 metrów od anten na wysokości zainstalowania tych anten.

Tabela 4 Ocena stanu środowiska Gminy Sulików wskazuje następujące problemy występujące w poszczególnych sektorach środowiska

Powietrze atmosferyczne	Wody powierzchniowe i podziemne	Hałas	Promieniowanie elektromagnetyczne
<p>pogorszenie jakości powietrza ze względu na pył zawieszony przy szlakach komunikacyjnych, w latach 2013-2015 w rejonie gminy Sulików wystąpiły ponadnormatywne stężenia pyłu PM10 w powietrzu.</p> <p>imisja zanieczyszczeń z rejonów poza gminą</p> <p>pogorszenie jakości powietrza na obszarze gminy pod względem zawartości ozonu w warstwie przyziemnej (troposferycznej), wzrastająca liczba obszarów stref zakwalifikowanych do klasy C, niski udział energii odnawialnej w ogólnym bilansie energetycznym</p>	<p>na części terenów brak kompleksowo uporządkowanej gospodarki ściekowej</p> <p>brak uporządkowanej gospodarki wodami odpadowymi</p> <p>dwie jednolite części wód zakwalifikowane zostały do złego stanu/potencjału ekologicznego</p> <p>jakość wód podziemnych określono jako wody niezadawalającej jakości</p> <p>zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych pochodzących ze źródeł rolniczych i miejsc bytowania ludzi</p> <p>pogarszanie się jakości wód podziemnych w płytkich poziomach wodonośnych w obrębie terenów zurbanizowanych i pokopalnianych</p>	<p>powiększające się wartości przekroczeń emisji hałasu komunikacyjnego</p>	<p>okresowy wzrost poziomów promieniowana elektromagnetycznego</p>

Źródło: opracowanie własne

5. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Przewiduje się, że brak realizacji postanowień projektu „Programu...” spowodowałyby następujące skutki:

- pozytywne dla środowiska i mieszkańców:
 - brak uciążliwości w trakcie realizacji niektórych zadań,
- negatywne dla środowiska i mieszkańców:
 - brak poprawy efektywności energetycznej budynków,
 - brak poprawy estetyki budynków,
 - brak poprawy jakości dróg publicznych co skutkuje większym komfortem jazdy i mniejszą emisją hałasu i zanieczyszczeń,
 - brak budowy zabezpieczeń przeciwhałasowych wzdłuż dróg,
 - brak edukacji mieszkańców,
 - brak kontroli stanu środowiska,
 - brak rozbudowy sieci kanalizacyjno-wodociągowej i infrastruktury oczyszczalni ścieków,
 - brak poprawy stanu infrastruktury przeciwpowodziowej,
 - brak działań rekultywacyjnych,
 - brak rozwoju gospodarki odpadami,
 - brak prawidłowego poziomu usuwania azbestu z terenu gminy Sulików,
 - brak pielęgnacji terenów przyrodniczo cennych,
 - niski poziom działań związanych z bezpieczeństwem mieszkańców.

Analiza powyższych skutków braku realizacji projektu „Programu...” prowadzi do wniosku, iż niezrealizowanie dokumentu wywołać może zarówno skutki pozytywne jak i negatywne.

Niemniej na szesnaście głównych i ogólnie sformułowanych skutków braku realizacji „Programu...” tylko jeden jest pozytywny.

Brak realizacji celów zapisanych z projekcie analizowanego dokumentu pozytywnie wpłynie na walory środowiskowe głównie w trakcie realizacji inwestycji. Niemniej jednak należy rozpatrywać temat w szerszym spektrum działań, ze względu na to iż jeśli Gmina Sulików oraz inne zaangażowane instytucje zaniechają realizacji inwestycji takich jak termomodernizacje budynków, modernizacja dróg, modernizacja infrastruktury przeciwpowodziowej czy rozbudowa kanalizacji sanitarnej nie będzie w trakcie realizacji tych działań niekorzystnych oddziaływań, ale po kilku latach okaże się iż ilość spalanych paliw do ogrzania budynków corocznie się zwiększa, zanieczyszczając przy tym powietrze. Mieszkańcy produkując ścieki, które poprzez brak sieci kanalizacji sanitarnej przedostają się do wód powierzchniowych i gleb powodują wiele większe szkody niż w trakcie realizacji inwestycji. Brak sprawnej ochrony przeciwpowodziowej przyczynia się do zagrożenia dla mieszkańców, a zła jakość nawierzchni drogowych powoduje zwiększenie pylenia, ciągłe potrzeby hamowań i rozpędzania pojazdów a co za tym idzie zwiększenie emisji hałasu i zanieczyszczeń powietrza.

Należy podkreślić, iż najważniejsze i najgłębsze skutki mogą wystąpić w sferze społecznej.

Brak realizacji zaproponowanych działań odnoszących się bezpośrednio do społeczności Gminy Sulików (edukacja ekologiczna, festyny, konkursy, wycieczki, akcje sprzątania świata) może doprowadzić do ogólnego pogorszenia się stanu środowiska przyrodniczego. Wynika to z faktu, iż wśród społeczeństw uboższych, gorzej wykształconych powszechnie akceptowane są postawy antyekologiczne (dewastacja zasobów przyrody, grabieże), a brak perspektyw na polepszenie lub zmianę sytuacji będzie tylko pogłębiać patologiczne zachowania.

Również brak realizacji wyznaczonych w projekcie „Programu...” działań dotyczących budowy infrastruktury technicznej może spowodować negatywne skutki dla środowiska objawiające się wzrostem zanieczyszczenia wód (brak sieci wodociągowej, sieci kanalizacji sanitarnej) i powietrza (niski stopień wykorzystania energii odnawialnej, wysoki wskaźnik zużycia energii, brak działań termomodernizacyjnych, zły stan dróg, niemodernizowana infrastruktura drogowa), a także zagrożenie mieszkańców wynikające z braku doposażenia w sprzęt straży pożarnej, policji.

Można przypuszczać, iż zaniechanie realizacji działań związanych z:

- poprawą jakości infrastruktury drogowej gminy,
- uzupełnieniem sieci wodociągowej,
- uzupełnieniem sieci kanalizacyjnej,

- brakiem działań termomodernizacyjnych,
- brakiem modernizacji infrastruktury przeciwpowodziowej,

przyczyni się do zmniejszenia atrakcyjności Gminy Sulików zarówno dla mieszkańców, przedsiębiorców jak i dla turystów - amatorów pieszych, i rowerowych wycieczek i wypoczynku na łonie przyrody w ciszy i spokoju z dala od zgiełku miast.

Działania negatywne występować będą w pierwszym etapie w czasie realizacji inwestycji (wodociągi, kanalizacja oczyszczalnie ścieków, inwestycje drogowe, przeciwhałasowe, inwestycje polegające na modernizacji infrastruktury przeciwpowodziowej), będą to oddziaływania krótkookresowe i nie długofalowe. Po zrealizowaniu inwestycji oddziaływania będą pozytywne w postaci zmniejszenia zrzutu nieoczyszczonych ścieków do rowów i potoków, zmniejszenia zanieczyszczeń emitowanych do powietrza w skutek płynniejszego ruchu pojazdów samochodowych, zmniejszenia zużycia paliwa do ogrzewania budynków, zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców.

Niskiej jakości oferta kulturalna dla mieszkańców i nieatrakcyjna infrastruktura turystyczna i rekreacyjna nie przyciągnie zainteresowania mieszkańców Gminy Sulików, ani turystów, co w konsekwencji będzie powodowało ubożenie kulturalne, sportowe i turystyczne terenu.

Reasumując, należy stwierdzić, iż korzystnym z punktu widzenia środowiska przyrodniczego i zdrowia ludzi jest wariant doprowadzenia do realizacji celów strategicznych zapisanych w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików”.

Istotnym elementem jest również presja społeczna na zagospodarowywanie coraz to nowych terenów oraz ogólna sytuacja społeczno-gospodarcza panująca w Polsce, która nie pozwoli na uniknięcie konfliktowych aspektów rozwoju poszczególnych sfer życia. Należy zatem (zgodnie z celami zapisanymi w projekcie „Programu...”) wcześniej opracować takie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, które pozwolą na realizację planowanych działań w danym miejscu. Kluczowym działaniem w tym zakresie są takie zapisy w PZP które wpływają na lokalizacje anten przekaźnikowych telefonii komórkowej czy zagospodarowania terenów złóż pod potencjalną przyszłościową eksploatację. Opracowane plany działań umożliwią rozwój gospodarczy Gminy Sulików przy jednoczesnym zachowaniu równowagi ekologicznej.

Istotnym elementem jest wyznaczenie dogodnych lokalizacji planowanych inwestycji, zarówno pod względem środowiskowym, przyrodniczym i społecznym, ma to ogromne znaczenie przede wszystkim dla inwestycji w zakresie rozwoju nowej infrastruktury na terenach o walorach przyrodniczych i kulturowych.

Wśród aspektów niosących realne zagrożenia wystąpienia sytuacji niekorzystnych z punktu widzenia oddziaływań na środowisko, należy podkreślić spodziewane, bardzo wysokie korzyści poza przyrodnicze - społeczne i gospodarcze.

Brak realizacji zaproponowanych działań odnoszących się bezpośrednio do walorów ekologicznych, takich jak budowa sieci kanalizacji, uzupełnienie sieci wodociągowej, termomodernizacje budynków, modernizacji dróg może doprowadzić do ogólnego pogorszenia się stanu środowiska przyrodniczego i obniżenia komfortu i jakości życia i zdrowia mieszkańców gminy. Oddziaływania te ochronią walory przyrodnicze, nie mniej jednak przyczynią się do ubożenia gminy jako odwiedzanego przez turystów, czy zasiedlanego przez nowych mieszkańców. Brak sieci kanalizacji, czy sieci wodociągowej przyczyni się do zmniejszenia atrakcyjności terenu.

Poprawie jakości wód powierzchniowych i podziemnych służyć będą inwestycje z zakresu gospodarki wodnościekowej (rozbudowa zbiorczego systemu kanalizacji sanitarnej, usprawnienie gospodarki odpadami czy budowa przydomowych oczyszczalni ścieków). Pozytywny wpływ na zasoby wód powierzchniowych i podziemnych oraz stan ekologiczny wód będą miały także działania nastawione na racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, ochronę zbiorników wód podziemnych. Działania przyczyniające się do rozwoju turystyki i wypoczynku mogą wpływać w sposób pośredni i bezpośredni na stan ekologiczny wód oraz powierzchni ziemi, a także stan obszarów ekologicznych i przyrodniczych.

Istotne są postawy społeczne i realizowana w całym okresie programowania szeroko pojęta edukacja ekologiczna mająca na celu stałe podnoszenie świadomości zarówno dzieci i dorosłych. Wynika to z faktu, iż wśród społeczeństw gorzej wykształconych powszechnie akceptowane są postawy antyekologiczne (dewastacja zasobów przyrody, brak oszczędzania wody, segregacji odpadów), a brak perspektyw na polepszenie lub zmianę sytuacji będzie tylko pogłębiać patologiczne zachowania.

Działania negatywne występować będą głównie w czasie realizacji inwestycji, będą to oddziaływania krótkookresowe i nie długofalowe, nie pozostawiające po sobie długotrwałych efektów. Po zrealizowaniu inwestycji oddziaływanie będą pozytywne w postaci braku zrzutu nieoczyszczonych ścieków do rowów i potoków, zmniejszeniem zanieczyszczeń emitowanych do powietrza w skutek płynniejszego ruchu pojazdów samochodowych, a także zmniejszeniem zagrożenia powodziowego. Z drugiej strony istotnym jest poprawa dostępności komunikacyjnej regionu oraz ochrony środowiska, co będzie warunkować rozwój gospodarczy.

Reasumując, należy stwierdzić, iż korzystnym z punktu widzenia środowiska przyrodniczego i zdrowia ludzi jest wariant doprowadzenia do realizacji celów zapisanych w projekcie „Programu...”.

W wyniku realizacji zdecydowanej większości zadań zaproponowanych z projekcie „Programu...” podkreśla się realne bardzo wysokie korzyści przede wszystkim ekologiczne, a także poza-przyrodnicze - społeczne i gospodarcze.

6. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Ocenie możliwych oddziaływań na środowisko poddano zadania inwestycyjne jak i nieinwestycyjne ujęte do realizacji w ramach poszczególnych celów w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików”.

Realizacja niektórych przedsięwzięć inwestycyjnych może powodować znaczące oddziaływania na środowisko, a w szczególności na różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat i zasoby naturalne, a także zabytki i dobra materialne.

Stopień i zakres oddziaływania zależą będzie przede wszystkim od lokalizacji danego przedsięwzięcia, czy będzie ono realizowane na terenach zurbanizowanych, obszarach użytkowanych rolniczo lub też na obszarach cennych przyrodniczo i chronionych, gdzie negatywny zakres oddziaływania może być największy.

Określenie zmian stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem w odniesieniu do zadań inwestycyjnych zaplanowanych w projekcie „Programu...” przy braku informacji o sposobie i dokładnych miejscach realizacji poszczególnych przedsięwzięć jest bardzo trudne.

Biorąc jednak pod uwagę, że większość z zamierzeń inwestycyjnych przewidywanych do realizacji w ramach „Programu...” wymagać będzie przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko – Dz. U. z 2016 r., poz. 353) w odniesieniu do konkretnych warunków środowiskowych przyjęto, że na tym etapie wystarczające będzie omówienie typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych.

W niektórych przypadkach oddziaływanie, w zależności od aspektu jaki się rozważa, może mieć jednocześnie negatywny i pozytywny wpływ na dany element środowiska. Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe będzie określenie potencjalnych niekorzystnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych zadań. Ponadto oceny tej dokona się przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji inwestycji, zakładając, że uciążliwości występujące w fazie budowy z reguły mają charakter przejściowy.

Jak wynika z przeprowadzonej w rozdziale 5 niniejszej prognozy analizy i oceny potencjalnych zmian w przypadku braku realizacji postanowień projektowanego dokumentu, a także analizy wariantowej zawartej w rozdziale 7 (wariant podstawowy oraz wariant 0), odstąpienie od realizacji zawartych w dokumencie rozwiązań w efekcie końcowym byłoby znacznie gorsze niż wystąpienie ewentualnych znaczących oddziaływań.

Mając powyższe na uwadze, poniżej, w odniesieniu do zadań (sformułowanych w zakresie poszczególnych celów) wymienionych w projekcie „Programu...” scharakteryzowano typowe oddziaływania i ich ewentualne skutki dla środowiska związane z realizacją najistotniejszych zadań mogących mieć wpływ na środowisko.

Poniżej przeprowadzono analizę pod kątem przyrodniczym wszystkich zadań zapisanych w projekcie „Programie...” wraz z podaniem ich prawdopodobnej lokalizacji.

6.1. Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza

Tabela 5 Obszar interwencji 1: „Ochrona klimatu i jakości powietrza”- analiza planowanych działań

L.p.	Zadanie	Opis planowanego zadania
Zadania własne		
1	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Sulików	<p style="text-align: center;">Zadanie inwestycyjne</p> <p>Zadanie polegało będzie na przebudowie układu komunikacyjnego oraz modernizacji systemów grzewczych budynków należących do Gminy Sulików</p> <p>Zakres termomodernizacji będzie wynikał z przeprowadzonych audytów energetycznych (ocieplenie ścian, ocieplenie dachów, wymiana stolarki otworowej, modernizacja instalacji centralnego ogrzewania, modernizacja systemu ciepłej wody</p>

	<p>Monitoring zużycia paliw i nośników energii w budynkach użyteczności publicznej, system zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej</p>	<p>użytkowej, wykonanie instalacji kolektorów słonecznych, modernizacja źródeł ciepła, modernizacja oświetlenia wewnętrznego i zewnętrznego, modernizacja instalacji elektrycznej, zastosowanie odnawialnych źródeł energii, zastosowanie systemów monitoringu oraz zarządzania energią itp.).</p> <p>W trakcie realizacji tego rodzaju działań należy zwrócić uwagę na kwestię miejsc lęgowych ptaków i siedlisk nietoperzy mieszczące się pod dachami, w zagłębieniach krokwi i na poddaszach. Przy pracach związanych z remontami należy również uwzględnić przepisy Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity w Dz. U. z 2015 r., poz. 1651 z późniejszymi zmianami) oraz rozporządzenia wykonawcze do w/w Ustawy (w tym m.in. rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28.09.2004 r w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną). Przed przystąpieniem do prac przeprowadzić oględziny (najlepiej z udziałem ornitologa), w celu potwierdzenia zasiedlenia obiektów objętych planowanymi pracami przez gatunki podlegające ochronie. Jeśli w obiekcie nie znajdują się siedliska gatunków chronionych, ornitolog znający problematykę zasiedlania budynków przez ptaki, ustali w czasie pierwszych oględzin terenowych, co rozwiąże powyższy problem. W przypadku stwierdzenia obecności gatunków chronionych (siedlisk tych gatunków) w obiektach, , przed przystąpieniem do wykonywania robót należy wystąpić do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o wydanie zezwolenia w trybie art. 56 ust. 2 pkt. 2 ustawy o ochronie przyrody na odstępstwo od zakazu, o którym mowa w art. 52 ust. 1 pkt 4, tj. o zezwolenie na zniszczenie siedlisk i ostoi ptaków. Opinię/ekspertyzę z przeprowadzonych oględzin, należy dołączyć do zgłoszenia do RDOŚ. Ekspertyza ornitologiczna powinna objąć dwie części. Pierwszą jest wykonanie inwentaryzacji obiektu pod kątem występowania potencjalnych siedlisk i miejsc niebezpiecznych dla ptaków, a także stwierdzenie miejsc zajętych przez ptaki, określenie gatunków i ich liczebności. Drugą częścią jest zaproponowanie możliwych rozwiązań pod kątem zachowania siedlisk, kompensacji oraz terminarza wykonania tych prac w powiązaniu z harmonogramem i technikami wykonania prac. Końcowym etapem jest wystąpienie do RDOŚ z wnioskiem o wydanie zezwolenie na zniszczenie siedlisk i ostoi ptaków w związku z planowanymi pracami remontowymi.</p> <p>Docelowo realizacja zadań będzie miała pozytywne oddziaływanie na powietrze jak i ludzi.</p>
2	<p>Budowa dróg rowerowych</p> <p>Budowa i przebudowa dróg gminnych i powiatowych</p> <p>Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego gminy</p>	<p>Zadanie inwestycyjne</p> <p>Zadanie polegało będzie na remontach i modernizacjach dróg gminnych i powiatowych w celu dostosowania ich do wymaganych standardów i jakości odpowiadającej aktualnemu obciążeniu dróg. Aktualnie nie są planowane nowe drogi, planowane prace będą realizowane na istniejącej infrastrukturze jako jej ulepszenie unowocześnienie i modernizacja.</p> <p>Realizacja zadań w trakcie może oddziaływać na środowisko i mieszkańców poprzez hałas, pylenie, ruch ciężkich pojazdów oraz przemieszczanie mas ziemi natomiast po zakończeniu realizacji wystąpi pozytywne oddziaływanie zarówno dla środowiska, przyrody, wody, gleb , powietrza jak i ludzi.</p>
3	<p>Organizacja akcji społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii</p>	<p>Zadanie pozainwestycyjne</p> <p>Zadanie polegało będzie na prowadzeniu ciągłych działań w zakresie ochrony powietrza i zmian klimatu.</p> <p>Działania te prowadzone będą poprzez akcje edukacyjne, lekcje wychowawcze, festyny, konkursy, wycieczki edukacyjne, prelekcje, a także konkursy z nagrodami.</p>
4	<p>Aktualizacja "Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Sulików" oraz „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Sulików”</p>	<p>Zadanie nieinwestycyjne</p> <p>Zadanie polegało będzie na sprostaniu założeń ustawy prawo energetyczne i opracowaniu przez gminę założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe z określeniem możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz ich aktualizacji.</p>
Zadania monitorowane		
1	<p>Termomodernizacja budynków mieszkalnych i mieszkalno-usługowych na terenie gminy Sulików</p>	<p>Zadanie inwestycyjne</p> <p>Zadanie polegało będzie na termomodernizacji budynków na terenie Gminy Sulików. W wyniku realizacji tych działań zmniejszy się zapotrzebowanie budynków na energię cieplną, co związane jest ze zmniejszeniem zużycia paliw, a przez to zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń.</p> <p>W trakcie realizacji tego rodzaju działań należy zwrócić uwagę na kwestię miejsc lęgowych ptaków i siedlisk nietoperzy mieszczące się pod dachami, w zagłębieniach krokwi i na poddaszach.</p> <p>Przy pracach związanych z remontami należy również uwzględnić przepisy Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity w Dz. U. z 2015 r., poz. 1651 z późniejszymi zmianami) oraz rozporządzenia wykonawcze do w/w Ustawy.</p> <p>Przed przystąpieniem do prac przeprowadzić oględziny (najlepiej z udziałem ornitologa), w celu potwierdzenia zasiedlenia obiektów objętych planowanymi pracami przez gatunki podlegające ochronie. Jeśli w obiekcie nie znajdują się siedliska gatunków chronionych, ornitolog znający problematykę zasiedlania budynków przez ptaki, ustali w czasie pierwszych oględzin terenowych, co rozwiąże powyższy problem. W przypadku stwierdzenia obecności gatunków chronionych</p>

		<p>(siedlisk tych gatunków) w obiektach, przed przystąpieniem do wykonywania robót należy wystąpić do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o wydanie zezwolenia w trybie art. 56 ust. 2 pkt. 2 ustawy o ochronie przyrody na odstępstwo od zakazu, o którym mowa w art. 52 ust. 1 pkt 4, tj. o zezwolenie na zniszczenie siedlisk i ostoi ptaków. Opinię/ekspertyzę z przeprowadzonych oględzin, należy dołączyć do zgłoszenia do RDOŚ.</p> <p>Ekspertyza ornitologiczna powinna objąć dwie części. Pierwszą jest wykonanie inwentaryzacji obiektu pod kątem występowania potencjalnych siedlisk i miejsc niebezpiecznych dla ptaków, a także stwierdzenie miejsc zajętych przez ptaki, określenie gatunków i ich liczebności. Drugą częścią jest zaproponowanie możliwych rozwiązań pod kątem zachowania siedlisk, kompensacji oraz terminarza wykonania tych prac w powiązaniu z harmonogramem i technikami wykonania prac. Końcowym etapem jest wystąpienie do RDOŚ z wnioskiem o wydanie zezwolenie na zniszczenie siedlisk i ostoi ptaków w związku z planowanymi pracami remontowymi.</p> <p>Po zakończeniu realizacji wystąpi pozytywne oddziaływanie zarówno dla środowiska, przyrody, wody, gleb, powietrza jak i ludzi</p>
2	<p>Budowa i przebudowa dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich</p> <p>Wybór przewoźnika dla transportu, którego tabor wyposażony jest w ekologiczne jednostki napędowe</p>	<p>Zadanie inwestycyjne</p> <p>Zadanie polegało będzie na remontach i modernizacjach dróg gminnych, wojewódzkich i krajowych w celu dostosowania ich do wymaganych standardów i jakości odpowiadającej aktualnemu obciążeniu dróg.</p> <p>W ramach tych działań zastosowane mogą zostać mechanizmy wspomagające zarządzanie ruchem i transportem.</p> <p>Aktualnie nie są planowane nowe drogi, planowane prace będą realizowane na istniejącej infrastrukturze jako jej ulepszenie unowocześnienie i modernizacja.</p> <p>Realizacja zadań w trakcie może oddziaływać na środowisko i mieszkańców poprzez hałas, pylenie, ruch ciężkich pojazdów oraz przemieszczenie mas ziemi natomiast po zakończeniu realizacji wystąpi pozytywne oddziaływanie zarówno dla środowiska, przyrody, wody, gleb, powietrza jak i ludzi</p>
3	<p>Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń</p> <p>Rozwój systemu informacyjnego dotyczącego monitoringu jakości powietrza i stanu jakości powietrza w skali lokalnej</p>	<p>Zadanie nieinwestycyjne</p> <p>Działanie te przeprowadzać będzie Wojewódzki Inspektorat Ochrony środowiska we Wrocławiu. Będzie to kontynuacja prowadzonych we wcześniejszych latach działań kontrolingowych przedsiębiorstw i monitoringowych środowiska.</p> <p>W wyniku zadania wystąpi pozytywne oddziaływanie zarówno dla środowiska, przyrody, wody, gleb, powietrza jak i ludzi</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zamieszczonych w projekcie „Programu...”

Realizacja obszaru interwencji 1: „Ochrona klimatu i jakości powietrza” - to cel w ramach którego realizowane będą działania w wyniku których większy się estetyka Gminy Sulików, budynki zostaną poddane termomodernizacji, które są wizytówkami gminy i powiatu zgorzeleckiego i w znacznym stopniu wpływają na poprawę ich wizerunku. Dzięki działaniom termomodernizacyjnym, zwiększy się wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w tym dokonane zostaną działania polegające na montażu kolektorów słonecznych, ogniw fotowoltaicznych oraz wymiana źródeł ciepła i zamiana rodzaju paliw na ekologiczne. Zmniejszy się zjawisko niskiej emisji komunalnej co oznacza zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza. Wszystkie te działania będą realizowane w budynkach istniejących w związku z tym nie będzie zagrożenia dla terenów przyrodniczo cennych. W trakcie prac termomodernizacyjnych trzeba pamiętać o możliwości gniazdowania tam ptaków chronionych lub występowania siedlisk nietoperzy mieszczące się pod dachami, w zagłębieniach krokwi i na poddaszach.

Przy pracach związanych z remontami należy również uwzględnić przepisy Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity w Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 z późn. zm.) oraz rozporządzenia wykonawcze do w/w Ustawy. W ramach tego obszaru interwencji realizowane będą także remonty i modernizacje dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich i krajowych. Celem tych działań będzie dostosowanie infrastruktury drogowej do standardów jakościowych danej klasy dróg oraz poprawa płynności i komfortu jazdy przez teren Gminy Sulików wraz z budową ścieżek rowerowych. Pozostałe planowane działania będą miały charakter projektów miękkich polegających na akcjach informacyjno-szkoleniowych dla mieszkańców planujących modernizację budynków, wymianę kotłów czy montaż instalacji zasilanych OZE, jednocześnie prowadzone będą działania monitoringowe zanieczyszczenia powietrza emitowanego przez przedsiębiorstwa, komunikację lub mieszkalnictwo. Działania te nie przyczynią się do stałego negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze i leśne oraz wody powierzchniowe i podziemne.

6.2. Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko w zakresie zagrożeń hałasem

Tabela 6 Obszar interwencji 2: „Zagrożeń hałasem” - analiza planowanych działań

1	Zadanie	Opis planowanego zadania
Zadania własne		
1	Stosowanie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających ograniczenie emisji hałasu do środowiska	Zadanie nieinwestycyjne Zadanie polegało będzie na zamieszczaniu w gminnych Planach zagospodarowania przestrzennego zapisów dla obszarów chronionych przed nadmiernym hałasem. Działania te realizowane będą w razie potrzeb w trakcie aktualizacji miejscowych planów.
2	Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu	Zadanie pozainwestycyjne Zadanie polegało będzie na wydawaniu przez Starostę decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu. Działania te przyczynią się do większego usankcjonowania działalności przedsiębiorstw na obszarze Gminy Sulików i zmniejszenia oddziaływania działalności produkcyjnych na mieszkańców.
Zadania monitorowane		
1	Ograniczenie hałasu przemysłowego na skutek zwiększenia działalności kontrolnej i inspekcyjnej oraz wdrażania zaleceń pokontrolnych	Zadanie nieinwestycyjne Zadanie polegało będzie na działalności kontrolnej prowadzonej przez WIOŚ. W ramach kontroli w sytuacji stwierdzenia naruszeń wydawane są zalecenia pokontrolne, w celu dostosowania się przedsiębiorców do przepisów prawa
2	Działania administracyjne mające na celu ograniczenia hałasu z zakładów	Zadanie pozainwestycyjne Zadanie polegało będzie na wydawaniu przez Starostę decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu. Działania te przyczynią się do większego usankcjonowania działalności przedsiębiorstw na obszarze Gminy Sulików i zmniejszenia oddziaływania działalności produkcyjnych na mieszkańców.
3	Stosowanie zabezpieczeń akustycznych na wymagających tego odcinkach dróg i linii kolejowych	Zadanie inwestycyjne Zadanie polegało będzie na remontach i modernizacjach dróg gminnych, krajowych w celu dostosowania ich do wymaganych standardów i jakości odpowiadającej aktualnemu obciążeniu dróg. Aktualnie nie są planowane nowe drogi, planowane prace będą realizowane na istniejącej infrastrukturze jako jej ulepszenie unowocześnienie i modernizacja. Działania te realizowane będą w terenie zurbanizowanych bez negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze i leśne. Realizacja tej inwestycji będzie miała zdecydowanie pozytywny wpływ na mieszkańców aktualnie narażonych na ponadnormatywną emisję hałasu. Realizacja zadań w trakcie może oddziaływać na środowisko i mieszkańców poprzez zwiększony hałas, pylenie, ruch ciężkich pojazdów oraz przemieszczanie mas ziemi natomiast po zakończeniu realizacji wystąpi pozytywne oddziaływanie zarówno dla środowiska, przyrody, wody, gleb, powietrza jak i ludzi w postaci zmniejszonej emisji hałasu.
4	Bieżący monitoring poziomów hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	Zadanie nieinwestycyjne Zadanie polegało będzie na kontynuacji badań monitoringowych poziomu hałasu w środowisku na terenie Gminy Sulików emitowanego przez przedsiębiorstwa i komunikację.
5	Redukcja hałasu przemysłowego (w tym m.in. wyciszenie hal oraz hałasujących maszyn i urządzeń przez zastosowanie odpowiednich rozwiązań takich jak np. obudowy dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne)	Zadanie inwestycyjne Planowane zadania polegały będą na planowaniu inwestycji i budów w powiązaniu z zasadami ochrony przeciwhałasowej. Zadanie realizowane będzie przez przedsiębiorstwa do obowiązujących przepisów i dopuszczalnych poziomów emisji hałasu. Szczególnie chodzi o stosowanie dźwiękochłonnych elewacji budynków, stolarki okiennej na okna o podwyższonym wskaźniku izolacyjności akustycznej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zamieszczonych w projekcie „Programu...”

Realizacja obszaru interwencji 2: „Zagrożenia hałasem” - to cel w ramach którego realizowane będą działania polegające na:

- zmniejszeniu emisji hałasu – do takich działań należy modernizacja dróg gminnych, powiatowych i oraz modernizacji maszyn i urządzeń stosowanych w przedsiębiorstwach celem dostosowania do obowiązujących norm emisji hałasu,
- ochrony przed istniejącą emisją – do takich działań należą nasadzenia zieleni izolacyjnej, budowa ekranów akustycznych oraz elementy dźwiękoszczelne w budynkach,

- kontroli przestrzegania przepisów prawa,
- edukacji ekologicznej.

Żadne z tych działań nie przyczyni się do negatywnego oddziaływania na mieszkańców, środowisko przyrodnicze, leśne oraz wody powierzchniowe i podziemne.

6.3. Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko w zakresie pól elektromagnetycznych

Tabela 7 Obszar interwencji 3: „Pól elektromagnetycznych”- analiza planowanych działań

1	Zadanie	Opis planowanego zadania
Zadania własne		
1	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Zadanie nieinwestycyjne Zadanie polegało będzie na zamieszczeniu w gminnych Planach zagospodarowania przestrzennego zapisów dla terenów gdzie nie będzie możliwa lokalizacja instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne. Działania te realizowane będą w razie potrzeb w trakcie aktualizacji miejscowych planów.
Zadania monitorowane		
1	Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych	Zadanie nieinwestycyjne Zadanie polegało będzie na kontynuacji badań monitoringowych poziomu promieniowania elektromagnetycznego w środowisku na terenie województwa w tym Gminy Sulików.
2	Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń	Zadanie nieinwestycyjne Zadanie polegało będzie na gromadzeniu danych w formie elektronicznej bazy, zadanie pozostałe bez wpływu na środowisko

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zamieszczonych w projekcie „Programu...”

Realizacja obszaru interwencji 3: „Pól elektromagnetycznych” - to cel w ramach którego realizowane będą działania nieinwestycyjne polegające na gromadzeniu danych, badaniach środowiska oraz preferowaniu niekonfliktowych lokalizacji instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne.

Żadne z tych działań nie przyczyni się do negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze, leśne oraz wody powierzchniowe i podziemne.

6.4. Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko w zakresie gospodarowania wodami

Tabela 8 Obszar interwencji 4: „Gospodarowanie wodami”- analiza planowanych działań

1	Zadanie	Opis planowanego zadania
Zadania własne		
1	Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	Zadanie nieinwestycyjne Zadanie polegało będzie na utrzymywaniu i stałej kontroli stanu i jakości sprzętu i wyposażenia magazynów przeciwpowodziowych w celu szybkiej i sprawnej akcji ochrony mieszkańców i ich mienia w przypadku powodzi.
2	Wyznaczanie i uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne	Zadanie nieinwestycyjne Zadanie polegało będzie na modyfikacji planów zagospodarowania przestrzennego w celu dostosowania do planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych. Celem takich działań jest ochrona ludności i ich mienia w sytuacji zagrożenia powodziowego. Istotnym elementem jest brak możliwości lokalizacji terenów budowlanych na obszarach o wysokim ryzyku powodziowym
3	Konserwacja urządzeń melioracji szczegółowych tj. rowów i urządzeń	Zadanie inwestycyjne Zadanie polegało będzie na utrzymywaniu i konserwacji oraz stałej kontroli stanu i

	drenarskich	jakości urządzeń melioracji.
Zadania monitorowane		
1	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu w tym wzmocnienie monitoringu wód	Zadanie nieinwestycyjne Zadanie polegało będzie na kontynuowaniu monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych na terenie województwa dolnośląskiego w Gminie Sulików.
2	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Zadanie nieinwestycyjne Zadanie polegało będzie na prowadzeniu edukacji ekologicznej na zasadzie konkursów, prelekcji, wycieczek i festynów w trakcie których wykorzystywane są techniki edukacyjne zarówno dla dzieci i młodzieży w zakresie ochrony zasobów wodnych szczególnie na poziomie gospodarstwa domowego w tym oszczędzania wody oraz dbałości o zagospodarowanie ścieków.
3	Działania związane z przywracaniem i poprawą ekologicznych funkcji wód i poprawą hydromorfologii koryt cieków, w tym: działania renaturyzacyjne i rewitalizacyjne, przywracanie drożności cieków, zwiększenie retencyjności naturalnej ich zlewni	Zadanie inwestycyjne Zadania te polegały będą na budowie, rozbudowie, modernizacji infrastruktury powodziowej i będą realizowane przez Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych. Realizacja zadań w trakcie może oddziaływać na środowisko i mieszkańców poprzez hałas, pylenie, ruch ciężkich pojazdów oraz niszczenie siedlisk roślin i zwierząt przemieszczanie mas ziemi natomiast po zakończeniu realizacji wystąpi pozytywne oddziaływanie szczególnie dla ludzi w postaci ochrony przeciwpowodziowej.
4	Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	Zadanie nieinwestycyjne Zadanie polegało będzie na utrzymywaniu i stałej kontroli stanu i jakości sprzętu i wyposażenia magazynów przeciwpowodziowych w celu szybkiej i sprawnej akcji ochrony mieszkańców i ich mienia w przypadku powodzi.
5	Konserwacja urządzeń melioracji szczegółowych tj. rowów i urządzeń drenarskich	Zadanie inwestycyjne Zadanie polegało będzie na utrzymywaniu i konserwacji oraz stałej kontroli stanu i jakości urządzeń melioracji.

Realizacja obszaru interwencji 4: „**Gospodarowanie wodami**” - to cel w ramach którego realizowane będą działania polegające głównie na ostrzeganiu mieszkańców przed zjawiskami hydrologicznymi i meteorologicznymi, a także realizacji działań polegających na budowie, odbudowie i modernizacji urządzeń przeciwpowodziowych. Działania te mają na celu ochronę zdrowia, życia i mienia ludzi zamieszkujących gminę Sulików.

Zadania polegać będą także na pracach modernizacyjnych, konserwacyjnych i utrzymaniowych istniejących urządzeń melioracyjnych i przeciwpowodziowych.

Istotna jest także edukacja społeczeństwa już od poziomu przedszkolnego do edukacji osób dorosłych w celu zapewnienia dobrej jakości wody do picia, oszczędzania wody oraz prawidłowego zagospodarowania ścieków.

Na etapie realizacji działań może wystąpić czasowe niekorzystne oddziaływanie na środowisko wodę i przyrodnicze, natomiast w fazie funkcjonowania żadne z zadań nie przyczyni się do negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze, leśne oraz wody powierzchniowe i podziemne.

6.5. Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko w zakresie gospodarki wodno - ściekowej

Tabela 9 Obszar interwencji 5: „Gospodarka wodno - ściekowa”- analiza planowanych działań

1	Zadanie	Opis planowanego zadania
Zadania własne		
1	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i	Zadanie nieinwestycyjne Zadanie polegało będzie na prowadzeniu edukacji ekologicznej w zakresie gospodarowania wodą na zasadzie lekcji edukacji ekologicznej w szkołach przedszkolach, konkursów, prelekcji, wycieczek i festynów w trakcie których wykorzystywane są techniki edukacyjne zarówno dla dzieci i młodzieży jak i dorosłej części społeczeństwa.

	młodzieży	
2	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Zadanie nieinwestycyjnie W ramach tego zadania gminy wykonają ewidencję szamb lub przydomowych oczyszczalni ścieków, co da obraz sposobów zagospodarowania ścieków przez mieszkańców oraz pozwoli skontrolować mieszkańców zagospodarujących ścieki niezgodnie z prawem.
Zadania monitorowane		
1	Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej	Zadanie inwestycyjne Zadania realizowane będą na obszarze Gminy Sulików i polegały będą na budowie i rozbudowie sieci kanalizacji sanitarnej, sieci wodociągowej, budowie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz przebudowie i rozbudowie oczyszczalni ścieków. Wszystkie te działania na etapie realizacji inwestycji przyczynią się do negatywnego oddziaływania na środowisko, w trakcie realizacji tych działań wystąpi przemieszczania mas ziemi, niszczenie zieleni i być może siedlisk roślin, wystąpi wzmógłony ruch pojazdów ciężkich zwiększony hałas ciężkiego sprzętu. Po realizacji tych zadań zrealizowane inwestycje przyczynią się do zmniejszenia zrzutu ścieków surowych do rowów i potoków, dostarczenia do mieszkańców lepszej jakości wody do picia oraz lepszego i skuteczniejszego oczyszczania ścieków.
2	Budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych	
3	Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody oraz infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę	
4	Budowa, rozbudowa i modernizacji urządzeń służących do optymalizacji wykorzystania istniejącej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (w tym systemy sterowania, monitoringu i przesyłania danych)	
5	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	
		Zadanie nieinwestycyjnie Zadanie polegało będzie na prowadzeniu edukacji ekologicznej w zakresie gospodarowania wodą na zasadzie lekcji edukacji ekologicznej w szkołach przedszkolach, konkursów, prelekcji, wycieczek i festynów w trakcie których wykorzystywane są techniki edukacyjne zarówno dla dzieci i młodzieży jak i dorosłej części społeczeństwa.

Realizacja obszaru interwencji 5: „**Gospodarka wodno - ściekowa**” - to cel w ramach którego oprócz edukacji ekologicznej dzieci, młodzieży i dorosłych prowadzone będą działania w przedsiębiorstwach polegających na wprowadzaniu systemów oszczędzania wody i obiegów zamkniętych w celu zmniejszenia zużycia wody. Niemniej jednak kluczowymi zadaniami będą inwestycje polegające na rozbudowie i modernizacji sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz budowie przydomowych oczyszczalni ścieków i modernizacji oczyszczalni ścieków. Wszystkie te działania na etapie realizacji inwestycji przyczynią się do negatywnego oddziaływania na środowisko, w trakcie realizacji tych działań wystąpi przemieszczania mas ziemi, niszczenie zieleni i być może siedlisk roślin, wystąpi wzmógłony ruch pojazdów ciężkich zwiększony hałas ciężkiego sprzętu.

Po realizacji tych zadań zrealizowane inwestycje przyczynią się do zmniejszenia zrzutu ścieków surowych do rowów i potoków, dostarczenia do mieszkańców lepszej jakości wody do picia oraz lepszego i skuteczniejszego oczyszczania ścieków.

Natomiast po zakończeniu realizacji w fazie funkcjonowania zadania przyczynią się do zmniejszenia zrzutu ścieków surowych do rowów i potoków, dostarczenia do mieszkańców lepszej jakości wody do picia oraz lepszego i skuteczniejszego oczyszczania ścieków, i nie przyczyni się do negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze, leśne oraz wody powierzchniowe i podziemne.

6.6. Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko w zakresie zasobów geologicznych

Tabela 10 Obszar interwencji 6: „Zasoby geologiczne” - analiza planowanych działań

1	Zadanie	Opis planowanego zadania
Zadania własne		
1	Ujęcie występowania strategicznych złóż bazaltu w wojewódzkim planie zagospodarowania przestrzennego, a następnie w planach zagospodarowania przestrzennego gminy Sulików	Zadanie nieinwestycyjne Realizacja tego zadania będzie miała miejsce w sytuacjach znalezienia nowych złóż w trakcie aktualizacji planów.
Zadania monitorowane		
1	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż	Zadanie nieinwestycyjne Zadanie polegało będzie na współdziałaniu i okresowej kontroli prawidłowości w realizacji koncesji na poszukiwanie i eksploatację kopalin na terenie Gminy Sulików. Oddziaływanie realizacji tego zadania będzie zdecydowanie pozytywne zarówno dla środowiska jak i dla ludzi.
2	Ujęcie występowania strategicznych złóż węgla kamiennego w wojewódzkim planie zagospodarowania przestrzennego, a następnie w planach zagospodarowania przestrzennego gminy Sulików	Zadanie nieinwestycyjne Zadanie planowane związane będzie w wprowadzaniem zapisów do miejscowych planów zagospodarowania gmin o niezagospodarowywaniu terenów złóż zasobów geologicznych, które mogą być w perspektywie czasu eksploatowane. Realizacja tego zadania będzie miała miejsce w sytuacjach znalezienia nowych złóż w trakcie aktualizacji planów.

Realizacja obszaru interwencji 6: „Zasoby geologiczne” - to cel w ramach którego realizowane będą zadania miękkie polegające na współdziałaniu i kontroli podmiotów prowadzących eksploatację kruszyw oraz kontynuacja programu SOPO realizowanego przez Oddział Karpacki PIG. Działania te nie będą miały negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze, leśne czy wody powierzchniowe i podziemne.

W trakcie realizacji i w fazie funkcjonowania zadania nie przyczynią się do negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze, leśne oraz wody powierzchniowe i podziemne. Będą miały natomiast pozytywny wpływ na zdrowie i życie mieszkańców.

6.7. Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko w zakresie ochrony gleb

Tabela 11 Obszar interwencji 7: „Ochrony gleb” - analiza planowanych działań

1	Zadanie	Opis planowanego zadania
Zadania własne		
1	Ograniczenie do niezbędnego minimum powierzchni gleby objętej zabudową w tym przeznaczania gruntów na cele inne niż rolne	Zadanie nieinwestycyjne Zadanie będzie miało na celu ograniczenie przeznaczania na cele nierolnicze terenów o wysokich klasach bonitacyjnych gleb. W wyniku realizacji tego działania najlepsze jakościowo gleby nie zostaną wyłączone z produkcji rolniczej.
Zadania monitorowane		
1	Prowadzenie rejestru potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni	Zadanie nieinwestycyjne Zadanie polegało będzie na fizycznym prowadzeniu rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi zgodnie z ustawą POŚ (art. 101d).
2	Promocja rolnictwa ekologicznego oraz rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju	Zadanie nieinwestycyjne Zadanie realizowane będzie dla rolników przez instytucje zajmujące się obsługą rolnictwa na terenie gmina Sulików i będą miały charakter miękkich działań informacyjna – edukacyjnych.
3	Waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej	Zadanie polega także na organizacji prelekcji, szkoleń i konferencji wyjazdowych połączonych z wizytami w aktywnych gospodarstwach rolnych prowadzących

	zrywności	działalność z zastosowaniem Dobrych Praktyk Rolniczych.
4	Stosowanie dobrych praktyk rolniczych mających na celu przeciwdziałanie: - spadkowi zawartości próchnicy, - wzrostowi gęstości objętościowej i zmniejszeniu porowatości, zasolenia oraz zakwaszania gleb	
5	Kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb - rozwój sieci monitoringu gleb	Zadanie inwestycyjne Polegało będzie na rozwoju sieci monitoringu gleb, zwiększeniu ilości punktów monitoringowych i częstszego wykonywania badań porównawczych. Oddziaływanie realizacji tego zadania będzie zdecydowanie pozytywne zarówno dla środowiska jak i dla ludzi.
8	Kontynuowanie rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, w celu przywrócenia im funkcji przyrodniczych, rekreacyjnych lub rolniczych	Zadanie inwestycyjne Zadanie realizowane będzie przez przedsiębiorstwa posiadające decyzję na rekultywację terenów poeksploatacyjnych stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi w celu przywrócenia terenów do funkcji przyrodniczych, rekreacyjnych lub rolnych.

Realizacja obszaru interwencji 7: „**Ochrona gleb**” - to cel w ramach którego realizowane będą zadania miękkie polegające na identyfikacji potencjalnych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz akcjach informacyjnych, edukacyjnych, promocyjnych i poznawczych dla rolników i właścicieli terenów rolniczych. Istotnym jest także prowadzenie działań rekultywacyjnych na terenach zdegradowanych przez działalność przemysłową lub eksploatację kopalni na obszarze Gminy Sulików. W trakcie tych działań może wystąpić czasowe negatywne oddziaływanie w postaci płoszenia zwierząt, hałasu pylenia, przemieszczania mas ziemi oraz nasadzenia nowych roślin. Niemniej jednak po zakończeniu działań rekultywacyjnych wystraszone zwierzęta będą mogły powrócić do swoich siedlisk, a teren zostanie uprzątnięty i przygotowany pod nowe funkcje przyrodnicze, leśne czy rekreacyjne.

6.8. Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów

Tabela 12 Obszar interwencji 8: „Gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów”- analiza planowanych działań

1	Zadanie	Opis planowanego zadania
Zadania własne		
1	Sprawozdania z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi	Zadanie nieinwestycyjne Zadanie będzie miało na celu coroczne sprawozdania z gospodarowania odpadami wykonywane przez wójta Realizacja przyczyni się do kontroli jakości gospodarowania odpadami na terenie poszczególnych gmin i wskaże aspekty, które należy poprawić.
2	Aktualizacja inwentaryzacji i Programu usuwania wyrobów zawierających azbest	Zadanie nieinwestycyjne Zadanie polegało będzie na gromadzeniu i corocznej aktualizacji Bazy Azbestowej zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 grudnia 2014 r (Dz.U. z 2014 r., poz. 1973) w sprawie wzoru dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów Zadanie realizowane będzie przez Gminę Sulików, polegało będzie na aktualizacji inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowaniu aktualizacji gminnych Programów usuwania wyrobów zawierających azbest. W trakcie realizacji tego rodzaju działań należy zwrócić uwagę na kwestię miejsc lęgowych ptaków i siedlisk nietoperzy mieszczące się pod dachami, w zagłębieniach krokwi i na poddaszach.
3	Zakłada się osiągnięcie celów określonych w przyjętym „Programie usuwania azbestu do roku 2032” - sukcesywne usuwanie azbestu z terenu gminy	Przy pracach związanych z usuwaniem powłok azbestowych należy również uwzględnić przepisy Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity w Dz. U. z 2015 r., poz. 1651 z późniejszymi zmianami) oraz rozporządzenia wykonawcze do w/w Ustawy. Przed przystąpieniem do prac związanych z usuwaniem powłok azbestowych należy przeprowadzić oględziny (najlepiej z udziałem ornitologa), w celu potwierdzenia zasiedlenia obiektów objętych planowanymi pracami przez gatunki podlegające ochronie. Jeśli w obiekcie nie znajdują się siedliska gatunków chronionych, ornitolog

		<p>znający problematykę zasiedlania budynków przez ptaki, ustali w czasie pierwszych oględzin terenowych, co rozwiąże powyższy problem. W przypadku stwierdzenia obecności gatunków chronionych (siedlisk tych gatunków) w obiektach, w których planowane jest przeprowadzenie robót mających na celu usunięcie wyrobów zawierających azbest, przed przystąpieniem do wykonywania robót należy wystąpić do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o wydanie zezwolenia w trybie art. 56 ust. 2 pkt. 2 ustawy o ochronie przyrody na odstępowo od zakazu, o którym mowa w art. 52 ust. 1 pkt 4, tj. o zezwolenie na zniszczenie siedlisk i ostoi ptaków. Opinię/ekspertyzę z przeprowadzonych oględzin, należy dołączyć do zgłoszenia do RDOŚ.</p> <p>Ekspertyza ornitologiczna powinna objąć dwie części. Pierwszą jest wykonanie inwentaryzacji obiektu pod kątem występowania potencjalnych siedlisk i miejsc niebezpiecznych dla ptaków, a także stwierdzenie miejsc zajętych przez ptaki, określenie gatunków i ich liczebności. Drugą częścią jest zaproponowanie możliwych rozwiązań pod kątem zachowania siedlisk, kompensacji oraz terminarza wykonania tych prac w powiązaniu z harmonogramem i technikami wykonania prac. Kończącym etapem jest wystąpienie do RDOŚ z wnioskiem o wydanie zezwolenie na zniszczenie siedlisk i ostoi ptaków w związku z planowanymi pracami związanymi z usuwaniem powłok azbestowych.</p> <p>Oddziaływanie realizacji tego zadanie będzie pozytywne dla środowiska i dla zdrowia mieszkańców.</p>
4	Doskonalenie i rozwijanie systemu zbierania małogabarytowych zużytych baterii i akumulatorów ze źródeł rozproszonych	<p>Zadanie nieinwestycyjne</p> <p>Celem zadania będzie rozwój i ulepszanie systemu segregacji i zbiórki odpadów małogabarytowych zużytych baterii i akumulatorów ze źródeł rozproszonych celem zwiększenia poziomów odzysku szczególnie wśród mieszkańców gminy.</p> <p>Oddziaływanie realizacji tego zadanie będzie pozytywne dla środowiska i dla zdrowia mieszkańców.</p>
5	Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, unieszkodliwianych przez składowanie – doskonalenie Rozwijanie selektywnego zbierania odpadów ulegających biodegradacji i w konsekwencji ograniczenie składowania tych odpadów	<p>Zadanie nieinwestycyjne</p> <p>Celem zadania będzie rozwój i ulepszanie systemu segregacji i zbiórki odpadów biodegradowalnych celem zwiększenia poziomów odzysku szczególnie wśród mieszkańców gminy.</p> <p>Oddziaływanie realizacji tego zadanie będzie pozytywne dla środowiska i dla zdrowia mieszkańców.</p>
6	Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło	<p>Zadanie nieinwestycyjne</p> <p>Celem zadania będzie rozwój i ulepszanie systemu segregacji i zbiórki odpadów takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło celem zwiększenia poziomów odzysku szczególnie wśród mieszkańców gminy.</p> <p>Oddziaływanie realizacji tego zadanie będzie pozytywne dla środowiska i dla zdrowia mieszkańców.</p>
7	Osiągnięcie poziomu selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych, w wysokości co najmniej 4 kg/mieszkańca/rok	<p>Zadanie nieinwestycyjne</p> <p>Celem zadania będzie rozwój i ulepszanie systemu segregacji i zbiórki zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego celem zwiększenia poziomów odzysku na terenie gminy.</p> <p>Oddziaływanie realizacji tego zadanie będzie pozytywne dla środowiska i dla zdrowia mieszkańców.</p>
8	Sukcesywne zapobieganie i usuwania dzikich wysypisk odpadów	<p>Zadanie nieinwestycyjne</p> <p>Celem zadania będzie zmniejszenie dzikich wysypisk.</p> <p>Oddziaływanie realizacji tego zadanie będzie pozytywne dla środowiska i dla zdrowia mieszkańców.</p>
9	Edukacja ekologiczna w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami na obszarze Gminy Sulików	<p>Zadanie nieinwestycyjne</p> <p>Zadanie będzie miało charakter projektu miękkiego polegającego na realizacji edukacji ekologicznej poprzez organizację Sprzątania Świata Dnia Ziemi innych w postaci konkursów, prelekcji, wycieczek i zajęć plenerowych.</p> <p>Oddziaływanie realizacji tego zadanie będzie pozytywne dla środowiska i dla zdrowia mieszkańców.</p>
Zadania monitorowane		
1	Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych	<p>Zadanie nieinwestycyjne</p> <p>Działanie polegało będzie na kontrolowaniu prawidłowego sposobu postępowania z odpadami w gminie.</p> <p>Oddziaływanie realizacji tego zadanie będzie pozytywne dla środowiska.</p>

Realizacja obszaru interwencji 8: „Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawania odpadów” - to cel w ramach którego realizowane będą zadania przyczyniające się do coraz lepszego systemu gospodarowania odpadami rozpoczynając od odpadów komunalnych i ich selektywnych zbiórek poprzez odpady zawierające

azbest i ich prawidłowy demontaż i utylizację, a na odpadach przemysłowych i ich prawidłowej gospodarce kończącej.

W ramach tych wszystkich działań kluczową rolę odgrywa edukacja ekologiczna realizowana poprzez naukę, zabawę, wycieczki i konkursy z nagrodami. Żadne z tych działań nie przyniesie negatywnego oddziaływania na środowisko, wszystkie te działania przyczynią się do zmniejszenia presji na środowisko powodowanej przez nieprawidłowe postępowanie z odpadami, brak selektywnej zbiórki, dzikie wysypiska oraz lokowanie wszystkich rodzajów odpadów na składowiskach bez możliwości odzysku. Aktualnie nie ma planów powstania nowych instalacji regionalnych do unieszkodliwiania i przetwarzania odpadów, w związku z tym nie ma ryzyka zagospodarowania nowych terenów pod działalność związaną z gospodarką odpadami.

Jedynym zadaniem, w czasie realizacji którego może dochodzić do niszczenia miejsc lęgowych ptaków i siedlisk nietoperzy - w trakcie usuwania azbestu należy zachować przepisy Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz rozporządzenia wykonawcze do w/w Ustawy. Jest to związane z potencjalnymi miejscami lęgowymi ptaków (głównie jerzyków) oraz miejscami bytowania nietoperzy. W przypadku stwierdzenia obecności gatunków chronionych (siedlisk tych gatunków) w obiektach, w których planowane jest przeprowadzenie robót mających na celu usunięcie wyrobów zawierających azbest, przed przystąpieniem do wykonywania robót należy wystąpić do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o wydanie zezwolenia w trybie art. 56 ust. 2 pkt. 2 ustawy o ochronie przyrody na odstępstwo od zakazu, o którym mowa w art. 52 ust. 1 pkt 4, tj. o zezwolenie na zniszczenie siedlisk i ostoi ptaków.

Na etapie funkcjonowania żadne z zadań nie przyczyni się do negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze, leśne oraz wody powierzchniowe i podziemne.

6.9. Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko w zakresie zasobów przyrodniczych w tym leśnych

Tabela 13 Obszar interwencji 9: „Zasoby przyrodnicze w tym leśne”- analiza planowanych działań

1	Zadanie	Opis planowanego zadania
Zadania monitorowane		
1	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Zadanie nieinwestycyjne Zadanie będzie miało na celu promocje działań proekologicznych dla dzieci, młodzieży i dorosłej części mieszkańców na terenie Gminy Sulików. Zadanie polegało będzie także na organizacji przez gminę akcji edukacyjnych zarówno dla dzieci i dorosłych w celu ochrony i zachowania walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy.
2	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne - konserwacyjne zieleni przydrożnej Budowa, modernizacja oraz pielęgnacja parków i skwerów	Zadanie inwestycyjne Zadanie będzie realizowane przez zarządców dróg wzdłuż których planują się wymianę zadrzewień. Ponadto przewidują się dalszy rozwój terenów zieleni na terenie gminy. Brak negatywnego oddziaływania.
3	Objęcie ochroną prawną obszarów i obiektów najbardziej wartościowych przyrodniczo	Zadanie nieinwestycyjne Zadanie będzie miało na celu przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej na terenie gminy, która będzie miała na celu zachowanie i odtwarzanie stanu siedlisk i gatunków. Po takich działaniach zasadnym jest wprowadzenie odpowiednich zapisów w PZP gmin w celu stosowania zasad ochrony środowiska przyrodniczego na tych terenach.
4	Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego	Zadanie pozainwestycyjne Działanie to polegało będzie na stworzeniu korytarzy ekologicznych na terenach cennych pod względem przyrodniczym. Realizacja tego zadania przyczyni się do zmniejszenia dewastacji walorów przyrodniczych w wyniku ochrony przebiegu korytarzy ekologicznych.
5	Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej na obszarach przyrodniczo cennych, w tym: rozbudowa sieci ścieżek rowerowych i szlaków pieszych, zagospodarowanie terenów rekreacyjnych	Zadanie pozainwestycyjne Działanie to polegało będzie na stworzeniu założeń do udostępnienia turystycznego terenów cennych pod względem przyrodniczym. Realizacja tego zadania przyczyni się do zmniejszenia dewastacji walorów przyrodniczych wynikających z nadmiernego ruchu turystycznego.
Zadanie monitorowane		

1	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	<p>Zadanie nieinwestycyjne</p> <p>Zadanie będzie miało na celu promocje działań proekologicznych dla dzieci, młodzieży i dorosłej części mieszkańców na terenie Gminy.</p> <p>Zadanie polegało będzie także na organizacji przez Gminę Sulików akcji edukacyjnych zarówno dla dzieci i dorosłych w celu ochrony i zachowania walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy.</p>
2	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno - konserwacyjne zieleni przydrożnej	<p>Zadanie inwestycyjne</p> <p>Zadanie będzie realizowane przez zarządców dróg wzdłuż których planują się wymianę zadrzewień. Brak negatywnego oddziaływania</p>
3	Promocja działań proekologicznych dla rolników	<p>Zadanie pozainwestycyjne</p> <p>Zadanie polegało będzie na akcjach edukacyjnych szczególnie dla rolników, prowadzących produkcję rolniczą i korzystających z programów rolnośrodowiskowych i będzie miało na celu zachowanie bioróżnorodności na terenach wiejskich.</p> <p>Działanie to przyczyni się do ochrony przyrody i krajobrazu i nie będzie miało w żadnym momencie negatywnych oddziaływań na środowisko.</p>
4	Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów urzędowania lasów prywatnych oraz zwiększenie lesistości poprzez zalesienia	<p>Zadanie inwestycyjne</p> <p>Zadanie polegało będzie na przebudowie i wymianie składu gatunkowego zieleni w kierunku zgodności z siedliskami oraz planami zalesień. Zadania te mogą być realizowane także na zasadzie pielęgnacji starych okazów oraz nasadzeń nowych drzew i krzewów jako zieleni izolacyjnej.</p> <p>Działanie to przyczyni się do ochrony przyrody i krajobrazu i nie będzie miało w żadnym momencie negatywnych oddziaływań na środowisko.</p>
5	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urzędowania lasów państwowych	
6	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z uproszczonymi planami urzędowania lasów prywatnych	
7	Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych	
8	Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych	

Realizacja obszaru interwencji 9: „Zasoby przyrodnicze” - to cel w ramach którego realizowane będą zadania głównie pozainwestycyjne, miękko przyczyniające się do ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego i leśnego. Ważnym zadaniem jest inwentaryzacja przyrodnicza pozwalająca zewidencjonować szczegółowo obszary gmin i pozwalająca na wyznaczenie i objęcie szczególną ochroną terenów o wybitnych walorach przyrodniczych. Ważna z pozycje centów gmin jest budowa nowych, pielęgnacja istniejących terenów zieleni parkowej, skwerowej, a także ustanowionych już pomników przyrody. Cenna jest także rozbudowa i bieżąca aktualizacja Baz danych o zasobach przyrodniczych w połączeniu z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego oraz działaniach edukacyjnych. Żadne z tych działań nie przyczyni się do negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze, leśne oraz wody powierzchniowe i podziemne.

6.10. Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko w zakresie zagrożeń poważnymi awariami

Tabela 14 Obszar interwencji 11: „Zagrożenia poważnymi awariami” - analiza planowanych działań

1	Zadanie	Opis planowanego zadania
Zadania własne		
1	Wsparcie OSP w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego	<p>Zadanie nieinwestycyjne</p> <p>W wyniku realizacji tego działań jednostki Straży Pożarnej będą miały lepsze zaopatrzenie w nowoczesnych niezbędny sprzęt do ochrony życia, zdrowia i mienia ludzi.</p> <p>Wpływ tego zadania na środowisko będzie zdecydowanie pozytywny w formie ochrony zasobów przyrodniczych, leśnych, ludzi, i mienia.</p>
2	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	<p>Zadanie nieinwestycyjne</p> <p>Zadanie przyczyni się do sprawniejszego informowania mieszkańców o możliwych zagrożeniach oraz o sposobach reagowania w danych sytuacjach.</p> <p>Dzięki temu mieszkańcy w razie zagrożenia będą mieli wiedzę i możliwości natychmiastowej reakcji.</p>
Zadania monitorowane		
1	Przeciwdziałanie poważnym awariom (prowadzenie kontroli zakładów, szkoleń, badań przyczyn, tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii) Kontrola zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii wraz z egzekwowaniem przez zakłady wymagań dotyczących zapobiegania poważnym awariom Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku Zapobieganie lub usuwanie skutków zanieczyszczenia środowiska w przypadku nieustalenia podmiotu za nie odpowiedzialnego	<p>Zadanie nieinwestycyjne</p> <p>Działanie polegało będzie na przede wszystkim dostosowaniu przedsiębiorstw do przeciwdziałania nagłym zdarzeniom niosącym znamiona poważnych awarii. Niezależnie od działań przedsiębiorców WIOŚ będzie prowadził kontrole przestrzegania przepisów polegających na zapobieganiu poważnym awariom.</p> <p>W razie wystąpienia awarii i nadzwyczajnych zagrożeń niezbędne będą działania polegające na usuwaniu skutków zdarzeń w celu ochrony zarówno środowiska jak i zdrowi i życia mieszkańców gminy.</p> <p>Realizacja zadań będzie miała pozytywne oddziaływanie zarówno dla środowiska, przyrody, wody, gleb, powietrza jak i ludzi.</p>
2	Poprawa nadzoru nad logistyką transportową, w tym wyprowadzenie transportu substancji niebezpiecznych poza obszary zamieszkałe	<p>Zadanie nieinwestycyjne</p> <p>Planowane działania polegały będą na dofinansowaniu dla jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej przez Gminę Sulików. Dofinansowanie przeznaczone będzie na sprzęt ratowniczo-gaśniczy oraz urządzenia ochrony mienia pojazdów.</p> <p>W wyniku realizacji tego działania zwiększy się możliwość szybkiego i skutecznego reagowania w razie sytuacji zagrożenia zdrowia, życia i mienia ludzi.</p>
3	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	<p>Zadanie nieinwestycyjne</p> <p>Zadanie polegało będzie na organizacji działań związanych z szeroko pojętą edukacją ekologiczną w postaci spotkań, prelekcji, wycieczek i konkursów mających na celu kreowanie prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń.</p>

Realizacja obszaru interwencji 11: „Zagrożenia poważnymi awariami” przyczyni się tylko do pozytywnych oddziaływań na środowisko oraz zdrowie i życie mieszkańców. W wyniku realizacji zadań zapisanych w tym obszarze zmniejszy się zagrożenie powodowane transportem substancji niebezpiecznych przez teren gminy zarówno jeśli chodzi o skażenie środowiska jak i zdrowie ludzi. Przedsiębiorstwa powinny dostosować procesy produkcyjne do ochrony przed nadzwyczajnymi zagrożeniami, nad przestrzeganiem tych zasad będzie także czuwać i prowadzić kontrole WIOŚ. W razie wystąpienia nadzwyczajnych awarii prowadzone będą prace w kierunku neutralizacji jej skutków w taki sposób by w maksymalnym stopniu ochronić zdrowie i życie mieszkańców, a także środowisko naturalne w tym wody powierzchniowe i podziemne, gleby oraz powietrze.

W wyniku realizacji zaplanowanych działań nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na zdrowie ludzi, środowisko przyrodnicze i leśne oraz na wody powierzchniowe i podziemne. Wszystkie oddziaływania będą pozytywne.

Tabela 15 Przewidywane znaczące oddziaływania zagadnienia i aspekty środowiska

Obszary interwencji i działania zapisane w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików”	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska												
	Obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA													
Aktualizacja "Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Sulików" oraz „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Sulików”	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego	0	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+	+	+	+
Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	0	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+/-	0	0	+	+	+	+
Termomodernizacja pozostałych budynków mieszkalnych i mieszkalno usługowych	0	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+/-	0	0	+	+	+	+
Monitoring zużycia paliw i nośników energii w budynkach użyteczności publicznej, system zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Organizacja akcji społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Modernizacja i rozbudowa infrastruktury ciepłowniczej	0	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+	+	+	+
Rozwój systemu informacyjnego dotyczącego monitoringu jakości powietrza i stanu jakości powietrza w skali lokalnej	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Budowa dróg rowerowych	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Budowa i przebudowa dróg gminnych i powiatowych	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+	+	+	+	+

Obszary interwencji i działania zapisane w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików”	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska												
	Obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Wybór przewoźnika dla transportu, którego tabor wyposażony jest w ekologiczne jednostki napędowe	0	+/-	+	+/-	+/-	+	+	+	0	+	+	+	+
ZAGROŻENIE HAŁASEM													
Ograniczenie hałasu przemysłowego na skutek zwiększenia działalności kontrolnej i inspekcyjnej oraz wdrażania zaleceń pokontrolnych	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Stosowanie zabezpieczeń akustycznych na wymagających tego odcinkach dróg i linii kolejowych oraz działania zawarte w POH	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Stosowanie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających ograniczenie emisji hałasu do środowiska	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Redukcja hałasu przemysłowego (w tym m.in. wyciszanie hal oraz hałasujących maszyn i urządzeń przez zastosowanie odpowiednich rozwiązań takich jak np. obudowy dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne)	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bieżący monitoring poziomów hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Działania administracyjne mające na celu ograniczenia hałasu z zakładów	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE													
Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Obszary interwencji i działania zapisane w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików”	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska												
	Obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
GOSPODAROWANIE WODAMI													
Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu w tym wzmocnienie monitoringu wód	0	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	+	++
Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Działania związane z przywracaniem i poprawą ekologicznych funkcji wód i poprawą hydromorfologii koryt cieków, w tym: działania renaturyzacyjne i rewitalizacyjne, przywracanie drożności cieków, zwiększenie retencyjności naturalnej ich zlewni	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	0	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	+	++
Konserwacja urządzeń melioracji szczegółowych tj. rowów i urządzeń drenarskich	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+/-	+	+	+	+	+
GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA													
Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+	+	+	+/0	+	+/0	+
Budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+	+	+	+/0	+	+/0	+
Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody oraz infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+	+	+	+/0	+	+/0	+
Budowa, rozbudowa i modernizacji urządzeń służących do optymalizacji wykorzystania istniejącej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (w tym systemy sterowania, monitoringu i przesyłania danych)	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+	+	+	+/0	+	+	+

Obszary interwencji i działania zapisane w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików”	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska												
	Obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	0	+	++	+	+	+	+	+	+	+/0	+	0	+
Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ZASOBY GEOLOGICZNE													
Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+/0	+/0	0	+
Ujęcie występowania strategicznych złóż w wojewódzkim planie zagospodarowania przestrzennego, a następnie w planach zagospodarowania przestrzennego gminy	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+/0	+/0	+/0	+/0
OCHRONA GLEB													
Promocja rolnictwa ekologicznego oraz rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+/0	+	+	+
Waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb - rozwój sieci monitoringu gleb	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Prowadzenie rejestru potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Stosowanie dobrych praktyk rolniczych mających na celu przeciwdziałanie: - spadkowi zawartości próchnicy, - wzrostowi gęstości objętościowej i zmniejszaniu porowatości, zasolenia oraz zakwaszania gleb	0	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Ograniczenie do niezbędnego minimum powierzchni gleby objętej zabudową w tym przeznaczania gruntów na cele inne niż rolne	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Obszary interwencji i działania zapisane w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików”	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska												
	Obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobro materialne
Kontynuowanie rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, w celu przywrócenia im funkcji przyrodniczych, rekreacyjnych lub rolniczych	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+/0	+	+	+/0
Badania zanieczyszczeń gruntu i wód na terenach poprzemysłowych stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW													
Opracowywanie sprawozdań z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz analiz gospodarowania odpadami	0	+	+	+	+	+	+/0	+	+	+/0	+	0	0/+
Doskonalenie i rozwijanie systemu zbierania małogabarytowych zużytych baterii i akumulatorów ze źródeł rozproszonych	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0/+
Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych	0	+	+	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, unieszkodliwianych przez składowanie	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji i w konsekwencji ograniczenie składowania tych odpadów	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Osiągnięcie poziomu selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych, w wysokości co najmniej 4 kg/mieszkańca/rok	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Sukcesywne zapobieganie i usuwanie dzikich wysypisk odpadów	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0/+	0/+
Kontynuacja edukacji ekologicznej w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami na obszarze Gminy Sulików	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0/+	0/+
Zakłada się osiągnięcie celów określonych w przyjętym „Programie usuwania azbestu do roku 2032” w tym sukcesywne usuwanie azbestu z terenu gminy	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0/+	0/+

Obszary interwencji i działania zapisane w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików”	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska												
	Obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobro materialne
Aktualizacja inwentaryzacji i programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0/+	0/+
OCHRONA PRZYRODY I LASÓW													
Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno - konserwacyjne zieleni przydrożnej	0	+/-	+	+/-	+/-	+	+	+/-	+	+	+/-	+	+
Promocja działań proekologicznych dla rolników	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Inwentaryzacja przyrodnicza przeprowadzona na terenie gminy oraz objęcie ochroną prawną obszarów i obiektów najbardziej wartościowych przyrodniczo	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Budowa, modernizacja oraz pielęgnacja parków i skwerów	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej na obszarach przyrodniczo cennych, w tym: rozbudowa sieci ścieżek rowerowych i szlaków pieszych, zagospodarowanie terenów rekreacyjnych	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasów prywatnych oraz zwiększenie lesistości poprzez zalesienia	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów państwowych	0	+/-	+	+	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+
Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z uproszczonymi planami urządzania lasów prywatnych	0	+/-	+	+	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+

Obszary interwencji i działania zapisane w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików”	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska												
	Obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobry materiał
Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych.	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych	0	+/-	+	+	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI													
Przeciwdziałanie poważnym awariom (prowadzenie kontroli zakładów, szkoleń, badań przyczyn, tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii)	0	+/0	+	+	+	+	+	+	+/0	+	+/0	+	+
Wsparcie OSP w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Zapobieganie lub usuwanie skutków zanieczyszczenia środowiska w przypadku nieustalenia podmiotu za nie odpowiedzialnego	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Poprawa nadzoru nad logistyką transportową, w tym wyprowadzenie transportu substancji niebezpiecznych poza obszary zamieszkałe	0	+/0	+	+	+	+	+	+	+/0	+/0	+/0	+/0	+
Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	0	+/0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Źródło: opracowanie własne

Oznaczenia:

(+) - realizacja celu spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,

(++) - realizacja celu spowoduje bardzo pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,

(-) - realizacja celu spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,

(0) - realizacja celu nie wpływa w sposób zauważalny na analizowane zagadnienie,

(+/-) - realizacja celu może spowodować zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,

(N) – brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków – są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań

6.11. Podsumowanie przewidywanych oddziaływań na poszczególne aspekty

Reasumując powyższe rozważania należy stwierdzić, że generalnie realizacja zaproponowanych w projekcie „Programu...” celów i zadań wpłynie korzystnie na stan poszczególnych segmentów środowiska przyrodniczego i w efekcie końcowym przyczyni się do poprawy ich jakości. Nie oznacza to jednak, że w trakcie realizacji dokumentu nie wystąpią czasowo negatywne oddziaływania na środowisko o różnym natężeniu. Należy jednak pamiętać, że mają one charakter przejściowy a ich ewentualne negatywne wpływy są rekompensowane wskutek osiągnięcia wymiernego efektu ekologicznego i społecznego.

Z najbardziej niekorzystnymi skutkami środowiskowymi związane będą przede wszystkim inwestycje z zakresu infrastruktury techniczno – inżynierskiej, których negatywne oddziaływanie będzie dotyczyć zarówno fazy budowy jak i eksploatacji. Dotyczy to przede wszystkim przedsięwzięć realizowanych w sektorze wód (m.in. budowa wodociągów i kanalizacji, budowa, rozbudowa, modernizacja oczyszczalni ścieków, rozbudowa infrastruktury hydrotechnicznej), powietrza atmosferycznego oraz hałasu (rozbudowa i modernizacja sieci drogowej).

Należy w tym miejscu podkreślić, że o ile ujemne skutki środowiskowe występujące w fazie realizacji inwestycji raczej nie będą miały trwałego charakteru, o tyle w fazie eksploatacji tych inwestycji należy spodziewać się trwałych zmian w środowisku dotyczących:

- przekształceń krajobrazu (drogi, oczyszczalnie ścieków, obiekty hydrotechniczne),
- wpływu na jakość powietrza i klimat akustyczny (rozbudowa infrastruktury drogowej),
- zmiany warunków hydrologicznych oraz hydrogeologicznych (budowa kanalizacji, budowa dróg),
- przerwania ciągłości struktur przyrodniczych oraz zmiany szlaków migracji zwierząt (budowa nowych dróg).

Ważną kwestią jest oddziaływanie na środowisko budowli hydrotechnicznych, przebiegu lokalizacji nowych dróg czy ścieżek rowerowych, których lokalizacja aktualnie nie jest określona.

Po sprecyzowaniu i ustaleniu dokładnej lokalizacji i zakresu planowanych działań będą szczegółowo analizowane w trakcie procedur administracyjnych i środowiskowych. W czasie opracowywania niniejszej prognozy nie ma możliwości określenia oddziaływania, gdyż nie ma konkretnych planów dotyczących inwestycji.

W trakcie ustalania lokalizacji niektórych zamierzeń mogą wystąpić sprzeciwy lokalnej ludności, co będzie wiązało się z koniecznością podjęcia decyzji obejmującej:

- zmianę realizacji projektowanego przedsięwzięcia,
- wykonanie działań kompensacyjnych,
- lub całkowitą rezygnację z inwestycji.

Ostatecznie należy jednak podkreślić, że realizacja projektu „Programu...” z całą pewnością będzie wpływać na zmniejszenie negatywnego oddziaływania na środowisko głównie poprzez:

- racjonalną gospodarkę wodną powodującą ograniczenie strat w zasobach wodnych,
- poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych, w tym m.in. poprzez efektywniejsze i wydajniejsze oczyszczanie ścieków komunalnych,
- poprawę jakości powietrza atmosferycznego wskutek ograniczania emisji gazowych i pyłowych pochodzących z sektora gospodarczego, ale również związanych z tzw. niską emisją,
- wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy Sulików.

Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików” na Obszary Natura 2000:

- brak obszarów Natura2000.

Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików” na różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny

- wszelkie działania inwestycyjne wiążące się z przekształceniami przestrzeni wpływają na analizowane zagadnienia – wiążą się ze zmianą charakteru użytkowania terenu, zmianą charakteru powierzchni biologicznie czynnej, z podziałami terenu i osłabianiem jego odporności na antropopresję,
- wszelkie działania inwestycyjne wiążące się z przekształceniami przestrzeni związane są z tworzeniem barier przestrzennych, z wyparciem pewnych gatunków i/lub wprowadzaniem w ich miejsce nowych, z wprowadzaniem nowego charakteru roślinności w związku z urządzeniem terenów zielonych, zieleni ozdobnej, zieleni izolacyjnej, itp. Zdecydowana większość opisanych zmian ma charakter negatywny, ale nie jest to regułą i każdorazowo indywidualna ocena poszczególnych przedsięwzięć, może być odmienna,

- projekt „Programu...” przewiduje szereg działań o charakterze informacyjnym i edukacyjnym. Zadania o takim charakterze wiążą się zawsze także z poprawą świadomości ekologicznej ludności i podejmowaniu działań na rzecz ochrony środowiska. W tym aspekcie ustalenia projektu „Programu...” należy uznać za wpływające pośrednio i w długim okresie, w sposób pozytywny na bioróżnorodność, świat zwierząt i świat roślin.

Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików” na ludzi:

- poprawą warunków zamieszkania (w tym stan przestrzeni publicznych, jakość infrastruktury technicznej, dostępność infrastruktury społecznej),
- poprawą świadomości ekologicznej (w tym uszczelnienie systemu zbiórki odpadów, oszczędzanie wody i prądu),
- poprawę warunków codziennego życia (optymalizacja sieci drogowej, rozwoju technologii informatycznych).

Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików” na powierzchnię ziemi i krajobraz:

- w znacznej mierze działania zawarte w projekcie „Programu...” dotyczą przestrzennie obszarów już zagospodarowanych, pełniących określone funkcje, a realizacja zapisów „Programu...” ma za zadanie ich uzupełnienie. W związku z tym oddziaływanie negatywne na powierzchnię ziemi i krajobraz jest w większym stopniu pozytywne niż negatywne.

Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików” na klimat:

- rozwój ruchu komunikacyjnego na terenach cennych przyrodniczo nie przyczyni się do zmniejszenia globalnej presji na zmiany klimatyczne, jednak udrażnianie ruchu samochodowego zmniejszy negatywne oddziaływanie,
- nie przewiduje się znaczących oddziaływań w zakresie rozwoju ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych, który ma mieć łagodny charakter uwzględniający walory przyrodnicze.

Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików” na zasoby naturalne:

- projekt „Programu...” zawiera szereg zapisów dotyczących budowy i modernizacji infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury ochrony środowiska (kanalizacji, wodociągów, oczyszczalni ścieków), co w znacznym stopniu ogranicza oddziaływanie negatywne poszczególnych celów na zasoby naturalne, jakimi są złoża wód podziemnych wykorzystywanych jako woda pitna dla mieszkańców gminy,
- znaczna część zasobów naturalnych znajdujących się na terenie gminy jest chroniona w sposób naturalny oraz poprzez działający system prawny to oddziaływanie realizacji poszczególnych celów na zasoby naturalne jest stosunkowo niewielkie i zazwyczaj nie będzie miało istotnego wpływu na te zasoby.

Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików” na zabytki:

- rozwój turystyki i działania informacyjne mogą przyczynić się do zwiększenia liczby wypoczywających i odwiedzających Gminę Sulików turystów. Może to mieć negatywne skutki w postaci zwiększonego ruchu samochodowego, zwiększonej ilości odpadów pozostawionych przez turystów, a także większego hałasu spowodowanego zwiększeniem się ilości atrakcji dla turystów (dyskoteki, bary, kawiarnie, restauracje).
- Oddziaływanie to ma także pozytywny efekt zwiększa się przedsiębiorczość mieszkańców, a tym samym zamożność. W wyniku tego z pewnością będą realizowane prace renowacyjne na zabytkowych obiektach, w związku z tym będzie to trwałe i korzystne oddziaływanie mające wpływ na podniesienie atrakcyjności gminy Sulików.

Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików” na dobra materialne:

- projekt „Programu...” nie zawiera ustaleń, które prowadziłyby do dających się przewidzieć istotnych strat w zakresie wartości i jakości dóbr materialnych,
- realizacja ustaleń projektu „Programu ...” będzie się wiązała z poprawą jakości i wartości przestrzeni publicznych (estetyzacja, modernizacja, remonty, termomodernizacje, realizacja nowych lub poprawa stanu istniejących terenów zieleni),
- realizacja ustaleń projektu „Programu ...” będzie się wiązała z poprawą sytuacji materialnej mieszkańców, co będzie sprzyjać konsumpcji i poprawie standardu zamieszkania.

Przeprowadzona wieloaspektowa analiza oddziaływań na różne elementy środowiska wskazuje, że realizacja uogólnionych celów środowiskowych powodować będzie stosunkowo niewielkie oddziaływania, i to zarówno w aspekcie pozytywnym, jak i negatywnym.

Co ważne, na powyższą neutralną ocenę, tylko w niewielkim stopniu wpływa brak wiedzy na temat szczegółów planowanych rozwiązań i podejmowanych działań (w tym przypadku rodzaje i charakter oddziaływań będzie można ocenić dopiero na etapie podejmowania decyzji co do konkretnych przedsięwzięć) – w kilku przypadkach ocenianych przedsięwzięć nie wystawiono oceny, uzależniając ją od szczegółów dotyczących ich realizacji. W pozostałych przypadkach – stwierdzenie, iż dany cel nie będzie w sposób zauważalny oddziaływał na środowisko, poprzedzone było analizą projektowanych priorytetowych działań oraz spodziewanych efektów ich realizacji

W zdecydowanej większości oceniono, iż realizacja zamierzonych celów nie wpłynie w sposób zauważalny na analizowane zagadnienie. Tak duża liczba ocen neutralnych wynika w dużej mierze ze specyfiki planowanych zamierzeń rozwojowych – spośród 11 celów głównych, tylko 3 w sposób ewidentny i mocno inwazyjny wkraczają w środowisko przyrodnicze i są osadzone w konkretnej przestrzeni, która może pełnić funkcje ekologiczne.

Chodzi tu przede wszystkim o budowę sieci kanalizacji, modernizację dróg, a także budowę, modernizację infrastruktury hydrotechnicznej (zgodne z gminnymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego). Wymienione działania przyczynić się będą do oddziaływania negatywnego tylko w trakcie realizacji inwestycji. Natomiast po zakończeniu realizacji zadań będą przyczynić się do poprawy bezpieczeństwa mieszkańców, dostarczenia do mieszkańców dobrej jakości wody do picia, poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych z powodu lepszego oczyszczania ścieków i zmniejszenia ilości surowych ścieków zrzucanych bezpośrednio do rzek i potoków, a także płynniejszą jazdę przez teren gminy.

Trzy obszary interwencji (ochrona gleb, ochrona przyrody, substancje niebezpieczne) spośród jedenastu analizowanych mają natomiast typowy charakter projektów miękkich – związanych z ochroną zasobów glebowych, ochroną przyrody w tym podnoszeniem edukacji ekologicznej oraz monitoringu środowiska w celu zapobiegania poważnym awariom, a więc nie mają bezpośredniego (a nawet istotnego pośredniego – za wyjątkiem działań rekultywacyjnych i związanych z osuwiskami) wpływu na przestrzeń i środowisko.

W niektórych przypadkach nie było możliwe wydanie jednoznacznej oceny. Dostatecznie częste są sytuacje, gdy cel ma bardzo złożony charakter i poszczególne działania w ramach tego celu mogą w różny sposób oddziaływać. W niektórych przypadkach działanie może być ocenione dopiero w momencie wyznaczenia szczegółowej lokalizacji inwestycji gdyż dopiero lokalizacja zadania różnicuje, czy ocena oddziaływania będzie pozytywna, czy negatywna.

W takich przypadkach postawiono ocenę +/- czyli określono iż realizacja celu może spowodować zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia (zwłaszcza trakcie realizacji).

Pozostałe cele będą miały zdecydowany charakter pro środowiskowy, wynika, to z istoty i założeń analizowanego projektu „Programu...”.

Z założenia Program Ochrony Środowiska nastawiony jest na ochronę wszelkich zasobów środowiskowych, czasem w wyniku realizacji któregoś z zadań skutki czasowe są negatywne, niemniej jednak w końcowym efekcie wszystkie oddziaływania długofalowe będą pozytywne.

7. PRZEDSTAWIENIE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach „Programu...”, które mogą negatywnie oddziaływać na środowisko należą przede wszystkim na etapie budowy inwestycje:

- wodociągi, kanalizacja, obiekty hydrotechniczne, przeciwpowodziowe, remonty modernizacje dróg, działania rekultywacyjne terenów poeksploatacyjnych i modernizacyjne budynków,
- w fazie realizacji i eksploatacji drogi i oczyszczalnie ścieków.

Negatywne oddziaływanie tych inwestycji na środowisko można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak i w fazie eksploatacji inwestycji pozwoli także ograniczyć te oddziaływania.

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- a) w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych;
- b) stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych;
- c) dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu zwierząt,
- d) maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.

Przy realizacji działań dotyczących budowy i przebudowy odwodnień dróg należy tak planować zakres prac, aby w możliwie najwyższym stopniu zapewnić ochronę gleb, siedlisk, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych.

Realizacja infrastruktury transportu drogowego nie może zagrażać trwałości układów przyrodniczych i ciągłości funkcjonowania środowiska przyrodniczego. Realizując inwestycje drogowe należy ograniczać presję na tereny wrażliwe, unikać tworzenia barier dla funkcjonowania przyrody. Istotne jest zachowanie drożności korytarzy ekologicznych oraz utrzymanie głównych szlaków migracji zwierząt. Zapewnienie przepustów lub kładek dla zwierząt w poprzek drogi, pozwoli utrzymać te szlaki migracyjne. Aby ograniczyć oddziaływanie drogi jako źródła emisji hałasu i spalin należy w projekcie uwzględnić możliwość budowy ekranów akustycznych oraz takie rozwiązania, które poprawią płynność ruchu np. wydzielenie pasa awaryjnego, wydzielenie pasów do skrętu w rejonie skrzyżowań, budowa zatok w rejonie przystanków komunikacji, budowa przestrzeni parkingowych, odpowiednia geometria łuków, budowa skrzyżowań wielopoziomowych. Ponadto nasadzenia wzdłuż drogi mogą ograniczyć rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń.

W przypadku gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych. Należy m.in. zapewnić odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji; tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt.

Mając na uwadze duży zasięg oraz w większości przypadków nieodwracalny charakter przekształceń środowiska podczas realizacji analizowanych inwestycji, zaleca się dokładne rozważanie lokalizacji inwestycji a także zastosowanie przyjaznych dla środowiska oraz wysokiej klasy rozwiązań technicznych.

8. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU, W TYM TAKŻE WSKAZANIE NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKU TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach projektu „Programu...” ma pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie w tym zakresie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Ponadto brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań.

Innym zagadnieniem jest proponowanie rozwiązań alternatywnych dla działań związanych z utworzeniem miejsc weekendowego wypoczynku, w takich przypadkach możliwe jest wskazania alternatywnych rozwiązań lokalizacyjnych. Działania te należy zaprojektować zgodnie wytycznymi miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sulików oraz zgodnie z warunkami ochrony siedlisk i gatunków występujących na terenach chronionych. Należy inwestycje zaplanować w sposób niekolidujący z obszarami o szczególnych walorach przyrodniczych.

Skutki środowiskowe podejmowanych działań silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy budowie nowych dróg, urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii należy, rozważać warianty alternatywne tak, aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Jako warianty alternatywne przedsięwzięcia można rozważać: warianty lokalizacji, warianty konstrukcyjne i technologiczne, warianty organizacyjne czy wariant niezrealizowania inwestycji tzw. wariant „0”. Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmieni, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować konsekwencje środowiskowe, co opisano szczegółowo w rozdziale 5.

W przypadku pozostałych zaproponowanych działań, wpływających korzystnie na środowisko, zaproponowanie rozwiązań alternatywnych jest nieuzasadnione.

W trakcie opracowywania niniejszej prognozy nie natrafiono na trudności wynikające z niedostatku techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

9. INFORMACJE O PRZEWIDYWANYCH METODACH ANALIZY REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Aby w przyszłości istniała możliwość obiektywnej weryfikacji i modyfikacji celów i projektów proponowanych w ramach projektu „Programu...” konieczne jest prowadzenie monitoringu, który dostarczy danych niezbędnych do realizacji tych działań.

Monitoring ten, ze względu na częstotliwość gromadzenia, a w szczególności udostępniania danych powinien być prowadzony w cyklu rocznym, a sprawozdania z jego realizacji, łącznie ze sprawozdaniami z postępów wykonania, powinny być udostępniane, zgodnie z wymogami ustawy z dnia 3.10.2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 353, z późn. zm.) co najmniej w cyklu dwuletnim. Monitoring ten obejmuje dwa podstawowe rodzaje kontrolowania zmian, które najogólniej można określić jako:

- monitoring ilościowy;
- monitoring jakościowy.

Ujęcie ilościowe obrazuje prognozę zmian konkretnych wielkości (wskaźników). Nie do wszystkich elementów środowiska da się przypisać wskaźniki, jak i również dostępne dane są zbyt ubogie, aby dokonać prognozy ilościowej w niektórych elementach środowiska. Do prognozowania zmian wskaźników w przyszłości wykorzystano informacje o dynamice zmian tych wskaźników w przeszłości, nakładów w okresach poprzednich i planowanych do poniesienia (uwzględniono fakt, iż część zaplanowanych nakładów w poprzednim okresie nie została zrealizowana), oraz wymogi UE.

Prognoza optymistyczna powstała przy założeniu, że wszystkie wymogi UE w ochrony przyrody i środowiska zostaną spełnione oraz zostanie wydatkowanych 100% nakładów zaplanowanych na realizację postanowień projektu „Programu...”.

Prognoza realistyczna uwzględnia dotychczasowe tempo zmian wskaźników oraz środków jakie poniesiono na realizację postanowień dotychczasowej wersji „Programu...”.

Prognoza pesymistyczna powstała przy założeniu, że nie uda się wydatkować 100% zaplanowanych nakładów na realizację postanowień projektu „Programu...”, a dotychczasowe tempo zmian wskaźników zostanie osłabione.

Dla elementów projektu „Programu...”, dla których nie można prognozować określonych wskaźników lub jest to utrudnione, wykorzystano ocenę jakościową, która stanowi jednocześnie uzupełnienie do oceny ilościowej. Listę tę można ewentualnie w przyszłości uzupełnić o pojedyncze nowe wskaźniki dotyczące wykonania postanowień projektu „Programu...”.

Wskazane byłoby także podanie, które wskaźniki służą do monitorowania poszczególnych celów projektu „Programu...”.

10. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Obowiązek rozważania możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko zadań i przedsięwzięć planowanych w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików” wynika z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 roku.

W konwencji jako oddziaływanie transgraniczne określono jakiegokolwiek oddziaływanie, niemające wyłącznie charakteru globalnego, na terenie podlegającym jurysdykcji Strony, spowodowane planowaną działalnością, której fizyczna przyczyna jest w całości lub częściowo położona na terenie podlegającym jurysdykcji innej strony. W załączniku 1 i załączniku 3 ww. konwencji określono działalności i dodatkowe kryteria, które wskazują na możliwość wystąpienia transgranicznego oddziaływanie. Specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje zlokalizowane blisko granic, a także te realizowane dalej, ale ze względu na rozmiar przedsięwzięcia mogące powodować znaczące emisje lub zmiany w środowisku.

W projekcie „Programu...” zapisano także, że planowane są działania związane z budową sieci kanalizacji sanitarnej, wodociągowej oraz modernizacją sieci drogowej. Działania te z pewnością wpłyną w fazie realizacji na stronę polską i czeską, natomiast w fazie eksploatacji przyczynią się do zmniejszenia zrzutu surowych ścieków do rzek i potoków, poprawę zdrowotności a także poprawę standardów życia mieszkańców po obu stronach granicy.

Zaproponowane w ramach projektu „Programu...” działania w zakresie dziesięciu obszarów interwencji w zakresie różnych dziedzin środowiskowych nie rodzą żadnych konsekwencji dla ewentualnych skutków środowiskowych, których charakter mógłby posiadać znaczenie transgraniczne. Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach projektu „Programu...” ma charakter gminny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny.

Na etapie opracowywania niniejszej prognozy według stanu wiedzy na chwilę obecną stwierdzono, że realizacja projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików” nie wskazuje na możliwość negatywnego stałego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

11. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Podstawą wykonania niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików” były przepisy Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 353, z późn. zm.).

Nadrzędnym celem przedmiotowego dokumentu była analiza potencjalnych skutków, zarówno pozytywnych jak i negatywnych, jakie mogą wystąpić w środowisku w związku z realizacją zadań sformułowanych w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików”. Należy w tym miejscu zaznaczyć także, że przedmiotem analizy w aspekcie oddziaływań negatywnych było nie tylko wskazanie możliwości ich wystąpienia, ale również sformułowanie zaleceń mających na celu ich ograniczenie bądź wręcz zapobieżenie im.

W kontekście powyższego punktem wyjścia dla opracowania niniejszej „Prognozy...” była analiza stanu aktualnego środowiska przyrodniczego na obszarze Gminy Sulików oraz wskazanie najważniejszych problemów w tym zakresie.

Analizy stanu aktualnego dokonano w oparciu o informacje uzyskane od Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Regionalnych), na podstawie danych uzyskanych z Gminy Sulików i powiatu. Rokiem bazowym dla prowadzonych analiz był rok 2016 oraz, w przypadku braku wiarygodnych informacji, korzystano także z danych za rok 2014-2015

Tabela 16 Ocena stanu środowiska Gminy Sulików wskazuje następujące problemy występujące w poszczególnych sektorach środowiska

Powietrze atmosferyczne	Wody powierzchniowe i podziemne	Hałas	Promieniowanie elektromagnetyczne
<p>pogorszenie jakości powietrza ze względu na pył zawieszony przy szlakach komunikacyjnych,</p> <p>w latach 2013-2015 w rejonie Gminy Sulików wystąpiły ponadnormatywne stężenia pyłu PM10 w powietrzu.</p> <p>pogorszenie jakości powietrza na obszarze gminy pod względem zawartości ozonu w warstwie przyziemnej (troposferycznej),</p> <p>wzrastająca liczba obszarów stref zakwalifikowanych do klasy C,</p> <p>niski udział energii odnawialnej w ogólnym bilansie energetycznym</p>	<p>na części terenów brak kompleksowo uporządkowanej gospodarki ściekowej</p> <p>brak uporządkowanej gospodarki wodami odpadowymi</p> <p>dwie jednolite części wód zakwalifikowane zostały do złego stanu/potencjału ekologicznego</p> <p>jakość wód podziemnych określono jako wody niezadawalającej jakości</p> <p>zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych pochodzących ze źródeł rolniczych i miejsc bytowania ludzi</p> <p>pogarszanie się jakości wód podziemnych w płytkich poziomach wodonośnych w obrębie terenów zurbanizowanych i pokopalnianych</p>	<p>powiększające się wartości przekroczeń emisji hałasu komunikacyjnego</p>	<p>okresowy wzrost poziomów promieniowania elektromagnetycznego</p>

Źródło: opracowanie własne

Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe było generalne określenie potencjalnych niekorzystnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych zadań. Ponadto oceny tej dokonano przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji, zakładając, że uciążliwości występujące w fazie budowy z reguły mają charakter przejściowy.

Przewiduje się, że brak realizacji postanowień projektu „Programu...” spowodowałyby następujące skutki:

- pozytywne dla środowiska i mieszkańców:
 - brak uciążliwości w trakcie realizacji niektórych zadań,
- negatywne dla środowiska i mieszkańców:
 - brak poprawy efektywności energetycznej budynków,
 - brak poprawy estetyki budynków,
 - brak poprawy jakości dróg gminy co skutkuje większym komfortem jazdy i mniejszą emisją hałasu i zanieczyszczeń,

- brak budowy zabezpieczeń przeciwhałasowych wzdłuż dróg,
- brak edukacji mieszkańców,
- brak kontroli stanu środowiska,
- brak rozbudowy sieci kanalizacyjno-wodociągowej i infrastruktury oczyszczalni ścieków,
- brak poprawy stanu infrastruktury przeciwpowodziowej,
- brak działań rekultywacyjnych,
- brak rozwoju gospodarki odpadami,
- brak prawidłowego poziomu usuwania azbestu z terenu gminy,
- brak pielęgnacji terenów przyrodniczo cennych,
- niski poziom działań związanych z bezpieczeństwem mieszkańców.

Analiza powyższych skutków braku realizacji projektu „Programu...” prowadzi do wniosku, iż niezrealizowanie dokumentu wywołać może zarówno skutki pozytywne jak i negatywne.

Niemniej na szesnaście głównych i ogólnie sformułowanych skutków braku realizacji „Programu...” tylko jeden jest pozytywny. Realizacja żadnego z proponowanych priorytetów nie pociągnie za sobą stałego negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Negatywne oddziaływanie na środowisko ww. przedsięwzięć można w pierwszej kolejności minimalizować poprzez wybór najbardziej racjonalnej ich lokalizacji zapewniającej zarówno wymierny efekt ekologiczny jaki społeczno – ekonomiczny, czyli innymi słowy – równowagę przyrodniczą.

Warunkiem wyboru najbardziej optymalnej lokalizacji jest analiza przepisów prawnych z zakresu ochrony zasobów przyrodniczych, dokumentów strategicznych oraz aktów prawa miejscowego (miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego).

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć ma pozytywny wpływ na środowisko proponowanie rozwiązań alternatywnych innych niż lokalizacyjne nie ma uzasadnienia.

W przypadku inwestycji, których oddziaływanie na środowisko może być negatywne należy rozważać warianty alternatywne tak aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie niekorzystnie oddziaływać na środowisko.

W tym przypadku chodzi przede wszystkim o przedsięwzięcie w zakresie opracowania projektu lokalizacji i zagospodarowania miejsc wypoczynku sobotnio – niedzielnego na obszarze Gminy Sulików, lokalizacja tych miejsc musi być wybrana w zgodzie z miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego oraz z zachowaniem odpowiednich warunków dotyczących ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych.

W przypadku gdy projekty inwestycyjne nie zostaną wdrożone prowadzić to będzie do pogłębiania się problemów w zakresie stanu jakości wód powierzchniowych i podziemnych, jakości powietrza, stanu dróg poziomu edukacji ekologicznej, co negatywnie wpływać będzie na komfort życia i zdrowie mieszkańców.

Przeprowadzona analiza i ocena wszystkich celów zapisanych z projekcie „Programu...” pozwala na stwierdzenie, że generalnie ich realizacja doprowadzi do oddziaływań takich jak:

- zwiększenie dostępności do dobrej jakości wody do picia ze względu na rozbudowę sieci wodociągowej,
- zmniejszenie zagrożenia dla wód i gleby z powody zrzutu do rzek i potoków surowych ścieków,
- wzrost poziomu wiedzy ekologicznej mieszkańców gminy,
- zwiększenie świadomości o stanie środowiska (badania, gleb, wykonanie map akustycznych),
- zwiększenia powierzchni terenów z zielenią urządzoną – także wzdłuż dróg,
- zwiększenia bezpieczeństwa w zakresie powodzi,
- zwiększenie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów komunalnych a także prawidłowego gospodarowania odpadami niebezpiecznymi (min. azbest),
- wpłynie na ograniczanie zużywania zasobów środowiskowych,
- poprawę jakości środowiska, zachowanie dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego,
- poprawę warunków zdrowia, życia i pracy mieszkańców gminy oraz turystów wypoczywających na jego terenie.

Załącznik do Prognozy - oświadczenie autora o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 353 z późn. zm.)

OŚWIADCZENIE

Oświadczam, iż ukończyłem, w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym, jednolite studia magisterskie oraz studia podyplomowe na kierunku Prawo ochrona środowiska. Posiadam co najmniej 5-letnie doświadczenie w pracach przygotowujących raporty o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko lub prognozy oddziaływania na środowisko, oraz w przygotowałem co najmniej 5 raportów o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko lub prognoz oddziaływania na środowisko.

Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....
podpis autora